

Talousarvio 2023

Taloussuunnitelma 2024-2025

Kaupunginhallitus 14.11.2022 § 391
Kaupunginvaltuusto 28.11.2022 § 136

raisiO

Kannen kuva: Mirkka Ruohonen, Viestintäpalvelut

raisio

SISÄLLYSLUETTELO

1. KAUPUNGINJOHTAJAN KATSAUS VUOTEEN 2023	1
2. TOIMIALOJEN KATSAUKSET VUOTEEN 2023	3
2.1. Elinvoima- ja kilpailukykytoimialan vuosi 2023	3
2.2. Sivistys- ja vapaa-aikatoimialan vuosi 2023	5
3. TALOUSARVION YLEISET LÄHTÖKOHDAT	6
3.1. Yleinen taloudellinen tilanne	6
3.2. Kuntien verotulot	8
3.3. Kuntien valtionavut	9
3.4. Raisen kaupungin talouden ja toiminnan lähtökohdat	10
3.5. Ilmastotyö	18
4. RISKIENARVIOINTI JA -HALLINTA	20
4.1. Käsitteet	20
4.2. Raisen kaupungin riskiluokitus	21
4.2.1. Riskienhallinta osana taloussuunnittelu- ja seurantaprosessia	22
4.3. Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta	22
4.4. Tytäryhteisöjen varautuminen	22
4.5. Lautakuntien ja kaupunginhallituksen alaisten kokonaisuuksien riskitaulukot	23
4.5.1. Kh, konserni	23
4.5.2. Kh, kaupunkikehitys	24
4.5.3. Lupalautakunta	25
4.5.4. Infralautakunta	26
4.5.5. Sivistyslautakunta	27
4.5.6. Vapaa-aikalautakunta	27
5. TALOUSARVION SITOVUUS	28
5.1. Kuntalain säännökset talousarviota koskien	28
5.2. Talousarvion noudattamista koskevat ohjeet	28
5.2.1. Talousarvion sitovuus	28
5.2.2. Käyttösuunnitelmat	28
5.2.3. Raportointi	28
5.2.4. Strategiset tavoitteet	28
5.2.5. Talousarvion ja sen määräysten noudattaminen	29
5.2.6. Muut ohjeet	29
5.2.7. Kohderahoitteiset yksiköt eli nettoyksiköt	29
5.3. Raisen kaupungin tilivelvolliset	30
5.4. Talousarviolainat ja lainanottovaltuus	30
6. TAVOITTEET KUNTAKONSERNIN TYTÄRYHTEISÖILLE JA OSAKKUUSYHTEISÖILLE	32
6.1. Yleiset periaatteet	32
6.2. Tytäryhteisöille (Raisen Vesi Oy, Raisen Vuokra-asunnot Oy, Koy Kerttulan Jäähalli) yhteiset tavoitteet	33
6.3. Muihin osakkuusyhtiöihin ja seudullisiin toimintoihin liittyviä tavoitteita	33
6.4. Raisen kaupungin konserni jäsenyhteisöineen*	34

6.5. Raisen Vesi Oy.....	35
6.6. Raisen Vuokra-asunnot Oy	37
6.7. Kiinteistö Oy Kerttulan Jäähalli	39
7. TARKASTUSLAUTAKUNNAN TAVOITTEET JA PAINOPISTEALUEET VUODELLE 2023	40
8. TALOUSARVION TULOJEN JA MENOJEN MUODOSTUMINEN	41
8.1. Yhteenveto lautakuntien luvuista	41
8.2. Raisen kaupungin verotulot.....	41
8.3. Raisen kaupungin valtionosuudet	44
8.4. Henkilöstö ja henkilöstökulut.....	45
8.5. Tuloslaskelma 2023-2025	48
8.5.1. Tuloslaskelma, ulkoiset	49
8.5.2. Tuloslaskelma, ulkoiset ja sisäiset	50
8.5.3. Sisäiset ostot ja myynnit	51
8.6. Rahoituslaskelma 2023-2025.....	52
9. KÄYTTÖTALOUS JA SITOVAT TAVOITTEET LAUTAKUNNITTAIN	53
9.1. Kaupunginhallitus	54
9.1.1. Kaupunginhallituksen sitovat ulkoiset määrärahat	54
9.1.2. Kaupunginhallitus: Kh, konserni	54
9.1.2.1. Kh, konsernin strategiset ja sitovat tavoitteet	54
9.1.2.2. Kh, konserni: Perustehtävät, palvelulupaukset ja toiminta vuonna 2023	56
9.1.2.3. Kh, konserni: Ulkoiset määrärahat	61
9.1.2.4. Kh, konserni: Budjettiyhteenveto, ulkoiset	62
9.1.2.5. Kh, konserni: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset	62
9.1.2.6. Kaupunginhallitus/muu rahoitus	63
9.1.3. Kaupunginhallitus: Kh, kaupunkikehitys	64
9.1.3.1. Kaupunkitasoiset Elinvoima- ja kilpailukykytoimialan strategiset ja sitovat tavoitteet	64
9.1.3.2. Kh, kaupunkikehityksen strategiset ja sitovat tavoitteet	65
9.1.3.3. Kh, kaupunkikehitys: Perustehtävät, palvelulupaukset ja toiminta vuonna 2023	66
9.1.3.4. Olennaiset talousarvioon vaikuttavat muutokset	66
9.1.3.5. Kh, kaupunkikehitys: Ulkoiset määrärahat	70
9.1.3.6. Kh, kaupunkikehitys: Budjettiyhteenveto, ulkoiset	71
9.1.3.7. Kh, kaupunkikehitys: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset	71
9.2. Lupalautakunta.....	72
9.2.1. Lupalautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	72
9.2.2. Lupalautakunnan vuosi 2023	73
9.2.3. Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	73
9.2.4. Ulkoiset määrärahat	74
9.2.5. Lupalautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset	75
9.2.6. Lupalautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset	75
9.3. Infralautakunta.....	76
9.3.1. Infralautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	76
9.3.2. Infralautakunnan vuosi 2023	76
9.3.3. Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	76
9.3.4. Ulkoiset määrärahat	79

9.3.5. Infralautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset	80
9.3.6. Infralautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset	80
9.4. Sivistyslautakunta	81
9.4.1. Sivistys- ja vapaa-aikatoimialan strategiset tavoitteet	81
9.4.2. Sivistyslautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	81
9.4.3. Sivistyslautakunnan vuosi 2023	82
9.4.4. Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	83
9.4.5. Ulkoiset määrärahat	84
9.4.6. Sivistyslautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset	85
9.4.7. Sivistyslautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset	85
9.5. Vapaa-aikalautakunta	86
9.5.1. Vapaa-aikalautakunnan strategiset tavoitteet	86
9.5.2. Vapaa-aikalautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet	86
9.5.3. Vapaa-aikalautakunnan vuosi 2023	86
9.5.4. Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot	87
9.5.5. Ulkoiset määrärahat	89
9.5.6. Vapaa-aikalautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset	90
9.5.7. Vapaa-aikalautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset	90
10. INVESTOINNIT	91
10.1. Yhteenveto investoinneista 2023-2025	91
10.2. Investointihankkeet 2023-2027	92
10.3. Käyttöomaisuusirtaimistojen hankintaesitykset.....	96
10.4. Kunnallistekniikan investointiohjelma 2023-2025	99
10.4.1. Kunnallisteknisten investointien hankekohtaiset perustelut 2023	100
10.5. Talonrakentamisohjelma 2023-2027	105
10.5.1. Talonrakentamisohjelman 2023-2027 hankekohtaiset perustelut	105

LIITE

Henkilöstö- ja koulutussuunnitelma 2023

1. Kaupunginjohtajan katsaus vuoteen 2023

Tulevaisuuden Raisiota rakennetaan keskellä maailmanlaajuisia haasteita. Koronapandemia on saatu varsin hyvin hallintaan, mutta inflaatio, Venäjän aloittama hyökkäyssota Ukrainassa ja siitä seurannut energiapula sekä materiaalien saatavuusongelmat vaikuttavat raisiolaisiin ja kaupungin toimintaan monin tavoin. Raisioon on vuonna 2022 saapunut lähes 400 ukrainan sodan pakolaista ja olemme pyrkineet monin tavoin varautumaan maahantuloon sekä luomaan turvallista arkea tulijoille. Tämä työ jatkuu vuonna 2023.

Vaikeasta maailmantilanteesta huolimatta katsomme Raisiossa luottavaisesti tulevaisuuteen. Raisio on muuttuvassa toimintaympäristössä ketterä kaupunkien pikkujättiläinen. Varaudumme laajassa yhteistyössä turvaamaan kaupungin toimintakyvyn ja kehitämme samalla rohkeasti vetovoimaista kaupunkiamme eteenpäin. Vuonna 2022 kaupungin väkiluku ylitti ensimmäisen kerran 25 000 asukkaan merkkipaalun ja positiivisen väestökehityksen ennakoitaan jatkuvan kaupungistumisen siivittämänä. Kaupunkiin on sijoittunut eri alojen uusia yrityksiä ja palveluita ja kaikenlaisille tonteille on erittäin hyvä kysyntä.

Kaupungin rooli ja talouden peruskivet ovat murroksessa

Vuosi 2022 jää viimeiseksi vuodeksi, jolloin Raisiolla on vielä omat sosiaali- ja terveystaloudet. Sotepalveluiden irrotus vaatii vielä alkuvuonna 2023 merkittävästi aikaa ja vaivaa. Samalla ryhdymme suunnittelemaan vuonna 2025 kuntien vastuulle valtiolta kokonaan siirtyvien työllisyyspalveluiden toteuttamistapaa. Kiitokset siirtyvälle sote-henkilöstölle ja kaupunkiin jäävälle henkilöstölle hyvinvointialueuudistuksen eteen paikoin sumun keskellä tehdystä työstä. Kaupungin uusi rooli on toimintojen järjestämisen näkökulmasta aiempaa pienempi, mutta keskiöön nousee entistä vahvemmin kasvun ja elinvoiman rakentaminen verkostomaisessa yhteistyössä. Kaupungin on myös luotava uusi rooli hyvinvoinnin edistämiseksi ja tässä työssä keskeisessä roolissa vuonna 2023 on uusi hyvinvointijaosto.

Kaupungin vuoden 2022 talous on toteutumassa huomattavasti talousarviota parempana ja vuodesta on tulossa ylijäämäinen. Tähän vaikuttavat dynaamisen yrityskenttämme tuottama kasvu, väestönkasvu ja myönteinen verokehitys. Vuodesta 2024 lähtien kuntatalouden talousnäkymät ovat kuitenkin vaikeat ja taloussuunnitelmavuodet alijäämäisiä. Talouden hallinnassa onkin keskeistä pitää toimintamenojen kasvu maltillisena ja säilyttää valmius sopeuttaa toimintaa vuonna 2024.

Raisio - Kestävän kasvun rohkea rakentaja

Kaupunkistrategian mukaan Raision missiona on olla *Kestävän kasvun rohkea rakentaja* ja visiona on, että Raisio on vihreä ja vetovoimainen uuden sukupolven kasvukaupunki. Kaupunkiorganisaatiossa on jatkettu strategisten tavoitteiden toimeenpanoa ja Moderni kehyskaupunki –organisaatiouudistuksen toimeenpanoa eli organisaatiokulttuurin, prosessien ja työtapojen kehittämistä uuden strategian mukaisella rohkealla otteella. Vuonna 2023 tullaan jatkamaan strategian mittarointia ja otetaan käyttöön sen tueksi uusia tiedolla johtamisen työkaluja. Maailman myllerrysten keskellä on erityisen tärkeää jatkaa rohkealla, eteenpäin katsovalla yhdessä tekemisellä ja ylläpitää valmiutta muutoksettiin ratkaisuihin. Tulevaisuudessa menestyvät ne kaupungit, jotka sijoittavat osaamiseen, tulevaisuuteen ja viihtyvyyteen.

Kaupungin investointitaso nousee merkittävästi kaupungin kasvusta ja ennakoivasta korjausvelan lyhentämisestä seuraavista palveluverkko- ja elinvoimainvestoinneista mikä merkitsee samalla velkamäärän kasvua. Vuosikymmenen loppuun ulottuvien painelaskelmien perusteella kaupungilla on edellytykset selvittää kasvuinvestointien aiheuttamasta velkamäärän kasvusta mikäli korkotasot eivät raketoi, kaupungin väestönkasvu saadaan pidettyä noin yhden prosentin kasvussa ja käyttötalouden yksikkökustannukset tehokkaina. Vuonna 2023 tullaan arvioimaan loppuvuosikymmenelle suunnitellut palveluverkkoinvestoinnit suhteessa voimakkaasti positiivisemmiksi muuttuneisiin väestöennusteisiin, kasvaneisiin korkoriskeihin sekä kaupungin tulonmuodostuksen mahdollisuuksiin. Loppuvuosikymmenen investointien

myötä Raisiossa on nykyaikaiset ja terveelliset oppimistilat kasvaneelle lapsimäärälle, uudistettu keskusta (edellyttäen että maan hallitus käynnistää "E18 Raision keskusta"-hankkeen) ja muun muassa valmius säännölliselle lähi- ja kaukojunaliikenteelle. Vuonna 2030 Raisiolla on edellytykset olla yksi Suomen vetovoimaisimpia kaupunkeja.

Vuonna 2023 keskustan kaavasuunnittelu etenee, kaupunki panostaa yritysalueiden infran rakentamiseen, junaseisakkeen rakentamissuunnittelu käynnistyy ja ulkoilu- ja liikuntaolosuhteita parannetaan useilla asuinalueilla. Pienempien, mutta merkittävien toimenpiteiden joukossa ovat esimerkiksi sataman kehittäminen Playa Del Raisiota parantamalla ja satama-alueen kokonaiskehittämisen konseptiehdotuksen laatiminen. Luonnon monimuotoisuutta parannetaan Raisionlahden ympäristössä, ja Raisionjoen ennallistamista jatketaan. Kulttuuritarjonta kehittyy, kun Kirjastotalolle avataan uusi museo. Keskustan viihtyvyyteen ja turvallisuuteen panostetaan eri keinoin, kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita ja tiestön talvihoitoa parannetaan ja osallistava asukasbudjetointi otetaan käyttöön.

Raisiossa on hyvä kasvaa

Vuoden 2023 talousarvio on laadittu lasten ja nuorten hyvinvointia ja harrastuksia tukien. Nousevien hintojen keskellä kaupunki jatkaa panostuksia harrastusten tarjoamiseen kaikille lapsille sekä kehittää aktiivisesti liikunta- ja ulkoiluolosuhteita kaikenikäisille. Tiedonpuiston koulun rakentaminen etenee toteutukseen, toisen uuden 5-9 luokkaisen koulun suunnittelu käynnistyy ja Kuloistenniittyyn ryhdytään rakentamaan päiväkotia ja uutta Suvituulenpuistoa.

Energiatehokkuuteen panostetaan muun muassa aurinkopaneeleita ja led-valaistusta hankkimalla ja osana sähkönsäästötoimenpiteitä valoja sammutetaan ja himmennetään hiljaisimpina aikoina sekä tehdään erilaisia pienempiä energiansäästötoimia kaupungin kiinteistöissä. Varautumista parannetaan etenkin sähkökatkoihin liittyen ja aktiivista varautumissuunnittelua jatketaan.

Organisaation kehittämisessä panostetaan edelleen työhyvinvointiin, tiedolla johtamiseen, avoimeen viestintään sekä konsernijohtamisen ja prosessien kehittämiseen kunnianhimoisella otteella. Jatkamme myös strategian mittaroinnin kehittämistä. Tehokkuushyötyjä haetaan esimerkiksi digitalisaatiosta, ja säännöllistä tulopuolta kasvatetaan siirtämällä tontinluovutusten painopiste maan myynnistä vuokraamiseen ja kehittämällä kaupungin kiinteistömanagerointia.

Vuosi 2023 on ylijäämäinen Vuoden 2023 talousarvion vuosikate on 11,1 miljoonaa euroa ja tilikauden tulos on 3,2 miljoonaa euroa. Veroja ei koroteta. Kaupunkilaisille tarjottavien palvelujen määrä ja laatu pysyvät laadukkaina. Investointeja sisältyy talousarvioon 20,2 miljoonaa euroa (netto) ja investoinneista 59 % talonrakennushankkeisiin.

Raisio on 25 000 asukkaan vahvasti kehittyvä kasvukaupunki 150 000 asukkaan kaupungin palveluilla. Maailman muutosten keskellä Raisio jatkaa vahvalla kehittämisen ja kehittymisen polulla asukaslähtöisesti.

Kaupunginjohtaja

Eero Vainio

Raisiossa 8.11.2022

2. Toimialojen katsaukset vuoteen 2023

2.1. Elinvoima- ja kilpailukykytoimialan vuosi 2023

Elokuussa 2021 Raisio toteutti *Moderni kehyskaupunki* -mallin mukaisen organisaatiouudistuksen, jonka osana luotiin uusi Elinvoima- ja kilpailukykytoimiala. Toimiala koostuu kaupunkikehityspalvelut ja infrapalvelut -vastuualueista. Toimialan keskeisenä tehtävänä on tukea Raision kaupungin elinvoiman ja kilpailukykyyn rakentamista laaja-alaisessa yhteistyössä niin kaupungin sisäisesti kuin ulkoisten sidosryhmien kanssa. Toimialan työskentely on luonteeltaan laaja-alaista. Sen keskeisimpiä molempia vastuualueita yhdistäviä teemoja vuonna 2023 ovat sivistystoimialan palveluverkkohankkeet, strategiassa mainittujen keskustan kehittämistavoitteiden jalkauttaminen, E18-projektiin valmistelutoimenpiteet sekä sataman kehittäminen.

Kaupunkikehityspalveluiden alaiset palvelut ovat edelleen muutoksen keskellä. Vuodenvaihteessa astuu voimaan organisaatiomuutos, jossa muodostetaan uusi yritys- ja työllisyyspalvelut -yksikkö. Yritys-, työllisyys- ja maahanmuuttajapalveluiden yhdistäminen yhteen yhteiseen yksikköön pohjautuu sote-uudistukseen ja sen yhteydessä kaupunkiin jäävään henkilöresurssiin. Samalla organisaatio ottaa askeleen kohti tulevaa ja ennakoi tulevia lakiuudistuksia, kuten TE-palveluiden siirtoa kuntiin sekä kotoutumislain tulevaa uudistusta. Muutosten keskellä vastuualueen palvelut kehittävät edelleen aktiivisesti toimintaansa sekä uusia yhteistyön muotoja. Toiminnassa panostetaan myös vuonna 2023 laadun ja prosessien kehittämiseen, digitalisaation edistämiseen sekä seutuyhteistyön mahdollisuuksien selvittämiseen. Henkilöstön työhyvinvoinnista ja osaamisesta huolehditaan muuttuvassa toiminta- ja työskentely-ympäristössä.

Vastuualueen keskeisiä toimenpiteitä ovat edellä mainitun organisaatiomuutoksen lisäksi kaupungin kannalta suuret ja merkittävät valmistelussa olevat kaavahankkeet. Tällaisia ovat keskustan uudistuva asemakaava, yleiskaavan päivittäminen sekä sataman ympäristön monipuolinen kehittäminen. Vuoden 2023 muina painopisteinä ovat uusien asuinalueiden kaavoittaminen sekä yhteistyö merkittävässä koko organisaatioon vaikuttavissa hankkeissa, kuten kouluverkon tai päiväkotien toteuttamisessa. Kaavallisen kehittämisen lisäksi erilaisten ohjelmien päivittämistyötä tehdään vuoden 2023 aikana. Päivityksen alla ovat niin asunto- ja maapoliittinen ohjelma kuin uuden elinvoimaohjelman laatiminen.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistusta valmistellaan kansallisella tasolla. Valmistelun etenemistä ja vaikutuksia seurataan ja niihin reagoidaan tarvittaessa.

Ympäristöterveydenhuollossa hyötyeläinlääkintähuollon osalta neuvotellaan edelleen sopimuksen päivittämisestä Uudenkaupungin kanssa. Sopimuksen päivittämistä edistetään vuoden 2023 aikana. Hyvinvointialueiden muodostumista ja toiminnan organisoitumista seurataan myös ympäristöterveydenhuollon näkökulmasta, sillä mitä todennäköisimmin uudistus konkretisoituu vuosikymmenen lopulla tapahtuvana palveluiden siirtona hyvinvointialueelle.

Infrapalveluiden vastuualueelle kuuluvat kunnallistekniset palvelut, tilapalvelut sekä ruokapalvelut.

Infralautakunnan vuoden 2023 talousarvioehdotukseen on vaikuttanut kaksi merkittävää muutosta. Vuoden 2023 alusta kuntien sosiaali- ja terveystoimen tehtävät siirtyvät uusille hyvinvointialueille, mikä näkyy muutoksina sosiaali- ja terveystoimelle tukipalveluja tuottavissa tila- ja ruokapalveluissa. Aluepelastuslaitos-toiminta siirtyy myös kunnilta hyvinvointialueelle.

Toinen merkittävä muutos infralautakunnan talousarvioon on muutokset maailmanpoliittisessa tilanteessa, inflaation kiihtyminen, energian ja muiden kustannusten nousu. Vuoden 2023 talousarvion menoarvioihin liittyy todella paljon epävarmuustekijöitä, joita on mahdotonta ennustaa. Tuleviin muutoksiin on kuitenkin pyritty varautumaan ja nähtäväksi jää, kuinka siinä onnistutaan.

Kunnallisteknisten palveluiden tehtäviin kuuluu kunnallisteknisten hankkeiden suunnittelu ja rakennuttaminen sekä infraomaisuuden hallinta. E18-kehätien parantaminen Raision keskustassa -hankkeen toteuttamisaikataulu ei ole varmuudella tiedossa. Tulevaan hankkeeseen on silti varauduttava; Martinkadun rakentaminen/parantaminen toteutetaan yhteishankkeena Raision Vesi Oy:n kanssa, mikäli Kehätiehankkeen rakentaminen alkaa vuonna 2024. Vastuualue toteuttaa myös ilmasto-ohjelman mukaisia toimenpiteitä: muun muassa katuvalojen led-vaihdot, kävelyn ja pyöräilyn edistäminen, kiinteistöjen energiainvestoinnit (aurinkopaneelit).

Tilapalvelut järjestää kaupungin hallintokuntien käyttöön tarkoituksenmukaiset toimitilat tontteineen sekä huolehtii kaupungin rakennusomaisuuden kunnon ja arvon säilyvyydestä ja tuottavuudesta. Suurimpana hankkeena on Tiedonpuiston koulun rakentamisen aloittaminen. Muiden kiinteistöjen kunnossapitoa tehdään erillisen työohjelman mukaisesti.

Ruokapalvelut tuottaa päivähoidon, koululaisten ja opiskelijoiden lakisääteisiä ja ravitsemussuosituksia täyttäviä ruokapalveluja omana työnään. Lisäksi ruokapalvelut tuottaa kaupungin henkilöstön henkilöstöruokailupalvelut, kokous- ja edustustarjoilut ja muut sisäiset ruokapalvelut, joita ovat esimerkiksi retkievää, nuorisotoimen järjestämien leirien ruokailut ja kaupungin eri yksiköiden henkilöstön koulutuspäivien ruokailut.

Lupalautakunnan talousarviokäsittely 6.10.2022 § 75:

<https://julkaisut.raisio.fi/dynasty10/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022117-4>

Infralautakunnan talousarviokäsittely 13.10.2022 § 114:

<https://julkaisut.raisio.fi/dynasty10/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022125-4>

Kaupunginhallituksen alaisten kokonaisuuksien (Kh, kaupunkikehitys sekä Kh, konserni) talousarviot käsitellään koko kaupungin talousarvion käsittelyn yhteydessä.

2.2. Sivistys- ja vapaa-aikatoimialan vuosi 2023

Sivistystoimialalla strategisena painopisteenä ovat varhaiskasvatus- ja kouluverkon rakenteiden ja toiminnan edelleen suunnittelu ja toteutus. Lasten ja nuorten oppimis- ja hyvinvointivajeen paikkaaminen vaatii edelleen toimenpiteitä. Hyvinvoinnin kokonaisvaltainen tukeminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja toiminnan palauttaminen pandemiaa edeltävälle tasolle on koulujen työskentelyn keskiössä. Yhdyspintojen ja hyvien yhteistyöverkostojen ja –käytänteiden luominen hyvinvointialueen palveluiden kanssa on ensiarvoisen tärkeää kasvatuksen ja koulutuksen hyvinvointityössä.

Varhaiskasvatuksessa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilua toteutetaan kokeilutoimipaikoissa toukokuuhun 2024 asti osana Opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia –kehittämishjelmaa. Päivitetty varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa kolmiportaisen tuen toteuttamiseen ja kehittämiseen. Kaupungin väkiluvun kasvu ja Ukrainan sotapakolaisten määrä kaupungissa tuovat haasteita palvelutarpeeseen vastaamisessa tilojen ja henkilöstön riittävyyden suhteen. Palveluverkkoselvitysten päätösten mukaisia kouluverkon ja varhaiskasvatusverkon yksiköiden rakenteita, toimintaa ja tukipalveluita suunnitellaan, toteutetaan ja pidetään ajantasaisena muuttuvien olosuhteiden tarpeet huomioiden.

Perusopetuksessa jatketaan yhtenäisen toimintakulttuurin ja tehokkaiden tukipalveluiden suunnittelua, toteutusta ja kehittämistä henkilöstön yhteistyönä oppilaita osallistaen. Oppilaiden lisääntynyt levottomuus edellyttää koulun toiminnan kehittämistä kokonaisvaltaisesti edelleen siten, että jokaisella on mahdollisuus fyysiseen ja psyykkiseen koskemattomuuteen ja turvalliseen kouluympäristöön kouluvuoden jokaisena työpäivänä. Perusopetuksessa yhteisöllisyyden lisääminen, sitouttavan kouluyhteistyön vakiinnuttaminen, tulevaisuususkon ja kriisinkestävytyden vahvistaminen ja lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisen toimenpiteet ovat toiminnan painopisteitä.

Lukiokoulutuksessa keskiössä on oppivelvollisuuden pidentymiseen liittyvän toimintakulttuurin ja lukion uuden opetussuunnitelman toteutumisen seuraaminen ja kehittäminen tarvittaessa. Yhteisöllisyyden ja yhteistyön kehittäminen ovat koulun arkea.

Raisio-opiston toiminnassa tavoitteena on opiskelu- ja harrastustoiminnan osallistujamäärien nostaminen opetusohjelmaa kehittämällä ja osallistamalla kuntalaisia toiminnan suunnitteluun. Painopisteenä opetusohjelmassa ovat terveyttä ja hyvinvointia edistävät kurssit.

Vapaa-aikapalveluissa keskiössä on kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen kaikissa ikäryhmissä. Liikunta- ja kulttuuriympäristöjen kehittämishjelmat ohjaavat toiminnan kehittämistä suunnitelmallisesti ja kuntalaisia osallistaen. Raision harrastamisen mallia kehitetään edelleen. Malli tarjoaa raisiolaisille lapsille monipuolisia mahdollisuuksia eri harrasteiden parissa yhteistyössä sivistys-, vapaa-aikapalveluiden, seurojen ja muiden toimijoiden kanssa. Elämyspolun toteuttaminen sivistys- ja vapaa-aikapalveluiden yhteistyönä vahvistaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman toteuttamista.

Palvelujen digitalisaatiota kehitetään ja lisätään asukkaiden digiosaamista. Tiedon kerääminen ja sen hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa helpottuu digitaalisten ratkaisuiden käyttöönoton lisääntyessä.

Toimitilamuutosten myötä museotoiminnan edellytysten paraneminen ja Kirjastotalon toimintojen kehittäminen ovat osa vapaa-aikalautakunnan painopisteitä toimintavuonna.

Sivistyslautakunnan talousarviokäsittely 28.9.2022 § 107:

<https://julkaisut.raisio.fi/dynasty10/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022111-7>

Vapaa-aikalautakunnan talousarviokäsittely 27.9.2022 § 98:

<https://julkaisut.raisio.fi/dynasty10/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022115-7>

3. Talousarvion yleiset lähtökohdat

3.1. Yleinen taloudellinen tilanne

Valtiovarainministeriö julkaisi syyskuussa 2022 Taloudellisen katsauksen sekä Kuntatalousohjelman vuodelle 2023.

Taloudellisen katsauksen mukaan alkuvuosi 2022 on ollut taloudessa, tuotannossa ja työllisyydessä selvästi odotettua vahvempi. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2022. Talouden kasvun ennustetaan hidastuvan merkittävästi loppuvuotta kohden. Kulutuksen ja investointien kasvua heikentävät epävarmuus, pula energiasta, nopea inflaatio, heikentävä ostovoima ja nousevat korot. Talouskasvun ennustetaan hidastuvan loppuvuonna ja vuoden 2023 bruttokansantuotteen arvioidaan hidastuvan 0,5 prosenttiin. Vuosien 2024-2026 aikana bruttokansantuotteen kasvun arvioidaan olevan vuosittain 1,4 prosenttia.

Koronapandemian ja sotatilanteen vaikutukset heijastuvat talouskasvuun ja ovat heikentäneet Suomen julkista taloutta. Energiakriisin uhka hidastaa koko Euroopan talouden kasvua, inflaatio kiihtyy ja kuluttajien luottamus on matalalla tasolla. Kuluvana vuonna 2022 julkisyhteisöjen alijäämä supistuu muun muassa nopean talous- ja työllisyyskasvun sekä koronatoimien loppumisen johdosta. Vuonna 2023 alijäämän ennustetaan kääntyvän uudelleen kasvuun, ja julkinen talous pysyy alijäämäisinä myös tulevina vuosina. Julkisyhteisöjen menojen ja tulojen rakenteellinen epätasapaino on suuri. Kestävyyssvaje on arvion mukaan nyt 3,0 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen, eli vuoden 2026 tasolla noin 9 miljardia euroa.

Vuoden 2022 alkupuolella yksityinen kulutus ja kestokulutushyödykkeiden kauppa kehittyivät heikosti. Kuluttajien luottamus on heikentynyt maailman tilan johdosta, minkä seurauksena kestokulutushankintoja siirretään myöhäisempään ajankohtaan. Hintojen nousu pienentää kotitalouksien ostovoimaa ja pitää kulutuksen kasvun vaisuna loppuvuonna 2022. Kotitalouksien reaalitytulot supistuvat, vaikka työllisyys on kasvussa. Tämän myötä kotitalouksien säästämisaste laskee nollan tuntumaan. Vuoden 2022 aikana vahvana jatkuva asuinrakentaminen pitää yllä investointeja. Luottamuksen heikkeneminen siirtää investointeja tulevaisuuteen, mistä johtuen muut yksityiset investoinnit supistuvat.

Vuoden 2023 alkupuolella talouden kasvu on hidasta. Vuoden edetessä kotimainen kysyntä alkaa elpyä hintojen nousun hidastuessa ja reaalitypalkkojen kääntyessä lievään nousuun. Korkea hintataso heikentää kuitenkin kotitalouksien ostovoiman kasvua. Yksityisen kulutuksen kasvu hidastuu 0,8 prosenttiin työllisyyden kasvun pysähtyessä ja kotitalouksien reaalitytulojen kasvaessa vain niukasti. Kotitalouksien ostovoima paranee vuonna 2024 johtuen hintojen nousun hidastumisesta. Sen myötä yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu 1,4 prosenttiin. Viennin määrän palautuminen ajoittuu voimakkaimmin vuodelle 2024. Hintojen nousun hidastuessa kotitalouksien ostovoima kasvaa ja yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu. Maailmantalouden heikot kasvunäkymät ja epävarmuus hillitsevät ja voivat viivästyttää tai keskeyttää kotimaisia investointeja tulevaisuudessa. Yksityisten investointien kasvuvauhti on ennustejaksolla 1,9 prosenttia.

Alkuvuoden 2022 nopean kasvun jälkeen työllisyyden kasvu hidastuu. Hidastumisesta huolimatta työllisyys kasvaa noin kaksi prosenttia vuonna 2022. Osaavan työvoiman pula pienentää mahdollisuuksia kasvattaa tuotantoa. Vuoden 2022 aikana solmittujen palkkasopimusten korotukset ovat olleet noin kaksi prosenttia, mikä on hieman suurempi kuin vuoden 2021 aikana. Osaavan työvoiman suuren kysynnän vuoksi palkkaliukumien arvioidaan kasvavan vuonna 2022.

Vuoden 2023 nimellisansioiden arvioidaan nousevan 3,5 prosenttia. Vuoden 2024 ansioiden nousuoletus liittyy mahdolliseen vaimeaan tuottavuuden kasvuun. Palkkaliukumien oletetaan pysyvän korkeina talouskasvun, työllisyyden paranemisen ja aloittaisen työvoimaniukkuuden myötä. Vuonna 2024 nimellisansioiden ennustetaan nousevan noin 3 prosenttia. Inflaatio on korkeimmillaan vuoden 2022 loppupuolella ja pysyttelee nopeana vuoden 2023 alkupuolella.

Inflaatio hidastuu keskimäärin 3,2 prosenttiin vuonna 2023 ja painuu 1,8 prosenttiin vuonna 2024.

Valtion alijäämä pienenee vuoden 2022 aikana, mutta alkaa sen jälkeen heikentyä talouden kasvun hidastuessa. Vuoden 2023 aikana paikallishallinnon rakenne muuttuu hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. Kuntahallinto jää uudistuksen jälkeenkin alimääräiseksi menojen kasvaessa tuloja hieman nopeammin.

Julkisen talouden velka suhteessa bruttokansantuotteeseen supistuu hetkellisesti vuoden 2022 aikana. Alijäämien pieneneminen ja erityisen suotuista nimellisen bruttokansantuotteen kasvu vaikuttavat velkasuhteen supistumiseen. Vuodesta 2023 lähtien nimellisen bruttokansantuotteen kasvu hidastuu ja valtionhallinnon, paikallishallinnon ja hyvinvointialueiden yhteenlaskettu alijäämä pysyy mittavana, jolloin velkasuhde alkaa kasvaa uudelleen.

Kuntatalousohjelman mukaan vuosi 2021 oli kuntien talouden osalta vahva vuosi. Kuntien ja kuntayhtymien tilikauden tulos oli noin 1,6 miljardia euroa ylijäämäinen ja toiminnan ja investointien rahavirta oli lähes tasapainossa. Koronaepidemiaan liittyvät valtion tuet olivat huomattavat, yhteensä noin 2,5 miljardia euroa. Se edesauttoi kuntien talouden pysymistä vahvana.

Kuntien ja kuntayhtymien toimintamenot kasvoivat nopeasti. Toimintatuotot kasvoivat suhteellisesti vieläkin nopeammin. Toimintakulujen kasvun taustalla olivat koronaepidemian pitkittyminen, sosiaali- ja terveydenhuollon toimintojen ylösajo ja hoitojonojen purkaminen. Toimintatuottojen kasvu johtui pääosin koronaepidemiaan liittyvistä valtionavustuksista sekä kuntayhtymien myyntituottojen voimakkaasta kasvusta. Toimintakatteen kasvu jäi kuitenkin maltilliseksi, noin kahteen prosenttiin.

Verotulot kasvoivat ennakoitua paremmin kasvun ollessa yhteensä noin kuusi prosenttia. Etenkin yhteisöverotulot ja kiinteistöverotulot kasvoivat huomattavasti. Yhteisöverotulojen kasvu oli peräti lähes 45 prosenttia ja kiinteistöverotulojen kasvu noin 12 prosenttia. Kunnallisveron kasvu jäi noin kahteen prosenttiin. Kuntasektorin koronaepidemian tukipakettiin sisältyvä kuntien yhteisövero-osuuden määräaikainen 10 prosenttiyksikön korotus jatkui vielä vuonna 2021 ja lisäksi kuntien ryhmäosuuteen tehtiin pysyvä 2 prosenttiyksikön korotus liittyen varhaiskasvatusmaksujen alennuksen kompensoimiseen. Valtionosuudet puolestaan vähenivät lähes 10 prosenttia. Suurin syy tähän oli vuoden 2021 koronatuot, joista suurin osa myönnettiin valtionavustuksina vuoden 2020 valtionosuuksien sijaan.

Kuntatalouden vuosikate oli vuonna 2022 vuoden 2021 tapaan vahva riittäen kattamaan sekä poistot että nettoinvestoinnit. Vuosikate kuitenkin heikkeni vuodesta 2021 reilulla 100 miljoonalla eurolla. Vahvana pysyvän vuosikatteen taustalla oli toimintakatteen maltillinen kasvu ja verotulojen voimakas kasvu.

Kuntatalouden toimintatulojen arvioidaan laskevan noin 31 prosenttia vuonna 2023. Yhtenä vaikuttavana tekijänä on se, että kuntataloudesta siirtyy sote-palveluiden myötä hyvinvointialueelle merkittävä määrä esimerkiksi asiakasmaksutuottoja. Sen lisäksi hallitus esitti talousarviossa varhaiskasvatusmaksuja alennettavaksi pysyvästi, minkä arvioidaan pienentävän kuntatalouden maksutuloja 29 miljoonaa euroa vuonna 2023 ja 70 miljoonaa euroa vuodesta 2024 alkaen. Toimintatulojen laskua hidastavat kuntien sote-kiinteistöistä saamat vuokratulot, joiden on arvioitu olevan 700 miljoonaa euroa vuonna 2023. Talouden tunnuslukujen perusteella kuntataloudessa vuosi 2023 näyttää kuitenkin positiiviselta, sillä sote-uudistuksen kuntien verotuloja leikkaava vaikutus ei näy vielä täysimääräisesti kunnallis- ja yhteisöverotuloissa. Kunnille kertyy vuonna 2023 enemmän vanhojen veroperusteiden mukaisia verotuloja kuin sote-uudistuksen jälkeisessä kuntataloudessa vuonna 2024. Vuosikate riittää kattamaan poistot ja toiminnan ja investointien rahavirta on positiivinen.

Kuntatalouden toimintamenot kasvavat vuosittain keskimäärin 2,9 prosenttia ja toimintatulot keskimäärin 0,7 prosenttia vuosina 2024-2026. Toimintamenojen kasvu aiheutuu pääasiassa hintojen noususta.

Sote-uudistuksen täysimääräinen vaikutus näkyy kuntien verotuloissa viiveellä, mistä johtuen verotulot laskevat vielä vuonna 2024. Verorahoitus kasvaa keskimäärin 3,0 prosenttia vuodessa vuosina 2025–2026.

Talouden sopeutuspainetta on kasvussa kaikissa kuntakokoryhmissä kehyskauden lopulla. Rahoituksen tasapainoa kuvaava toiminnan ja investointien rahavirta vaihtelee merkittävästi kuntakokoryhmittäin. Kehyskauden viimeisenä vuonna 2026 toiminnan ja investointien rahavirran ennustetaan olevan negatiivinen kaikissa kuntakokoryhmissä. Merkittävin selittävä tekijä on toimintakatteiden sekä verotulojen arvioitu kehitys kunnissa ja koko maan tasolla. Heikkenevä toiminnan ja investointien rahavirta vaikuttaa myös kuntien lainakantoihin. Bruttolainamäärä kasvaa kehyskaudella lähes kaikissa kuntakokoryhmissä. Suhteellisesti eniten asukaskohtainen lainamäärä kasvaa kaikista pienimmissä kunnissa.

(Lähteet: Valtiovarainministeriö, Taloudellinen katsaus, Syksy 2022 (19.9.2022); Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma vuodelle 2023, Syksy 2022 (21.9.2022))

3.2. Kuntien verotulot

Valtiovarainministeriön kuntatalousohjelman mukaan vuonna 2023 kuntien verotulojen määrän arvioidaan olevan 14,2 miljardia euroa, mikä on noin 54,2 prosenttia vuoden 2022 verotuloja vähemmän. Sosiaali- ja terveystalouden sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja siten niiden kustannukset siirretään kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta alkaen. Tämän vuoksi kuntien tuloja siirretään valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueiden toimintaa. Merkittävä osa tulojen siirtoa tehdään kunnallisveron kautta. Ansiotuloverotukseen tehtävät muutokset toteutetaan niin, että niillä on mahdollisimman vähän vaikutusta verovelvollisten verotuksen tasoon. Kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja alennetaan yhtä paljon, 12,64 prosenttiyksikköä.

Kunnallisvero

Kunnallisveron tuottoarvio vuonna 2023 on noin 9,93 miljardia euroa, mikä on noin 11,7 miljardia vuoden 2022 tuottoa vähemmän. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat tulo- ja työllisyyskehitys sekä hallitusohjelmaan liittyneet veroperustemuutokset. Sote-uudistukseen liittyvä verouudistus on vuonna 2023 merkittävin veroperustemuutos. Kunnallisveron tuottoa leikataan noin 13,9 miljardia euroa ja valtion ansio- ja pääomatuloveron tuottoa kasvatetaan noin 13,6 miljardia euroa. Ansiotuloverotusta kevennetään kokonaisuudessaan noin 0,3 miljardilla eurolla, jotta verovelvollisten verotus ei kiristyisi sote-veromuutoksen seurauksena. Samassa yhteydessä kunnallisverotuksen invalidivähennys poistetaan.

Hallitusohjelmassa on linjattu ansiotuloveroperusteisiin tehtäväksi ansiotasoindeksin muutosta vastaava indeksitarkistus. Ansiotuloveroperusteiden indeksitarkistus pienentää kunnallisverotuloja -38 miljoonaa euroa, josta progressiivisen tuloveroasteikon osuus on -1 miljoonaa euroa, työtulovähennyksen osuus -12 miljoonaa euroa ja perusvähennyksen osuus -25 miljoonaa euroa. Muita veroperustemuutoksia ovat ikääntyneiden korotettu työtulovähennys (-3 milj. €), matkakuluvähennyksen korotuksen jatkaminen 2023 (-6 milj. €), perhevapaalta palaavien huojennettu matkakuluvähennyksen omavastuu (-1 milj. €), tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisävähennys (-1 milj. €), kotitalousvähennyksen yhteydessä myönnettävä määräaikainen sähkövähennys (-27 milj. €). Lisäksi aiemmin voimaan tulleiden veroperustemuutosten vaikutus vuoden 2023 verotuloihin on noin 40 miljoonaa euroa.

Yhteisövero

Yhteisöveron tuottoarvio vuonna 2023 on 2,1 miljardia euroa. Se on noin 0,6 miljardia euroa vuoden 2022 tuottoa alhaisempi.

Sote-uudistuksen yhteydessä kuntien tuloja pienennetään myös yhteisöveron kautta, kun kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta alennetaan. Tämän vaikutus kuntien vuoden 2023 yhteisöveron kertymään on noin -763 miljoonaa euroa ja maksuunpanoon noin 909 miljoonaa euroa. Yhteisöveron tuottoon positiivisesti vaikuttaa varhaiskasvatuseräyksen alentamisen

kompensointi yhteisöveron jako-osuuden kautta. Tämän vaikutus maksuunpanoon on noin 100 miljoonaa euroa. Lisäksi hallitus antaa eduskunnalle talousarvioesitykseen liittyvän esityksen laiksi tutkimus- ja kehittämistoiminnan yhdistelmävähennyksestä verotuksessa (vaikutus -76 milj. €) sekä esityksen laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 18 b §:n muuttamisesta, jolla muutetaan korkovähennysrajoitussäännöstä (ei vaikutusta maksuunpanoon). Hallitusohjelman mukaisesti veroperustemuutosten verotuottovaikutukset kompensoidaan nettomääräisesti kunnille muuttamalla yhteisöveron jako-osuuksia siten, että muutosten verotuottovaikutus kunnille on neutraali. Verotuksen maksujärjestelyjen huojentaminen vuosina 2020 ja 2021 siirtää kuntien yhteisöverokertymää näiltä vuosilta yhteensä noin viisi miljoonaa euroa vuodelle 2023.

Kiinteistövero

Kiinteistöveron tuottoarvio vuodelle 2023 on noin 2,1 miljardia euroa, mikä on noin 16 miljoonaa euroa vuoden 2022 kiinteistöverotuottoa enemmän.

Hallituksen esitystä kiinteistöverotuksen arvostamisuudistuksesta ei anneta eduskunnalle tällä hallituskaudella. Hallituksen arvion mukaan, kun asumisen kustannukset ovat nousseet, nykyisessä tilanteessa ei ole syytä antaa eduskunnalle uudistusesitystä, joka mahdollisesti lisäisi taloudellista epävarmuutta. Vuoden 2023 kiinteistöverokertymää lisää jonkin verran edelleen verotuksen joustavaan valmistumiseen siirtyminen. Lisäksi vuoden 2023 kiinteistöverotulojen kertymää lisää vuosina 2020 ja 2021 tehty verotuksen maksujärjestelyjen huojentaminen, joka siirtää kiinteistöverotulojen kertymää vuosilta 2020 ja 2021 vuodelle 2023 noin neljä miljoonaa euroa.

(Lähde: Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma vuodelle 2023, Syksy 2022 (21.9.2022))

3.3. Kuntien valtionavut

Kuntien valtionavut koostuvat laskennallisista valtionosuuksista, verotulojen menetyskorvauksista ja valtionavustuksista.

Kuntien valtionapujen taso alenee vuonna 2023 merkittävästi vuodesta 2022 sote-uudistuksesta johtuen. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuksia ja veromenetysten korvauksia siirretään hyvinvointialueiden rahoitukseen, ja lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtionavustukset kohdistuvat jatkossa pääosin hyvinvointialueille.

Kuntien valtionavut ovat valtion vuoden 2023 talousarvioesityksessä yhteensä 5,4 miljardia euroa, eli noin 7,5 miljardia vuoden 2022 varsinaista talousarviota vähemmän (-58,55 %). Vuoden 2022 lisätalousarvio huomioiden vuodelle 2023 ehdotetut valtionavut ovat noin 8,7 (-61,8 %) vuoden 2022 valtionapuja pienemmät. Laskennalliset valtionosuudet ovat vuonna 2023 4,0 miljardia euroa, eli 5,1 miljardia (-55,9 %) vuoden 2022 alkuperäistä talousarviota vähemmän. Valtion korvaus kunnille veroperustemuutoksista aiheutuvista verotulojen menetyksistä laskee -67,5 prosenttia, ollen 0,9 miljardia vuonna 2023. Muut valtionavut ovat yhteensä 0,5 miljardia euroa (-58,9 %).

(Lähde: Valtiovarainministeriö, Kuntatalousohjelma vuodelle 2023, Syksy 2022 (21.9.2022))

3.4. Raisen kaupungin talouden ja toiminnan lähtökohdat

Raisen kaupungin kuluvan vuoden 2022 toiminnalliset panostukset ovat kohdistuneet kasvun ja vapaa-ajantoiminnan kehittämiseen. Kaupungin väkiluvun kasvu on jatkunut odotetusti ja uusien asuinalueiden rakentaminen näkyy positiivisesti kaupunkikuvassa. Kaupunkiorganisaatiossa on edistetty strategisten tavoitteiden toimeenpanoa. Toimintaprosesseja ja työtapoja pyritään kehittämään mahdollisuuksien mukaan.

Koronapandemian ja sotatilanteen vaikutukset näkyvät kunnissa, myös Raisiossa, eri tavoin. Yleinen talouskehitys sekä kustannusten kehitys sisältävät maailman tilanteen vuoksi paljon epävarmuustekijöitä. Energiakriisin uhka, inflaation kiihtyminen sekä kustannusten ja korkojen jatkuva nousu luovat epävarmuutta sekä kuluvan talouden ennustamiseen että tulevan talousarviovuoden arviointiin.

Raisen kaupungin vuosien 2018 ja 2019 tilinpäätökset päättyivät alijäämäisiksi. Vuonna 2018 tilikauden alijäämä oli -3,7 miljoonaa euroa ja vuonna 2019 -5,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2020 alkanut ja edelleen jatkuva koronaepidemia aiheuttaa haasteita kuntien toimintaan, talouteen ja talouden ennustamiseen. Vuoden 2020 ylijäämä oli 7,3 miljoonaa euroa. Vuoden 2020 tulosta paransivat merkittävästi valtiolta saadut koronatuotot, arvioitua paremmat verotulot sekä satunnainen tuotto vuoden lopussa myydyistä osakkeista. Vuoden 2021 tilikauden ylijäämä oli 4,5 miljoonaa euroa. Ylijäämä sisälsi 3,765 miljoonan euron suuruisen investointivaruksen. Tulos oli usean muun kunnan tavoin positiivinen, vaikka korona kasvattikin toimintamenoja voimakkaasti. Tilinpäätöksessä todettiin, että ilman valtion koronatukia, muita korona-avustuksia ja parantuneita verotuloja kaupungin vuoden 2021 tulos olisi ollut alijäämäinen. Vuoden 2021 tilikauden positiivisella tuloksella taseen kertyneeksi ylijäämäksi muodostui 21,6 miljoonaa euroa eli 871 euroa per asukas. Raisen kaupungin lainakanta oli vuoden 2021 lopussa 49,9 miljoonaa euroa. Lainamäärä tulee kasvamaan voimakkaasti tulevia vuosina investointimäärän kasvun myötä.

Yleinen talouskehitys sekä kustannusten kehitys sisältävät maailman tilanteen vuoksi paljon epävarmuustekijöitä. Kustannusten ja korkojen jatkuva nousu luo epävarmuutta tulevan talousarviovuoden arviointiin. Kaupungilla on edessään historiallisen suuria investointeja ja kaupungin kasvava asukasluku edellyttää toiminnallisia ja sitä kautta taloudellisia panostuksia palvelutarjonnan ylläpitämiseksi ja edelleen kehittämiseksi. Lisäksi sote-uudistuksen myötä tuloja ja menoja siirtyy hyvinvointialueelle, mutta kunnalle jää hoidettavakseen lainat ja tulevat investoinnit aiempaa pienemmällä tulo- ja menorakenteella. Näin ollen kaupungilta edellytetään yhä suurempaa panostusta tehtävien toimien talousvaikutusten tarkastelua ja ennen kaikkea suunnitelmallisuutta ja ennakointia sekä toiminta että talous samanaikaisesti keskustelussa pitäen.

Kuntien toiminta tulee seuraavina vuosina olemaan suuressa murroksessa ja talouden rooli tulee entisestään kasvamaan kokonaisuutta tarkasteltaessa ja suunniteltaessa. Kulutason pitäminen maltillisena on tulevaisuudessa kunnan talouden pitkäaikaisen tasapainon saavuttamiseksi ja rakenteellisen alijäämän välttämiseksi ensiarvoisen tärkeää. Talouden tasapainottaminen, tuottojen ja kulujen tasapainon sekä talouden pitkäaikaisen tasapainon saavuttaminen on merkityksellistä, jotta voidaan turvata palvelutuotanto ja jotta voidaan mahdollistaa tulevaisuuden investointeja.

Raisen kaupungin alkuperäinen talousarvio vuodelle 2022 valmisteltiin -1,2 miljoonaa alijäämäiseksi. Tämänhetkisten taustatietojen valossa kaupungin vuoden 2022 tulossuunnitelma on toteutuksessa alkuperäistä talousarviota paremmin, noin 3,5 miljoonaa euroa ylijäämäisenä. Kaupungin toimialoilla merkittävin epävarmuus koskee sosiaali- ja terveyspalveluja. Sosiaali- ja terveyslautakunnan ennusteen mukaan erikoissairaanhoidolla on edelleen hyvät mahdollisuudet toteuttaa talousarvion mukaisena. Sairaanhoidopiiriin koko vuoden toteuman osalta on kuitenkin huomioitava, että mikäli sairaanhoidopiiriltä jää kattamatonta alijäämää, se jää kuntien maksettavaksi. Tämänhetkinen maailman tilanne aiheuttaa epävarmuutta talouteen ja talouden ennustamiseen sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä. Tulossuunnitelma voi muuttua loppuvuoden aikana. Kaupungin tulossuunnitelmaa päivitetään loppuvuoden aikana sitä mukaa, kun uutta päivitettyä tietoa on saatavilla.

Raision kaupungin talousarvio 2023 ja taloussuunnitelma vuosille 2024-2025 on laadittu kaupunginvaltuuston marraskuussa 2022 päättämien veroprosenttien mukaan kunnallisveroprosentin ollessa 7,61 prosenttia. Verotulojen osalta tarkempi selostus on verotuloja käsittelevässä luvussa. Kustannusten nousu on huomioitu palvelualueiden suunnitelmissa. Palkankorotusten osalta korotusprosenttina on käytetty kehyspääätöksessä linjatusti 3,05 prosenttia. Verotulot ja valtionosuudet on arvioitu Kuntaliiton laskelmien avulla.

Kuntalain 5 luvun 22 §:n mukaan *"Kunnan asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Valtuuston on pidettävä huolta monipuolisista ja vaikuttavista osallistumisen mahdollisuuksista järjestämällä esim. Mahdollisuuksia osallistua kunnan talouden suunnitteluun."* Raision kaupungin talousarviossa 2023 huomioidaan osallistuva budjetointi erillisellä 50 000 euron määrärahalla. Osallistavan budjetoinnin suunnittelu ja toteutus tehdään vuonna 2023. Tavoitteena on, että ensimmäisiä ideoita päästään toteuttamaan vuoden 2023 aikana.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi päätöksellään KV 12.4.2021 § 52 vuosien 2021-2023 3,3 miljoonan euron sopeutustavoitteen vuosille 2021-2023. Sopeutusohjelmassa vuodelle 2023 kohdistuu kokonaisuudessaan 1 295 000 euron sopeutusmäärä, josta soten osuus ilman työllisyyspalveluja on 450 000 euroa. Vuodelle 2023 kohdistuu ohjelmassa 300 000 euron lautakunnille jaettava määrä sairauspoissaoloista johtuvien kustannusten vähentymisestä. Soten henkilöstökustannukset ovat noin 45 prosenttia kaupungin henkilöstökustannuksista. Näin ollen sotelle kohdistuisi sairauspoissaolojen vähenemiskustannuksista 136 318 euroa. Muun kaupungin osuus ko. kustannuksista on 163 682 euroa. Ilman soten osuutta (yht. 586 318 euroa) vuodelle 2023 kohdistuva koko kaupungin sopeutusmäärä on 708 682 euroa. Kaupunginhallituksen 5.9.2022 § 279 kehyspääätöksessä linjatusti *"Lautakuntien tulee talousarviovalmistelussaan huomioida kaupunginvaltuuston vuodelle 2023 hyväksymät sopeutustoimenpiteet, siltä osin kuin ne eivät laske palvelutasoa tai ole ristiriidassa uuden kaupunkistrategian kanssa."*

Taloussuunnitelmavuosien tulojen ja menojen laskemisessa lähtökohtana on käytetty Kuntaliiton esittämää arviota koko maan kuntien ja kuntayhtymien toimintatulojen ja toimintamenojen muutoksesta. Arvion mukaan toimintatulot kasvavat vuonna 2024 0,9 prosenttia ja pienenevät vuonna 2025 -0,1 prosenttia. Toimintamenot kasvavat vuonna 2024 3,0 prosenttia ja vuonna 2025 2,5 prosenttia.

Merkittävimmät riskit, joita vuosien 2023-2025 talouden ennuste sisältää, ovat:

- verotulojen ja valtionosuuksien kehitys
- sote-uudistuksen vaikutus
- Ukrainan sodan vaikutukset
- koronatilanteen jatkuminen
- energian, muiden kustannusten ja korkojen nousu
- tulevat isot investoinnit ja niiden vaikutus kaupungin talouteen
- rahoitusriskit.

Strategia, johtaminen ja organisaatio

Vuosi 2023 on kaupungin uuden roolin muotoutumisen ja varautumisen vuosi. Vuonna 2023 toteutetaan strategian väliarviointi ja kehitetään edelleen kaupunkitasoisia strategiatavoitteita. Valtuustolle järjestetään erillisiä seminaareja ja infoja, ja talousarvioprosessia kehitetään entistä ennakoivammaksi. Keväällä 2023 laaditaan kaupunkitasoiset konsernipalveluja koskevat toiminnalliset tavoitteet ja nämä tavoitteet huomioiden laaditaan toimialoja koskevat toiminnalliset tavoitteet.

Valtuustokauden alussa käynnistyneen *Moderni kehyskaupunki* -organisaatiouudistuksen kehittäminen jatkuu samalla kun kaupungin uutta roolia ilman sosiaali- ja terveystaloutta luodaan. Osana roolin muutosta on hyvinvointijaoston ja hyvinvointikoordinaattorin työn käynnistyminen sekä kaupungin tulevan taloudellisen liikkumavaran ja työkalupakin avaruusviittojen hahmottelu. *Moderni kehyskaupunki* -organisaatiouudistuksen tavoitteena on ollut erityisesti lisätä organisaation tehokkuutta, poikkihallinnollista yhteistyötä, parantaa tiedonkulkua ja kehittää esimiesosaamista, työhyvinvointia, viestintää sekä asiakaspalvelua ja tätä kehittämistä jatketaan edelleen. Vuonna 2023 jatketaan muun muassa säännöllisiä esihenkilökoulutuksia, otetaan käyttöön uusi intra ja kehitetään eri tavoin sisäistä viestintää, prosesseja ja digitaalisia työkaluja sekä kehitetään strategisten tytäryhteisöjen konserniohjausta. Kaiken tämän ohella sosiaali- ja terveystaloutta irrottamisen jälkihoito tulee työllistämään organisaatiota suuren osan alkuvuotta.

Päätöksenteon osalta tullaan edelleen kehittämään viranhaltijoiden ja päättäjien välistä vuoropuhelua ja päätöksentekoprosesseja. Kaupunki osallistuu myös päättäjille ja viranhaltijoille suunnatun USO-verkoston toimintaan ja Kestävä kuntatalousohjelmaan. Seutuyhteistyötä tehdään erityisesti ydinkaupunkiseudun seutuhallinnon puitteissa ja TE-palveluiden siirtymiseen kunnille varaudutaan tekemällä päätökset tulevasta työllisyyspalveluiden organisoitumismallista.

Ukrainan sota, mahdollinen taantuma ja energiakriisi ovat synnyttäneet ennakoimattoman pitkään jatkuvan tilanteen, joka vie osan sisäisen kehityksen potentiaalista varauduttaessa erilaisiin ennakoimattomiin "ulkopuolisen kehityksen" aiheuttamiin kehityskuluihin. Kaupunki seuraa tilannetta aktiivisesti ja tekee omaa ja seudullista valmiusyhteistyötä säännöllisesti.

Elinvoima

Kaupungin elinvoimaisuus on edellisvuosien tapaan hyvällä tasolla. Vaikka maailman markkinatilanne osoittaa taas epävarmuuden ja ennakoimattomuuden merkkejä, on paikallisesti ja seudullisesti työllisyystilanne varsin erinomaisella tasolla. Syyskuussa 2022 työttömyysprosentti on Raisiossa 6,7 %. Valtaosalla toimialoista osaavan työvoiman saatavuudessa on suorastaan suuria haasteita, mikä osaltaan toimii valitettavasti kasvua ja kehitystä leikkaavanakin asiana.

Useita yritysinvestointeja tehdään edelleen Raisiossa. Uudiskohteita rakentuu ja valmistuu ympäri Raisiota, keskittyen kuitenkin pohjoisille yritysalueille sekä Kuninkojan suunnalle. Raision asuntorakentaminen ja -tuotanto ovat edelleen erinomaisella tasolla. Uusia kerrostalo-, rivitalo- ja omakotitalokohteita rakentuu viimeisten muutamien vuosien tapaan erittäin vilkkaasti. Tonttien kysyntää arvioitaessa voidaan todeta, että kysyntä on jatkunut vuoden 2021 tapaan lähes historiallisen korkealla tasolla mm. omakotitonttien kohdalla.

Vilkas rakentaminen sekä muuttovetovoima Raisioon ovat jatkaneet kaupungin positiivista väestönkasvua. Tammi-elokuun väestönkasvu on ollut 151 henkilöä, joka enteilee yli 220 uutta asukasta Raisioon vuoden 2022 aikana. Kasvuluvut ovat kansallisesti ja seudullisesti mitaten edelleen huippuluokkaa. Prosentuaalinen kasvu on toteutuneisiin kasvulukuihin peilaten noin 1% vuositasolla.

Väestö

Raision kaupungin väkiluku on vuonna 2022 ollut ja tulee olemaan pirteässä kasvusuunnassa kaupungissa valmistuneiden ja käynnissä olevien rakennushankkeiden myötä. Raision väkiluvun kasvu on jatkunut yhtenäisesti nyt vuosina 2020-2022, jonka lisäksi valtaosa seurattavista mittareista povaa merkittävää kasvua myös lähitulevaisuuteen. Elokuun 2022 lopussa ennakkotieto väkiluvusta on 24 961. Asukkaita on siis 151 enemmän kuin vuoden alkaessa. Kaupungin väestönkasvulle on ennustettu tuleville vuosille yhden prosentin kasvua, jonka osalta ollaan tavoitevauhdissa myös tänäkin vuonna.

Tilastokeskuksen vuoteen 2040 asti tekemä väestöennuste on päivittynyt vuoden 2021 aikana. Ennuste on arvioinut Raision väkiluvun olevan vuonna 2022 24 469. Raision kaupungin väkiluku ylittää väkilukuennusteet, ollen jo vuoden 2034 väestöennusteen tasolla. Raision kaupungin omaan arvioon perustuva väkiluku on vuoden 2022 lopussa 25 058 ja vuoden 2023 lopussa 25 309. Talousarviossa 2023 kaupungin tunnuslukujen laskennassa käytetään kyseistä yhden prosentin kasvun olettaa, jolloin väkilukuarvio olisi 2022: 25 058, 2023: 25 309, 2024: 25 562 ja 2025: 25 817 asukasta.

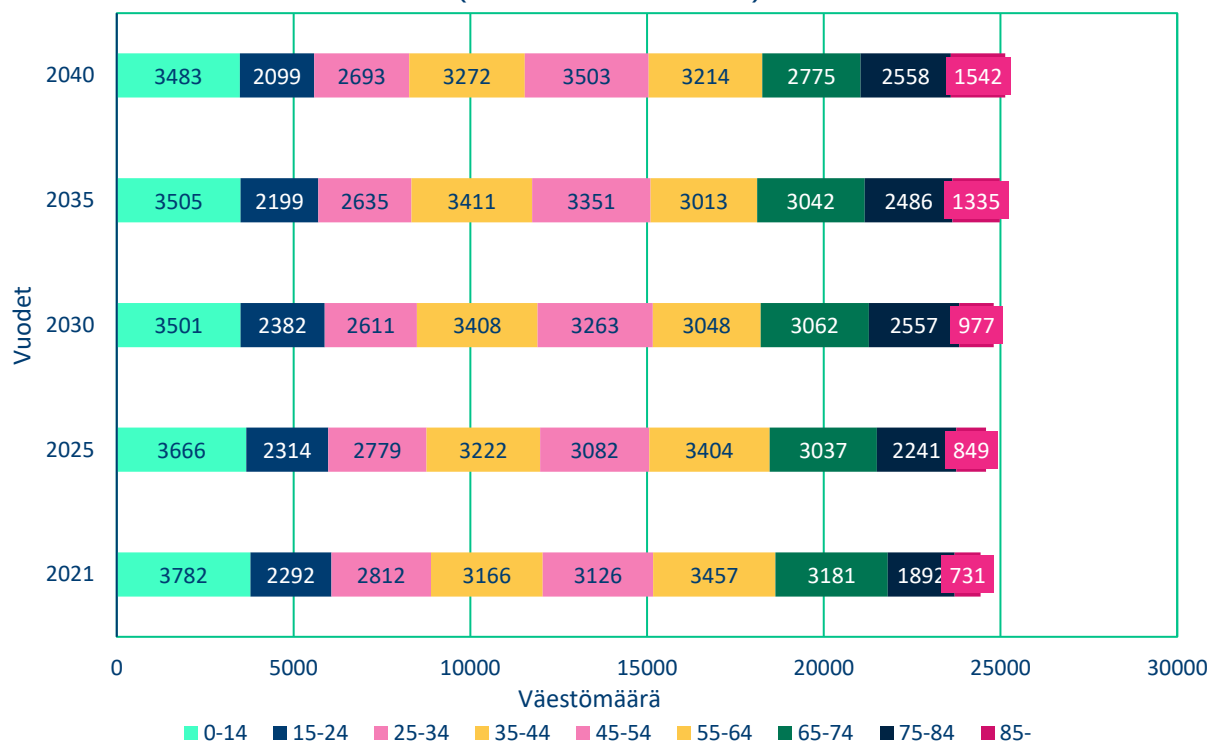
Sekä rakenteilla olevat uudiskohteet, vireillä olevat rakentamattomat rakennusluvut että vilkas tonttikysyntä indikoivat väkiluvun jatkavan voimakkaalla kasvu-uralla tulevinakin vuosina. Kaupungissa käynnissä oleva positiivinen rakennusvire ja muuttovetovoima huomioiden kaupungin väkiluvun arvioidaan kasvavan vähintään noin yhden prosentin kasvuvauhdilla tällä taloussuunnittelukaudella.

Raision väkiluku 2010-2022

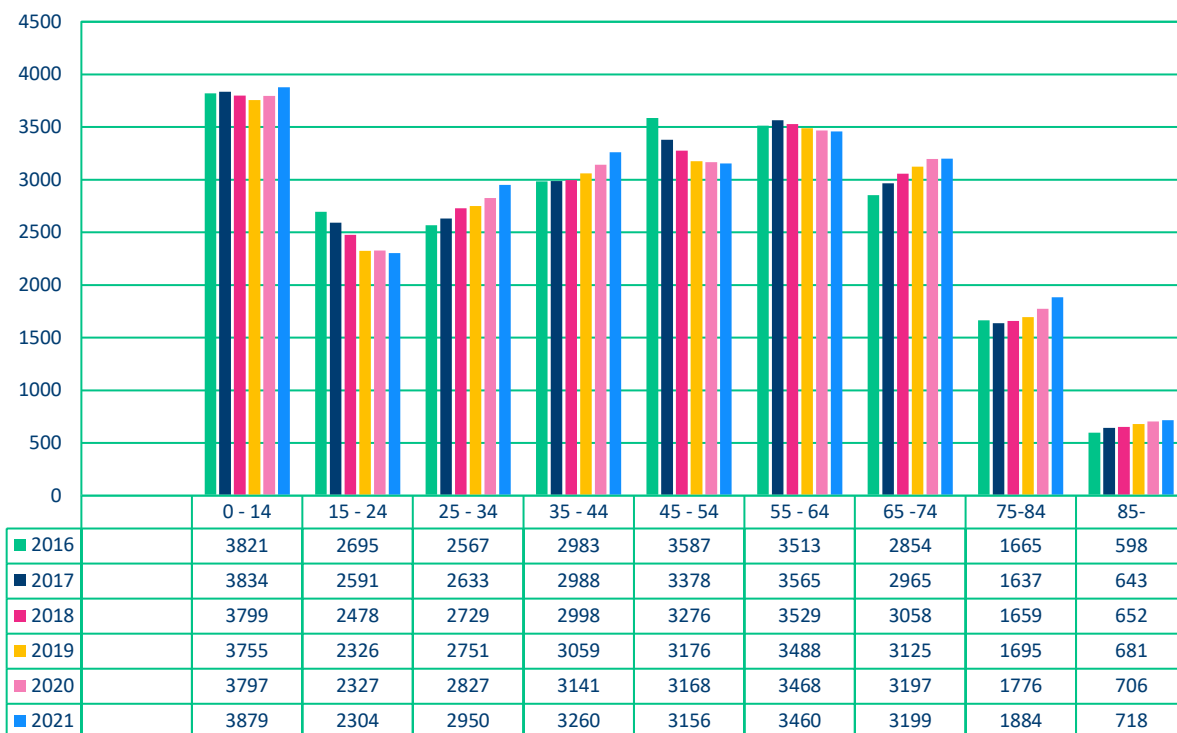

Raision väestöennuste ikäryhmittäin (Tilastokeskus 2021*)

*Ennuste päivitetty 30.9.2021

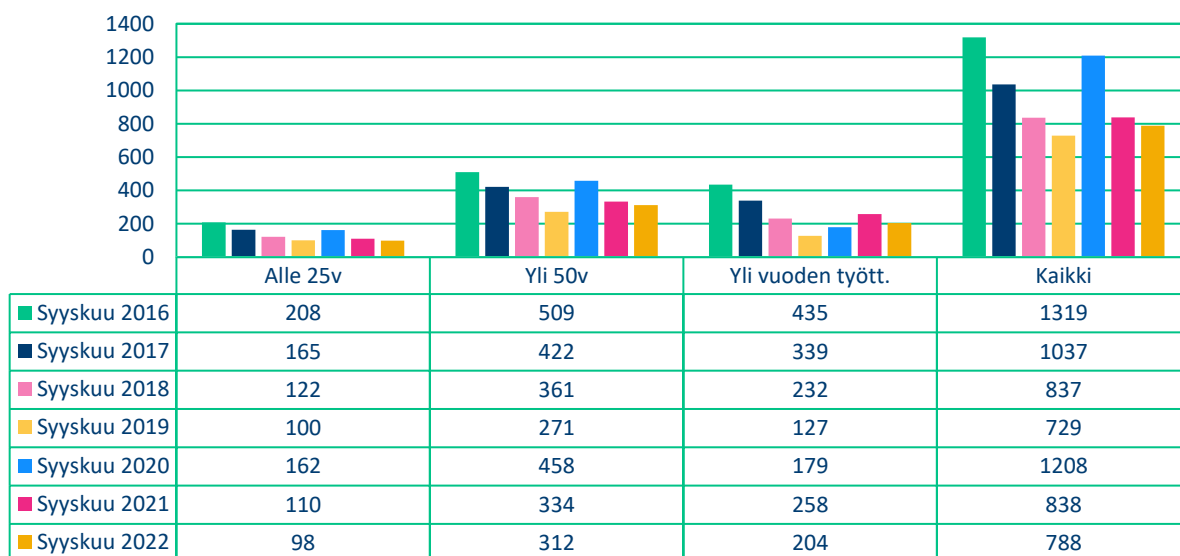
Raision väestörakenne vuosina 2016-2021

Työttömyys

Syyskuussa 2022 Raisiossa oli työttömiä työnhakijoita yhteensä 788 ja työttömyysprosentti oli 6,7 prosenttia. Vallitseva vuosikymmen on työttömyystilastoissa vallitsevista maailman kriiseistä huolimatta Raision mittaushistorian parhaimmistoa. Paikallinen työllisyysmarkkina on ollut nopeasti muutoksiin reagoivaa, molempiin suuntiin, jolloin hetkellisten korkeampien työttömyysprosenttien jälkeen on palaututtu vallitsevalle erinomaiselle tasolle erittäin nopeasti. Työllisyystilanteen trendi on ollut siis koko ajan parantuva, yksittäisiä lyhyempiä ajanjaksoja lukuun ottamatta ja kaupungin työllisyystilanne on vakiintunut erinomaiselle tasolle.

Työttömät työnhakijat Raisiossa
syyskuu 2016-2022

Talousarvion keskeiset tunnusluvut

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023 KV	muutos% TA2023 vrt. TAM2022
asukasluku*	24 810	24 898	25 058	25 309	25 309	25 309	1,0
henkilöstömäärä**	1 287	1 353	1 353	796	796	796	-41,1
henkilötyövuodet	1 514,7	1 507,9	1 507,9	879,5	879,5	881,5	-41,5
toimintatuotot, M€	47,4	42,4	43,3	16,3	16,3	16,3	-62,2
toimintamenot, M€	-178,5	-187,3	-189,0	-77,9	-77,9	-78,0	-58,7
toimintakate, M€	-131,1	-144,9	-145,7	-61,6	-61,6	-61,7	-57,7
verotulot, M€	111,3	112,6	116,4	61,3	61,3	61,3	-47,3
valtionosuudet, M€	35,6	38,9	38,9	10,8	10,8	10,8	-72,2
vuosikate, M€	16,2	6,8	9,5	11,2	11,2	11,1	16,4
tilikauden ylijäämä/alijäämä, M€	4,5	-1,2	1,5	3,3	3,3	3,2	107,6
investoinnit, brutto M€	6,9	12,8	12,9	22,8	23,1	23,1	79,2
investoinnit, netto M€	4,7	9,7	9,8	19,9	20,2	20,2	106,7
lainamäärä 31.12. M€ ***	49,9	63,8	43,9	54,7	55,0	55,1	25,4
uutta lainaa, M€	-7,2	13,9	-6,0	10,7	11,1	11,2	
lainaa yht. €/asukas	2 012	2 564	1 753	2 160	2 173	2 177	24,2

* TP2021 vahvistettu asukasluku

** Vakituinen henkilöstö. TAM2022 luku on henkilöstöpalveluiden arvio 31.12.2022 henkilöstömäärästä.

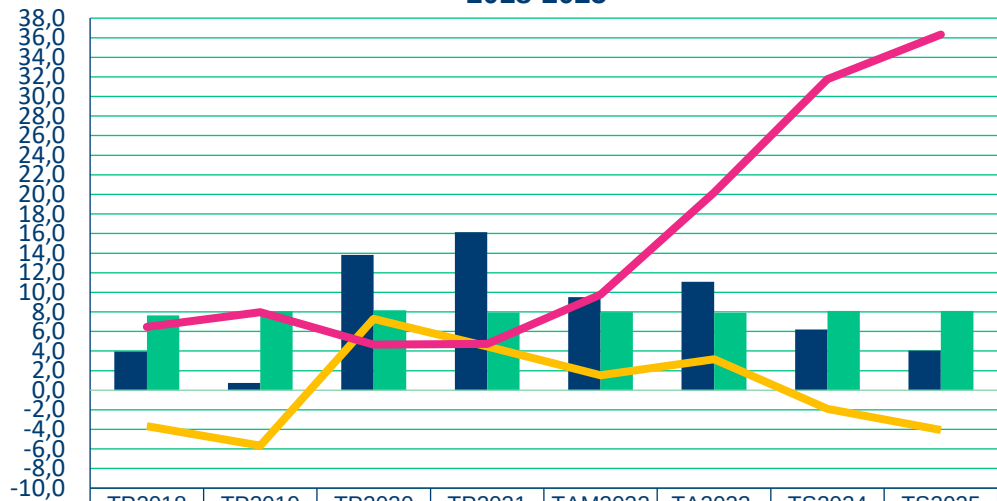
***Talousarvion 2022 ja 2023 lainamäärät perustuvat arvioon.

Vuoden 2023 talousarviossa koko kaupungin tuottojen volyymi ilman rahoitustuottoja on noin 88,5 miljoonaa euroa. Verotulojen osuus on 61,3 miljoonaa euroa, valtionosuuksien osuus 10,8 miljoonaa euroa ja toimintatuottojen osuus 16,3 miljoonaa euroa.

Toimintakulujen kokonaisuus on noin 78,0 miljoonaa euroa. Toimintakulut jakaantuvat toimielimittäin seuraavasti: kaupunginhallitus 11,0 miljoonaa euroa, sivistyslautakunta 40,5 miljoonaa euroa, vapaa-aikalautakunta 4,0 miljoonaa euroa, infralautakunta 21,1 miljoonaa euroa ja lupalautakunta 1,3 miljoonaa euroa. Kaupungin merkittävin kuluerä on palkat; henkilöstökulut ovat yhteensä 47,4 miljoonaa euroa.

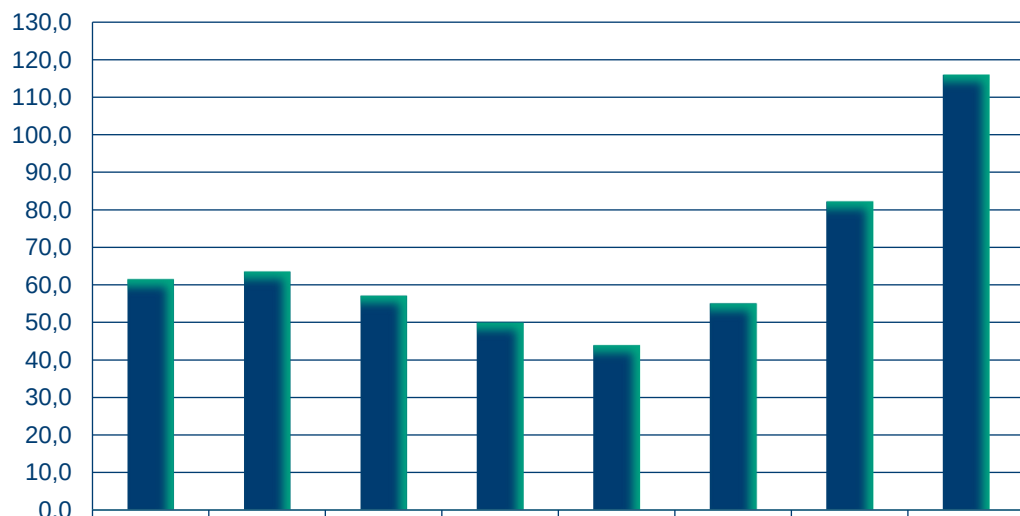
Talousarvion tulos on 3,2 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Investointeja esitetään tehtäväksi yhteensä 20,2 miljoonalla eurolla (netto). Kaupunki joutuu ottamaan uutta lainaa 11,2 miljoonaa euroa. Lainamäärä vuoden 2023 lopussa on arvion mukaan 55,1 miljoonaa euroa ja lainamäärä asukasta kohden 2 177 €/asukas.

Vuosikate, poistot, tulos, nettoinvestoinnit (M€) 2018-2025

	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	TAM2022	TA2023	TS2024	TS2025
Vuosikate	3,9	0,8	13,8	16,2	9,5	11,1	6,2	4,0
Poistot	7,6	8,1	8,2	7,9	8,0	7,9	8,1	8,1
Tilikauden yli/alijäämä	- 3,7	- 5,7	7,3	4,5	1,5	3,2	- 1,9	- 4,1
Nettoinvestoinnit	6,5	8,0	4,7	4,7	9,8	20,2	31,8	36,3

Lainakanta (M€) vuosina 2018-2025

	TP2018	TP2019	TP2020	TP2021	TAM2022	TA2023	TS2024	TS2025
Kaupungin lainakanta	61,4	63,5	57,1	49,9	43,9	55,1	82,2	116,0

*TAM2022 lainakanta 31.12. perustuu arvioon.

3.5. Ilmastotyö

Raision kaupunki tavoittelee hiilineutraaliutta vuoteen 2030 mennessä. Tavoite on linjassa useiden vuoteen 2030 mennessä hiilineutraaliutta tavoittelevien kaupunkien ja kuntien tavoitteiden kanssa. Hiilineutraalius on Raisiossa määritelty siten, että kaupungin alueen päästöt vähenevät 80 prosenttia vuoden 1990 tasosta.

Vuoden 2022 aikana Ilmastosuunnitelmasta tekoihin -hankkeessa on mm. kehitetty kaupungin ilmastojohtamista, luotu kaupungille ympäristöohjelma, järjestetty asukkaille energiatiltoja ja selvitetty öljylämmityksen tilaa Raision alueella. Hankkeessa haettiin myös rahoitusta uusille kestävyysaiheisille hankkeille. Ympäristöministeriö myönsi Raisiolle 70 000 € osarahoituksen ilmasto- ja kiertotaloushankkeelle ja opetushallitus 142 000 € osarahoituksen 5 kunnan yhteishankkeelle, jossa kehitetään perusopetuksen kestävyysosaamista ja -opetusta. Käynnissä oleva hanke päättyy marraskuussa. Ilmastotyötä jatketaan 1.12.2022 käynnistävällä Tulevaisuuden kestävä Raisio -hankkeella. Alkava hanke on käynnissä 30.4.2024 saakka.

Päivitetyt päästökehitys- ja skenaariolaskennat vuodelle 2030 valmistuivat toukokuussa. Vuosien 1990–2020 välillä alueen energiankulutus on noussut 40 % ja samaan aikaan päästöt ovat laskeneet 17 %. Päivitettyjen skenaariolaskentojen mukaan perusuraskenaariossa, joka toteutuu kansallisten suunnitelmien toteutuessa, eikä vaadi kaupungilta omia toimia, päästöt tulevat laskemaan 59 % ajalla 1990–2030. Tavoiteskenaariossa, joka vaatii kansallisten toimien lisäksi kaupungilta omia toimia, päästöt laskevat samalla aikavälillä 75 %.

Toiminta vuonna 2023

Koko vuoden ajan käynnissä olevassa Tulevaisuuden kestävä Raisio –hankkeessa jatketaan mm. ilmastojohtamisen menettelyjen kehittämistä tunnistamalla kaupungille konkreettiset ilmastotyön seurantaan sopivat indikaattorit ja rakentamalla ympäristöohjelman seurantaan ja raportointiin sopiva alusta. Kiertotalousosaamista kehitetään etenkin kaupungin sisäisesti ja kaupunkiorganisaatiolle luodaan uusia toimintamalleja kiertotalouteen liittyen. Myös asukkaat huomioidaan ja osallistetaan, tarkoituksena sitouttaa asukkaita kaupungin ilmastotyöhön sekä helpottaa asukkaiden kestävien arjen valintojen tekemistä.

Opetushallituksen rahoittama KEKÄLE (kestävät käytänteet lentoon kunnissa) -hanke alkaa vuoden alussa ja kestää 30.5.2024 saakka. Hankkeessa luodaan pienten kuntien malli ilmasto- ja kestävyystoimien johtamiseksi perusopetuksessa ja rakennetaan opetussuunnitelmaa tukeva kestävyyspolku perusopetukseen, jolla ekologisen elämäntavan opetus asettuu osaksi koulujen perustoimintaa ja johdonmukaistuu eri luokka-asteilla.

Poikkihallinnollinen ilmastotyöryhmä jatkaa toimintaansa ja toimintaa kehitetään edelleen. Ilmastotyössä lisätään yhteistyötä eri toimialojen kanssa vaikuttavuuden parantamiseksi. Yhteistyötä tehdään mm. kävelyn ja pyöräilyn edistämisen suunnittelussa, uusiutuvan energian mahdollisuuksien selvittämiseksi ja myös aiheeseen liittyvien hankkeiden välillä. Samalla toimialoille kasvaa tietämys omista ilmastovaikutuksista ja vaikuttamismahdollisuuksista.

Vaikuttavuus	Toimenpide	Kustannus/mittarointi
Ilmasto- ja kestävyysasioiden kehittäminen ja tiedon lisääminen aiheista niin kaupungin sisäisessä organisaatiossa kuin myös asukkaiden näkökulmasta.	Tulevaisuuden kestävä Raisio –hankkeessa jatketaan ilmastojohtamisen menettelyjen kehittämistä. Myös kiertotalousosaamista kehitetään niin kaupunkiorganisaation sisäisesti kuin asukkaatkin huomioiden.	Hankkeella omat mittarit
	Viiden kunnan yhteisessä KEKÄLE-hankkeessa (kestävät käytänteet lentoon kunnissa) luodaan pienten kuntien malli ilmasto- ja kestävyystoimien ja -opetuksen johtamiseksi perusopetuksessa.	Hankkeella omat mittarit
Tuetaan kaupunkilaisten hyvinvointia ja kehitetään julkisen liikenteen saavutettavuutta parantamalla kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita.	Raisiolle tehdään kävelyn ja pyöräilyn edistämissuunnitelma.	Valmis suunnitelma
	Varppeenkadulla, Soliniuksen- ja Tasalankadun välillä jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta parannetaan kunnostamalla katu kävelykaduksi. Lisäksi parannetaan kadun kuivatusta, viihtyisyyttä ja lisätään levähdyspaikkoja.	Uusi kävelykatu valmis vuoden 2024 loppuun mennessä.
	Kevyen liikenteen reitistön täydentämistä ja parantamista suoritetaan tarpeen mukaan.	Toteutuneet toimenpiteet tai kohteet
	Kehitetään julkisen liikenteen ja muiden keskeisten kohteiden saavutettavuutta parantamalla pyöräpysäköinnin turvallisuutta.	Uusien runkolukittavien pyöräpysäköintipaikkojen lukumäärä.
Vähennetään öljylämmityksen osuutta lämmityksen päästöistä ja luovutaan öljyn lämmityskäytöstä hallitusohjelman mukaisesti 2030 mennessä.	Selvitetään kaupungin omistamien öljylämmityskohteiden tulevaisuus.	Purettavat / saneerattavat kohteet (kpl)
	Kampanja, jolla kannustetaan vaihtamaan pois öljylämmityksestä. Tarkoituksena tarkistaa rakennusrekisteritietojen, josta monet viranomaiset saavat tietonsa, oikeellisuus.	Saadut ilmoitukset öljylämmityksestä luopuneilta (kpl)
Vaikutetaan Raision houkuttelevuutta lisääviin mielikuviin sitoutumalla tavoitteeseen olla vetovoimainen uuden sukupolven kasvukaupunki, jossa kestävyys ja ekologisuus huomioidaan päätöksenteossa	Kaupunki hankkii jatkossakin pelkästään CO2 –vapaata sähköä.	Hankitun sähkön CO2 -päästöt (tCO2-e)
Parannetaan energiaomavaraisuutta sekä pienennetään päästöjä ja energiakustannuksia tuottamalla itse osa käytettävästä energiasta uusiutuvalla energialla.	Tehdään uusiutuvan energian kuntakatselmus, jonka avulla johdetaan tulevaisuuden uusiutuvan energianinvestointeja kustannustehokkaasti.	Valmis katselmus
	Aurinkopaneelien lisääminen olemassa oleviin kiinteistöihin	Aurinkosähköjärjestelmän teho (kW)
Varaudutaan energianhinnan nousuun ja omavaraisuuden turvaamiseen parantamalla energiatehokkuutta kaupungin toimintoissa. Tehokkaammalla energiankäytöllä pienennetään sekä energiakustannuksia että energian kulutusta ja päästöjä.	Katu- ja ulkovalaistuksen uudis- ja saneerauskohteissa käytetään LED-tekniikalla varustettuja valaisimia.	Uudet LED-valot katu- ja ulkovalaistuksessa
	Uudistetaan valaistuksia kiinteistöjen huoltokorjausten yhteydessä.	Uudet LED-valot kiinteistöissä
	Kertulan tekonurmikentän nykyisten valaisimien (kaasupurkaus) uusiminen energiaa vähän kuluttaviin led-valonheittimiin.	Energiansäästö (kWh)
	Korjaukset Metsäaron ja Varpeen päiväkotien lämmitysjärjestelmiin	Energiansäästö (kWh)
Vetovoimainen kaupunki tarjoaa kaikenikäisille asukkailleen monipuoliset lähiliikunta- ja ulkoilumahdollisuudet. Lähiliikuntamahdollisuudet parantavat asukkaiden hyvinvointia ja vähentävät tarvetta liikuntapaikoille liikkumiseen.	Jäähalliyhtiön energiatehokkuuden parantaminen	Energiansäästö (kWh)
	Haunisten altaan ympäristön retkeilyreitistöjen kehittäminen	
	Koulujen yhteydessä olevien hiekkakenttien perusparannus (Kerttula, Ihala ja Tikanmaa)	Kunnostettujen kenttien määrä
	Päiväkoti- ja koulupihojen liikkumis- ja liikuntaolosuhteiden kehittäminen	Kunnostettujen pihojen määrä
Vaihtoehtoisten polttoaineiden käytön mahdollistaminen	Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen pihakalusteet	
	Ulkokuntosali Tikanmaan ja Hahdenniemen satama-alueelle	Toteutuneet ulkokuntosalit
	Kaupunki edistää ja mahdollistaa sähköautojen latauspaikkoja parkkipaikoille.	Toteutuneet latauspisteet

4. Riskienarviointi ja -hallinta

Kuntalain 14 §:n mukaisesti kaupunginvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista, joiden tarkoituksena on ohjata kaupunginhallitusta sen huolehtiessa kuntalain 39 §:n velvoittamana kaupungin sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Valtuuston päätöstä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista noudatetaan Raision kaupungin lisäksi myös kaupungin tytäryhteisöissä ja näiden tytäryhteisöissä sekä kaupungin määräysvaltaan kuuluvissa säätiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säätiön säännöistä muuta johdu. Tytäryhteisön hallitus vastaa kuitenkin aina yhteisön sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisesta järjestämisestä ja sen tuloksellisuuden valvonnasta. Valtuusto hyväksyi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteet 12.10.2020 § 85.

Kaupunginhallitus vastaa kokonaisvaltaisen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä. Kaupunginhallitus hyväksyy sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Ohjetta noudatetaan myös kaupungin tytäryhteisöissä sekä kaupungin määräysvaltaan kuuluvissa säätiöissä, jollei niitä koskevasta lainsäädännöstä, yhtiöjärjestyksestä tai säätiön säännöistä muuta johdu. Kaupunginhallitus hyväksyi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen 14.12.2020 § 382.

Sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta on lisäksi voimassa, mitä kaupungin hallintosäännössä sekä muissa ohjeissa ja määräyksissä on sanottu. Raision kaupungin hallintosäännön luvun 10 102 - 106 §:ssä on määritelty toimielinten ja viranhaltijoiden sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät sekä sisäisen tarkastuksen tehtävät.

4.1. Käsitteet

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kaupungille ja kaupunkikonsernille asetetut tavoitteet saavutetaan, toiminta on tuloksellista ja riskit ovat hallinnassa. Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa ei eriytetä muusta tavoitteiden saavuttamiseen tähtäävästä toiminnasta, vaan se on jatkuva osa päivittäistä johtamista, ohjaamista ja työn toteuttamista. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtävät ja vastuut on määritelty luottamushenkilöiden, johtavien viranhaltijoiden, esimiesten ja henkilöstön osalta.

Sisäinen valvonta on osa kunnan johtamisjärjestelmää sekä kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa, toiminnan kehittämistä ja tuloksellisuuden arviointia.

Sisäisellä valvonnalla tarkoitetaan yleisesti kaikkia niitä toiminta- ja menettelytapoja, joilla tilivelvolliset ja muut esimiehet pyrkivät varmistamaan, että

- kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista
- päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa
- lain säännöksiä, viranomaisohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan
- omaisuus ja voimavarat turvataan.

Riski on epävarmuuden vaikutus tavoitteisiin. Vaikutus on poikkeama odotetusta, niin myönteisessä kuin kielteisessä mielessä.

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa. Riskienhallinnan merkitys on korostunut jatkuvasti erityisesti kunnan tehtävien organisointitapojen monipuolistuessa. Riskienhallinnalla tarkoitetaan järjestelmällisiä menettelytapoja, joiden avulla

- tunnistetaan ja kuvataan kaupungin ja kaupunkikonsernin toimintaan liittyviä riskejä
- arvioidaan tunnistetun riskin merkittävyyttä ja sen toteutumisen todennäköisyyttä
- määritellään toimintatavat riskien hallitsemiseksi eri menetelmillä
- määritellään toimintatavat riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan.

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastus tukee organisaatiota sen tavoitteiden saavuttamisessa ja arvioinnissa tarjoamalla objektiivisen, riippumattoman ja järjestelmällisen lähestymistavan organisaation riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintaprosessien tuloksellisuuden arviointiin ja kehittämiseen

4.2. Raisen kaupungin riskiluokitus

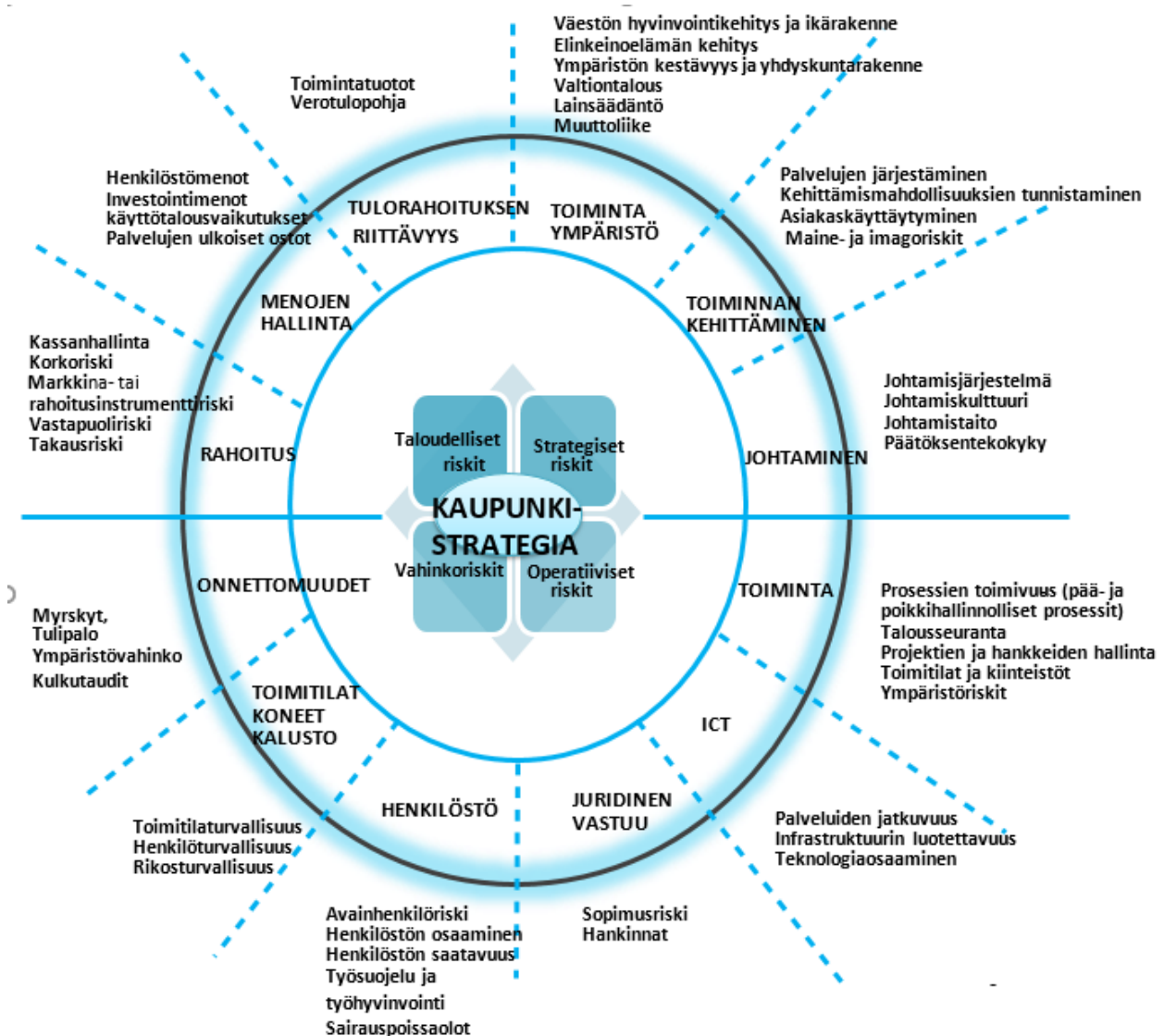
Päättyessään sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista valtuusto hyväksyi riskiluokituksen, jota käytetään riskienarvioinnissa, analysoinnissa, seurannassa ja raportoinnissa.

Riskienhallinnassa kaupungin ja kaupunkikonsernin toiminnan riskit on otettava huomioon kokonaisvaltaisesti.

Kaupunkikonsernin riskit jaotellaan neljään pääryhmään, jotka ovat

- taloudelliset riskit: tulo-rahoituksen riittävyys, menojen hallinta, rahoitus
- strategiset riskit: toimintaympäristö, toiminnan kehittäminen, johtaminen
- operatiiviset riskit: toiminta, ICT, juridinen vastuu
- vahinkoriskit: onnettomuudet, toimitilat, koneet ja kalusto, henkilöstö.

Kaikkiin näihin ryhmiin voi kuulua sisäisiä ja ulkoisia riskejä. Riskienhallinnan tulee perustua riskiarviointiin. Riskikartassa (Kuvio 1) on esitetty kaupungin toiminnan kannalta merkityksellisiä asiakokonaisuuksia, joita tulee arvioida riskiarvioiteja tehtäessä.

Kuvio 1

4.2.1. Riskienhallinta osana taloussuunnittelu- ja seurantaprosessia

Riskienhallintaa toteutetaan talousarvion ja muiden merkittävien päätösten yhteydessä. Raisiossa riskienhallinta on kytketty osaksi taloussuunnittelu- ja seurantaprosessia. Toimielimet laativat riskianalyysinsä talousarvioprosessin yhteydessä ensimmäisen kerran vuoden 2022 talousarvion laadinnan yhteydessä. Vuoden 2023 talousarvion valmistelussa vuosi sitten laadittuja riskianalyyskejä on arvioitu uudelleen siten, että on otettu huomioon sen jälkeen ilmaantuneet uudet riski- ja uhkatekijät sekä arvioitu, ovatko edellisvuonna esiin nostetut riskit edelleen ajankohtaisia ja onko niissä tapahtunut muutoksia. Vuoden 2022 riskienarvioinnin jälkeen maailmanpoliittinen tilanne on muuttunut suuresti, mikä tulee ottaa huomioon myös riskejä arvioitaessa.

Toimielimet ovat tunnistaneet ja arvioineet talousarvion valmistelun yhteydessä toimintaansa sisältyvät merkittävimmät riskit. Tunnistamisessa on käytetty hyväksi edellä esitettyä riskiluokittelua ja riskikarttaa. Riskit on kuvattu ja arvioitu niiden todennäköisyyttä ja seurauksia*. Riskianalyysissä on määritelty toimenpiteet riskin torjumiseksi tai siihen varautumiseksi. Riskille on asetettu vastuutaho. Toimielinten riskitaulukot esitetään tämän luvun lopussa.

Riskienhallintatoimenpiteiden vaikutusten seuranta ja riittävyyden arviointi ovat osa riskienhallintaprosessia. Toimialat seuraavat tunnistettujen riskienhallintatoimenpiteiden toteutumista, vaikutusta ja riittävyyttä talousarviovuoden aikana.

Tilinpäätöksen yhteydessä laaditaan selonteko riskienhallinnasta toimielimittäin. Selonteossa arvioidaan nyt talousarvion yhteydessä tehdyn riskienhallinnan analysoinnin onnistumista, riskien toteutumista ja onnistumista riskienhallinnassa.

* ¹ Lyhyt sanallinen kuvaus riskin syistä ja todennäköisistä seurauksista, ² Todennäköisyysluokka, ³ Seurausluokka, ⁴ Toimenpiteet riskin eliminoinniksi/pienentämiseksi/hallinnoimiseksi

4.3. Varautuminen ja jatkuvuuden hallinta

Raision kaupunki on päivittänyt valmiussuunnitelman yleisen osan lokakuussa 2022. Valmiussuunnitelmassa tunnistetaan kaupunkilaisiin ja kaupungin toimintaan vaikuttavat merkittävimmät uhat ja määritellään vastuutahot erilaisten häiriötilanteiden varalle, huolehditaan kriisiviestinnän perusteista ja suunnitellaan ennalta, millä tavoin toiminnot ja palvelut saadaan jatkumaan keskeytymättä. Merkittävimmistä häiriötilanteista laaditaan raportit. Varautumista harjoitellaan ja tehdään yhteistyötä eri viranomaistahojen kanssa. Kaupunki suunnittelee tulevia valmiusharjoituksia yhdessä puolustusvoimien ja aluehallintoviraston kanssa.

4.4. Tytäryhteisöjen varautuminen

Konsernin talous on keskeinen osa kaupungin kokonaistaloudellista toimintaa. Konserniin kuuluvilta yhtiöiltä edellytetään konsernin sisäiseen valvontaan ja riskienhallintaan liittyvien ohjeistusten huomioimista sekä toimintaympäristössä tapahtuvien ja mahdollisten muutosten analysointia, uhkaavien riskien tunnistamista ja riskien vaikutusten arviointia.

Myös konserniyhtiöillä tulee olla asianmukaiset suunnitelmat riskien hallitsemiseksi. Konserniyhtiöiden tulee raportoida kaupunkia merkittävistä riskeistään ja riskienhallinnan kehittämisestä osana toiminnan ja talouden seuranta ja raportointia. Tytäryhtiöiden toimitusjohtajien kanssa käydään säännöllistä vuoropuhelua.

4.5. Lautakuntien ja kaupunginhallituksen alaisten kokonaisuuksien riskitaulukot

4.5.1. Kh, konserni

Riski	Riskin kuvaus ¹	(T) ²	(S) ³	Riski-luku (T*S)	Toimenpiteet ⁴	Vastuuhenkilö	Aikataulu
Henkilöstön jaksaminen ja saatavuus	Tiettyjen ammattiryhmien kohdalla on rekrytointivaikkeitä, joka takia henkilöstö voi joutua työskentelemään vajaalla resurssilla. Tällöin työn psykososiaalinen ja fyysinen kuormitus saattaa kasvaa.	2	3	6	Työntekijöiden hyvinvoinnin ja jaksamisen parantaminen kehittämällä johtamis- ja työyhteisötaitoja, määrittelemällä selkeät vastuut (tehtäväkuvat), mahdollistamalla osaamisen kehittämisen sekä tukemalla jaksamista osallistumalla tll:n psykososiaalisen tuen kehittämishankkeeseen	Henkilöstöjohtaja	Jatkuva
Lakko	Työtaistelu haittaa kaupungin toimintaa.	3	4	12	Työtaistelutoimenpiteiden varhainen ennakointi ja kriittisten tukipalveluiden varmistaminen ennakkosuunnittelulla	Kaupunginjohtaja	Jatkuva
Mainekriisi	Kaupungin toimintaan, johtamiseen tai henkilöstöön liittyvä julkisuus, joka heikentää luottamusta ja toiminnan uskottavuutta.	2	3	6	Kestävät toimintamallit ja hallinnon avoimuus, viestintäosaamisen kehittäminen	Kaupunginjohtaja Viestintäjohtaja	Jatkuva
Rahoitusriskit	Jos korot äkillisesti nousevat, kaupungin kasvavan lainamäärän vuoksi rahoituskulut kasvavat.	3	3	9	Rahoitustilanteen ajantasainen seuraaminen ja suhteuttaminen kaupungin lainamäärään. Investointien suunnittelussa pidettävä taloudelliset näkökannat keskustelussa mukana.	Talusojohtaja Kaupunginjohtaja	Jatkuva
Soteuudistus	Hyvinvointialueelle siirtyvien toimintojen siirrossa epäonnistutaan.	4	4	16	Valmistelu on organisoitu ja vastuutettu, valmistelun etenemistä seurataan. Huolehditaan eri yksiköiden välisestä tiedonkulusta. Osallistutaan aktiivisesti yhteistyöverkostoihin ja seudulliseen valmisteluun.	Kaupunginjohtaja	Jatkuva
Globaali pandemia	Korona tms	2	5	10	Ajantasainen varautumissuunnitelma	Kaupunginjohtaja	Jatkuva
Hallitsematon maahanmuutto	Hallitsematon pakolaiskriisi	1	3	3	Valtakunnallisten ohjeistusten seuraaminen	Kaupunginjohtaja	Jatkuva
ICT: Palvelutuotannon keskeyttämiseen tai vajaaseen toimintaan liittyvät riskit	Jonkin aikaa operatiivinen tietotekniikka toimii ilman työntekijöitä. Ongelmatilanteiden korjaamattomuus ja palvelupyyntöjen toteutumattomuus estää pala kerrallaan tietotekniikan toimivuuden. 1-2 viikossa tietotekniikan toimivuus laskee arviolta 10 prosenttiin työntekijöistä. Vajaalla henkilöstöllä pystytään ratkaisemaan kriittisimmät häiriötilanteet, mutta palvelupyynnöitä ei pystytä toteuttamaan (käyttäjätunnusten luomiset/poistamiset, liittymien avaukset jne.).	3	5	15	Kriittisten toimintojen automatisointi ja kohdentaminen	Tietohallintojohtaja	Jatkuva
ICT: Työvälineiden toimimiseen liittyvät riskit	Vakavat tietoliikenne- ja konesalipalveluiden häiriöt/keskeytykset voivat estää kaiken tietotekniikan käytön kaupungin palveluissa. Merkittävä osa kaupungin tuottamista palveluista on riippuvaisia tietoteknisistä palveluista.	2	3	6	Vaikutusanalyysit, riskiarviot, jatkuvuusstrategia, toipumissuunnitelma ja säännölliset toipumisharjoitukset	Tietohallintojohtaja	Jatkuva
Avainhenkilöriskit	Yhden henkilön varassa on tietyissä tehtävissä liikaa tietoa ja painetta, hiljainen tietotaito. Eläköitymisen tuomat henkilöstövaihdokset.	3	3	9	Riittävä resursointi. Varahenkilöjärjestelmän tehostaminen. Henkilöiden sitoutuminen varahenkilötoimintaan. Etupainotteinen resursointi hiljaisen tiedon säilymisen vuoksi.	Henkilöstöjohtaja	Jatkuva

4.5.2. Kh, kaupunkikehitys

Riski	Riskin kuvaus ¹	(T) ²	(S) ³	Riski-luku (T*S)	Toimenpiteet ⁴	Vastuuhenkilö	Aikataulu
Avainhenkilö-riski	Eläköitymiseen, pitkiin poissaoloihin ja työntekijävaihdoksiin liittyvä ilmeinen riski. Mahdollisten muutosten yhteydessä osaamisen ja resursoinnin varmistaminen.	3	3	9	Henkilöstön hyvinvointiin ja osaamiseen panostaminen. Eläköitymisiin varautuminen ja ennakointi.	Kaupunkikehitysjohtaja	Jatkuva
Elinkeino-elämän kehitys	Työllisyyden ja muuttoliikkeen vaikutukset kaavoitustarpeisiin, uusiin asuin- ja yritysalueisiin ja/tai verotuloihin.	3	3	9	Työllisyystilanteen, väestönmuutosten ja muiden keskeisten tunnuslukujen seuraaminen. Uusien indikaattien tunnistaminen ja nopea reagointi.	Kaupunkikehitysjohtaja	Jatkuva
Lainsäädäntö	Mahdolliset muutokset lainsäädännössä ja lakisääteisissä palveluissa, joilla heikentävä vaikutus kaupungin toimintaympäristöön.	2	3	6	Lainsäädännön valmistelun seuranta, lausuntopyyntöihin vastaaminen soveltuvalta osin sekä jatkuva reflektointi/peilaus kaupungin omaan tekemiseen.	Johtavat viranhaltijat ja palvelualuejohtajat	Jatkuva
Toiminta	Uuden organisaatorakenteen mukaiset uudet toimintatavat; opettelu, hallintosäännön tulkinta. Riskinä päätöksenteon viiveet tai lainvastaisuus.	4	3	12	Uuden organisaation toimintatapojen jalkauttaminen/johtaminen, hallintosäännön tulkitseminen ja riittävien järjestelmätietojen sekä päätöksenteollisten vastuiden päättäminen/hyväksyminen.	Kaupunkikehitysjohtaja	Jatkuva
Sopimusriskit	Sopimusten voimassaolo, sopimustekniset klausuulit, kuten sopimussakot tai muut tulo- tai menokustannuksia mahdolliset lisäävät ehdot.	2	3	6	Tiivis yhteistyö konsernihallinnon ja niin hallintojohtajan kuin kaupungin lakimiehen kanssa.	Sopimusten allekirjoittajat ja valmistelijat yhteistyössä konsernihallinnon kanssa	Jatkuva
ICT / tietoliikennejärjestelmät	Tietoliikennejärjestelmien ja sovellusten toimivuus. Sovellusten toiminnan katketessa suorat ja välilliset vaikutukset päätösten tekemisessä sekä päivittämisen työn tekemisessä.	2	3	6	Reagointi ennakoivasti mahdollisiin sovellusten päivitystarpeisiin.	Tietohallinto/Digipalvelut sekä järjestelmiä ja niiden rekistereitä ylläpitävät työntekijät.	Jatkuva
Henkilöstön saatavuus	Riski linkittyy avainhenkilöriskeihin. Vastuualueen vakanssien osalta on ollut haasteita saada niitä täytettyä.	3	2	6	Tehtävänkuvien uudelleenpohdinta, vakansseihin tehtävät uudelleenhaut ja niiden mainostaminen yhteistyössä viestinnän kanssa.	Esihenkilöt ja rekrytoivat viranhaltijat	Jatkuva
Sidosryhmä-riski	TE-lakiuudistuksen vaikutukset, työmarkkinatuen kasvu, tiedonkulku eri toimijoiden välillä	2	2	4	Aktiivinen osallistuminen valmistelutyöhön	Yritys- ja työllisyyspalveluiden johtaja	Jatkuva
					Tehokas ja tuloshakuinen yhdyspintatyöskentely HV-alueen ja TE-toimiston kanssa	Yritys- ja työllisyyspalveluiden johtaja	Jatkuva
					Yhdyspintatyön rakenteet kuntoon	Yritys- ja työllisyyspalveluiden johtaja	Jatkuva
Terveysten ja turvallisuuteen liittyvät riskit	Vastuualueen toimintaa vaarantavat riskit, erityisesti maailmalla vallitseviin ilmiöihin liittyen.	2	3	6	Varautumissuunnitelmien ja sisäisten ohjeistusten päivittäminen. Mahdollisiin riskeihin varautuminen.	Koko vastuualue	Jatkuva

4.5.3. Lupalautakunta

Riski	Riskin kuvaus ¹	(T) ²	(S) ³	Riski-luku (T*S)	Toimenpiteet ⁴	Vastuuhenkilö	Aikataulu
Avainhenkilöriski	Eläköitymiseen, pitkiin poissaoloihin ja työntekijävaihdoksiin liittyvä ilmeinen riski. Mahdollisten muutosten yhteydessä osaamisen ja resursoinnin varmistaminen sekä ongelmien minimointi konkretisoituneen riskin ylimenokaudella.	3	3	9	Henkilöstön hyvinvointiin, osaamiseen ja pitoon panostaminen. Eläköitymisiin varautuminen ja ennakointi.	Kaupunkikehitysjohtaja	Jatkuva
Elinkeinoelämän kehitys	Työllisyyden ja muuttoliikkeen vaikutukset kaavoitustarpeisiin, uusiin asuin- ja yritysalueisiin ja/tai verotuloihin.	3	3	9	Työllisyystilanteen, väestömuutosten ja muiden keskeisten tunnuslukujen seuraaminen. Uusien indikaattien tunnistaminen ja nopea reagointi.	Kaupunkikehitysjohtaja	Jatkuva
Lainsäädäntö	Mahdolliset muutokset lainsäädännössä ja lakisääteisissä palveluissa, joilla heikentävä vaikutus kaupungin toimintaympäristöön.	2	3	6	Lainsäädännön valmistelun seuranta, lausuntopyyntöihin vastaaminen soveltuilta osin sekä jatkuva reflektointi/peilaus kaupungin omaan tekemiseen.	Johtavat viranhaltijat ja palvelualueen johtajat	Jatkuva
Toiminta	Uuden organisaatorakenteen mukaiset uudet toimintatavat; opettelu, hallintosäännön tulkinta. Riskinä päätöksenteon viiveet tai lainvastaisuus.	4	3	12	Uuden organisaation toimintatapojen jalkauttaminen/johtaminen, hallintosäännön tulkitseminen ja riittävien järjestelmätietojen sekä päätöksenteollisten vastuiden päättäminen/hyväksyminen.	Kaupunkikehitysjohtaja	Jatkuva
Sopimusriskit	Sopimusten voimassaolo, sopimustekniset klausuulit, kuten sopimussakot tai muut tulo- tai menokustannuksia mahdolliset lisäävät ehdot.	2	3	6	Tiivis yhteistyö konsernihallinnon ja niin hallintojohtajan kuin kaupungin lakimiehen kanssa.	Sopimusten allekirjoittajat ja valmistelijat yhteistyössä konsernihallinnon kanssa	Jatkuva
ICT/tietoliikenne	Tietoliikennejärjestelmien ja sovellusten toimivuus. Sovellusten toiminnan katketessa suorat ja välilliset vaikutukset päätösten tekemisessä sekä päivittäisen työn tekemisessä.	2	3	6	Reagointi ennakoivasti mahdollisiin sovellusten päivitystarpeisiin.	Tietohallinto/Digipalvelut	Jatkuva
Terveysten ja turvallisuuteen liittyvät riskit	Veteen, elintarvikkeisiin, yleiseen asumiseen ja elämiseen liittyvät turvallisuusasiat, kuten vaikkapa ilmanlaatu.	2	4	8	Varautumissuunnitelma, epidemiaohjeistus, seuranta, normaali viranomaistyö	Johtavat viranhaltijat ja palvelualueen johtajat	Jatkuva

4.5.4. Infrolautakunta

Riski	Riskin kuvaus ¹	(T) ²	(S) ³	Riski-luku (T*S)	Toimenpiteet ⁴	Vastuuhenkilö	Aikataulu
Omaisuu den tuhoutuminen tai sen arvon menetys	Kiinteistön laaja vesivuoto, palaminen, tms. rakennusvaurio	2	3	6	Ennakoiva huolto ja kunnossapito. Riittävä kunnossapito- ja investointirahoitus talousarvioissa.	Tilapalvelut / kunnossapitoinsinööri, tekninen isännöitsijä	jatkuva seuranta
Palvelutuotannon keskeyttämiseen tai vajaan toimintaan liittyvät riskit	Sopimuskumppanin lakko tai konkurssi	2	3	6	Palvelujen hankkiminen mahdollisuuksien mukaan lakon ulkopuolisilta toimijoilta.	Infrapalvelut, LTK, KH, KV	jatkuva seuranta
Sopimusriski	Toimintoja on ulkoistettu kilpailuttamalla. Markkinoiden toimimattomuus sopimuskauden päätyttyä (esim. kilpailu markkinoilla vähenee tai tarjoajien määrä on liian pieni). Oma tuotantoa ei enää ole, joten palveluista on maksettava markkinahinta.	2	3	6	Kustannustason nousu kilpailutettaessa palvelu uudelleen sopimuskauden päätyttyä. Paluu omaan toimintaan ei enää ole mahdollista tai se on kohtuuttoman kallista. Palvelu- ja laatutason pudotus.	Infrapalvelut, LTK, KH, KV	jatkuva seuranta
Palvelutuotannon keskeyttämiseen tai vajaan toimintaan liittyvät riskit	Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus rekrytointitilanteissa	4	3	12	Henkilöstön koulutus ja resurssien ylläpitäminen. Oppisopimusmahdollisuuden lisääminen. Kilpailukykyinen palkkaus. Rekrytointikanavien monipuolinen käyttö	Infrapalvelut/esihenkilöt, LTK, KH, KV	jatkuva seuranta
Kustannustason nousuun liittyvät riskit.	Käyttötalouden kustannusten äkillinen/ yllättävä nousu.	3	3	9	Kustannusten ja talousarvion toteutumisen seuranta. Palvelun vähentäminen tai laatutason lasku. Säästö- ja sopeutustoimenpiteet.	Infrapalvelut, LTK, KH, KV	jatkuva seuranta
Kustannustason nousuun liittyvät riskit.	Rakennusmateriaalien ja polttoaineiden hintojen äkillinen/yllättävä kustannustason nousu vaikuttaa urakkahintojen nousuun.	3	3	9	Investointiohjelman / hankkeiden uudelleenarviointi/priorisointi.	Infrapalvelut, LTK, KH, KV	jatkuva seuranta
Sähkökatkot	Rajoitettu energian saanti	4	4	16	Varavaimalaitteiden hankinta käyttöomaisuusirtaimistohankinnossa. Valmiussuunnitelman mukainen toiminta. Valmiussuunnitelman ajantasaisuus.	Infrapalvelut, LTK, KH, KV	jatkuva seuranta
Raaka-ainepula (esim. materiaalit, komponentit, laitteet ym.)	Laitteita ja koneita ei saada uudistettua, eikä rikkinäisiä korjattua. Rakennusmateriaalien ja elintarvikkeiden ym. materiaalien ja raaka-aineiden saatavuudessa on ongelmia.	4	3	12	Uusien tuotteiden korvaaminen käytetyillä tai korvaavilla tuotteilla.	Infrapalvelut/esihenkilöt, LTK, KH, KV	jatkuva seuranta

4.5.5. Sivistyslautakunta

Riski	Riskin kuvaus ¹	(T) ²	(S) ³	Riski-luku (T*S)	Toimenpiteet ⁴	Vastuuhenkilö	Aika-taulu
Omaisuu- den tuhoutuminen tai sen arvonalennus	Materiaalien ja kaluston tuhoutuminen/häviöminen	1	3	3	Vakuuttaminen, koulutus, valvonta	Koko henkilöstö	Päivittäin
Vahingon aiheut- taminen omaisuudelle, henkilölle tai toiminnalle	Asiakkaalle aiheutetut vahingot	1	4	4	Vakuuttaminen, valvonta	Koko henkilöstö	Päivittäin
Sopimusriskit	Äkillinen koulupaikkojen ja päivähoitopaikkojen tarve	1	3	3	Sopimusten ajantasainen tarkastelu	Sivistysjohtaja	Jatkuva seuranta
Henkilöstöön liittyvät riskit	Avainhenkilö-, työtapa- ja turvallisuus- tai henkisen kuormittumisen riski.	3	2	6	Varahenkilöjärjestelmä, työsuojelu, ennaltaehkäisevä työterveydenhuolto ja työnohjaus.	Toimialojen johto, työterveys, henkilöstö.	Päivittäin
Perusopetuksen oppilasmäärän kasvu/lasku	Tilat loppuvat kesken tai tyhjää tilaa	3	3	9	Palveluverkon kehittä- minen hyväksytyn suunnitelman mukaisesti.	Sivistysjohtaja	Jatkuva seuranta
Varhaiskasvatuk- sen lapsimäärän kasvu/lasku	Tilat loppuvat kesken tai tyhjää tilaa	3	3	9	Tilojen kartoittaminen yhteistyössä infrapalve- luiden kanssa tarpeen mukaan, ennakoiden kysynnän vaihtelu. Palveluverkon kehittä- minen hyväksytyn suunnitelman mukaisesti.	Varhaiskasvatusjohtaja	Jatkuva seuranta
Riittävän ja koulutetun henkilökunnan rekrytointi	Päiväkodissa/ryhmäpäivä- kodissa ei ole riittävää henkilöstöä, minkä seurauksena kaikkia lapsia ei voida ottaa vastaan.	3	3	9	Riittävä varahenkilöjärjestelmä tai rekrytointivastaaava nopeuttamaan sijaisten rekrytointiprosessia.	Varhaiskasvatusjohtaja	Jatkuva seuranta

4.5.6. Vapaa-aikalautakunta

Riski	Riskin kuvaus ¹	(T) ²	(S) ³	Riski-luku (T*S)	Toimenpiteet ⁴	Vastuuhenkilö	Aikataulu
Omaisuu- den tuhoutuminen tai sen arvon menetys	Materiaalin, aineiston tai kaluston tuhoutuminen tai häviöminen.	1	2	2	Vakuuttaminen, valvonta.	Koko henkilöstö	Päivittäin
Vahingon aiheuttaminen omaisuudelle, henkilölle tai toiminnalle	Asiakkaalle aiheutetut vahingot	1	2	2	Vakuuttaminen, valvonta, henkilöstön riittävä osaaminen, turvallisuussuunnitelmat tilannekohtaisesti.	Koko henkilöstö	Päivittäin
Palvelutuotannon keskeyttämiseen tai vajaaseen toimintaan liittyvät riskit.	Kirjaston, Uutikeskus Ulpukan, Jäähallin tai Kerttulan liikuntahallin toiminnan keskeytyminen.	1	2	2	Säännöllinen huolto, henkilöstön ammattitaito, valvonta.	Koko henkilöstö	Päivittäin
Teknologiaan ja tietohallintoon liittyvät riskit	Järjestelmien toimimattomuus lopettaa palvelujen tarjoamisen.	1	2	2	Ajantasaiset, päivitetty järjestelmät ja tietoturvan esto.	Tietohallinto, toimialojen johto, koko henkilöstö	Kuukausittain
Henkilöstöön liittyvät riskit	Avainhenkilö-, työtapa- ja turvallisuus- tai henkisen kuormittumisen riski.	3	2	6	Varahenkilöjärjestelmä, työsuojelu, ennaltaehkäisevä työterveydenhuolto ja työnohjaus.	Toimialojen johto, työterveys, henkilöstö	Päivittäin
Energiäkatko	Sähkökatko	2	2	4	Ei voida itse vaikuttaa.		

5. Talousarvion sitovuus

5.1. Kuntalain säännökset talousarviota koskien

Kuntien talousarviosta ja -suunnitelmasta säädetään kuntalain 110 §:ssä. Kuntalain mukaan ”valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien.”

5.2. Talousarvion noudattamista koskevat ohjeet

5.2.1. Talousarvion sitovuus

Lain mukaan kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota. Toimielin on sidottu talousarviossa hyväksyttyihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.

Talousarvion sitovuus määräytyy lautakunnittain siten, että käyttötalouden osan sitovia lukuja ovat lautakunnan ulkoiset kokonaistulot, ulkoiset kokonaismenot ja netto. Lautakunta voi suorittaa muutoksia vastuualueiden ja palveluiden välillä. Tili- ja vastuuvapauden edellyttämä sitovuus muodostuu ulkoisesta toimintakatteesta (nettobudjetti).

Investointien sitovuus on hanketasolla. Lisäksi on monivuotisia hankkeita, joiden kokonaiskustannusarvio ja toteuttamisvuodet ovat sitovia. Nämä hankkeet on merkitty erikseen talousarviossa. Lautakunta hyväksyy hankkeidensa väliset määrärahasiirrot. Siirtoja ei saa tehdä kokonaiskustannusarvioltaan ja toteuttamisvuosiltaan sitovista hankkeista.

Tuloslaskelmaosan sitovat erät ovat verotulot, valtionosuudet sekä rahoitustuotot ja –kulut. Rahoituslaskelmaosan sitovat erät ovat lainakannan ja antolainauksen muutokset.

5.2.2. Käyttösuunnitelmat

Hallintosäännön 29 §:n mukaan toimielin hyväksyy käyttösuunnitelman. Lautakunnat laativat hyväksytyn talousarvion perusteella käyttösuunnitelman palveluittain. Kaupunginhallituksen käyttösuunnitelma sisältää molemmat kaupunginhallituksen alaiset kokonaisuudet (Kh, konserni ja Kh, kaupunkikehitys).

Työllisyysmäärärahamuutokset ja koululaisten kesätyövarauksen jakamiseen liittyvät muutokset jaetaan lautakunnille talousjohtajan hyväksymänä (TAM2023).

5.2.3. Raportointi

Talousarvion kuukausikohtaista toteutumista seurataan toimielimissä. Kaupunginvaltuustolle laaditaan talouden toteutuman raportti maaliskuun lopun, kesäkuun lopun sekä syyskuun lopun tilanteesta.

5.2.4. Strategiset tavoitteet

Strategisia tavoitteita voidaan muuttaa vain valtuuston päätöksellä. Tilinpäätöksessä tulee antaa selostus tavoitteiden toteutumisesta.

5.2.5. Talousarvion ja sen määräysten noudattaminen

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat vastuualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että vastuualueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita. Toimintaa ja taloutta tulee sopeuttaa siten, että asetetut tavoitteet on mahdollista saavuttaa. Mikäli on ilmeistä, ettei asetettuihin tavoitteisiin päästä, tulee asia saattaa toimielinkäsittelyyn siten, että valtuusto voi päättää talousarvioon sisältyvien määrärahojen ja tavoitteiden muutokset kyseisen talousarviovuoden aikana.

Kaikista esitettävistä talousarviomuutoksista tulee tehdä ilmoitus talouspalveluihin.

5.2.6. Muut ohjeet

Investointeja, joiden kustannusarvio on yli 1 000 000 euroa, tai investointeja, joista valtuusto on erikseen niin päättänyt, ei saa aloittaa ilman kaupunginhallituksen lupaa.

Mikäli valtionosuutta saadaan kesken vuoden jo olemassa olevaan toimintaan, jonka menot ovat talousarviossa, valtionosuus kasvattaa vain tulomäärärahoja.

Mikäli toimialoilla/palvelualueilla suunnitellaan itsenäisesti hankkeita toteutettavaksi leasing-rahoituksella, palvelualueet vastaavat koko leasing-rahoitusprosessista kilpailutuksesta, operatiiviseen toteutukseen ja seurantaan saakka. Palvelujohtajan tulee ilmoittaa talousjohtajalle kunkin palvelualueensa hankkeen leasing-rahoituksen suunnitelmat ja hankkeen alkaminen etukäteen sekä ajantasainen toteutuminen ja määrä kvartaaleittain. Palvelualueet valmistelevat tarvittavat leasing-rahoitusta koskevat päätöspykälät kaupunginhallitukselle.

Mikäli lautakunnat hakevat hankerahoitusta talousarviossa hankkeille varatun määrärahan yli, mikä edellyttää talousarviomuutoksen tekemistä, lautakuntien tulee saattaa hankehakemus kaupunginjohtajan hyväksyttäväksi.

Vuoden 2023 alusta alkaen jäähalliyhtiölle kohdistuvat kaupungin toiminnan kulut ja tuotot raportoidaan kootusti kvartaaleittain kaupunginhallitukselle.

5.2.7. Kohderahoitteiset yksiköt eli nettoyksiköt

Kuntien ja kuntayhtymien talousarvio- ja suunnitelmaohjeistuksissa määritellään kohderahoitteiset tehtävät: *"Kohderahoitteiset tehtävät ovat tehtäviä, joiden käyttötalous on sidottu ensisijaisesti tuloarvioin kunnan talousarvioon, tai tehtäviä, jotka ovat kokonaan erillään kunnan talousarviosta. Talousarviosidonnaisia kohderahoitteisia tehtäviä ovat muu taseyksikkö, sisäisen palvelun nettoyksikkö ja muut nettoyksiköt. Kunnan talousarviosta erillään olevia yksiköitä ovat kunnan liikelaitokset."* *"Kohderahoitusta sovelletaan palveluja tuottavissa tehtävissä kuten liikelaitoksissa, muissa taseyksiköissä sekä nettoperiaatteella toimivissa yksioissa, jotka saavat varsinaisen toimintansa rahoituksen kokonaan tai osittain korvauksena tuottamistaan palveluista."*

Raision kaupungin talousarvio sisältää nettobudjettiyksiköt seuraavissa tulosityksiköissä:

vapaa-aikalautakunta: Uintikeskus Ulpukka

infra-lautakunta: Tilapalvelut ja Ruokapalvelut

Nettobudjettiyksikön sitova määräraha on nettomenot. Nettomenojen saavuttaminen sallii ulkopuolisen tulorahoituksen ylityksen sekä vastaavan suuruisen rahamenojen ylityksen ilman valtuuston käsittelyä.

Nettobudjettiyksiköt sisältyvät lautakuntien käyttösuunnitelmiin, ja niiden käyttösuunnitelmien toteutuminen esitetään tilinpäätöksessä.

5.3. Raision kaupungin tilivelvolliset

Kuntalain 125 § mukaan tilintarkastajan on annettava valtuustolle kultakin tilikaudelta kertomus, jossa tarkastuksen tulosten lisäksi annetaan mm. esitys vastuuvapauden myöntämisestä toimielimen jäsenelle ja toimielimen tehtäväalueen johtavalle viranhaltijalle (tilivelvollinen). Raision kaupungin tilivelvollisiksi vuoden 2023 alusta alkaen määritellään seuraavat tahot:

- kaupunginhallituksen jäsenet ja sen jaoston jäsenet
- lautakuntien ja niiden jaostojen jäsenet
- kaupunginjohtaja
- talousjohtaja
- henkilöstöjohtaja
- hallintojohtaja
- viestintäjohtaja
- tietohallintojohtaja
- kaupunkikehitysjohtaja
- tekninen johtaja
- sivistysjohtaja
- hallintosäännössä kunkin toimialan palvelujohtajaksi tai heitä vastaavaksi määritellyt henkilöt.

Vaikka tilivelvollisten luettelossa ei ole kaikista esimiehistä mainintaa, se ei poissulje vastuuta oman organisaation toiminnasta ja taloudesta.

5.4. Talousarviolainat ja lainanottovaltuus

Kaupungin talousarvion oma lainanotto nettona on 11,2 miljoonaa euroa. Lainaa otetaan vuoden aikana 20,4 miljoonaa euroa ja lainojen lyhennysohjelma lyhentää lainoja 9,2 miljoonaa euroa.

Kaupungin maksuvalmiutta seurataan ajantasaisesti. Maksuvalmiuden kehitys kytkeytyy muun muassa olemassa olevaan tämänhetkisen maailman tilanteen vaikutusten aiheuttamiin epävarmuustekijöihin. Tulojen suunnitellun toteutumisen lisäksi maksuvalmiuden kehitykseen vaikuttavat investointien määrä ja käynnistymisaikataulu.

Kaupungin lainamäärä vuoden 2021 tilinpäätöksessä oli 49,9 miljoonaa euroa eli 2 012 €/asukas (vahvistettu asukasluku 24 810). Kaupungin lainamäärän arvioidaan laskevan vuoden 2022 tilinpäätöksessä.

Konsernitiliin liittyen tulee erikseen määritellä lainanottovaltuus konsernin tytäryhteisöjen lyhytaikaisen maksuvalmiuden turvaamiseen. Lainanottovaltuudeksi konsernin tytäryhteisöille esitetään yhteensä 1,8 miljoonaa euroa.

Valtuusto asettaa talousarviossa tai erikseen tekemällään päätöksellä vuodelle 2023 ne rajat, joiden puitteissa lainanottovaltuuksia voidaan käyttää.

Talousarviossa esitetään seuraavaa lainanottoa koskevaa valtuutuspäätöstä:

- Kaupunginhallituksella on oikeus ottaa lyhyttä tai pitkäaikaista lainaa siten, että nettolainanotto vuoden lopussa on 12 971 316 euroa.
- Kaupunginhallituksella on oikeus ottaa tilapäisluottoa maksuvalmiuden turvaamiseksi vuoden 2023 aikana 12 971 316 euron määrään asti. Lainanottovaltuus sisältää myös konsernitilin käyttöön liittyvän lyhytaikaisen lainan myöntämisen kaupungin tytäryhteisöille.
- Otettavat lainat voivat olla vaihtuvakorkoisia tai kiinteäkorkoisia.

Tytäryhtiöiden tulee pyytää kaupunginhallitukselta konserniohje lainojen takaamiseen liittyen, jo olemassa olevien lainojen ehtoihin liittyvissä kysymyksissä sekä uuden lainan ottamiseen

liittyen. Tytäryhtiöt eivät saa ottaa ulkopuolista lainarahoitusta ilman kaupungin lupaa. Tytäryhtiöt kilpailuttavat ja ottavat lainansa pääsääntöisesti itsenäisesti markkinoilta. Lainatarvetilanteessa ja ennen lainan kilpailuttamista, tytäryhtiön toimitusjohtajan tulee keskustella kaupungin talousjohtajan ja kaupunginjohtajan kanssa. Tytäryhtiöiden tulee varmistaa kaupungilta takaamispyynnöissä tai muissa vastaavissa valmistelua edellyttävissä asioissa valmisteluajataulu hyvissä ajoin. Mikäli kaupunki antaa tytäryhtiöille lainaa sisäisenä lainana, lainanottovaltuutta kasvatetaan vastaavalla määrällä. Yhteyshenkilönä tytäryhtiöiden (Raisio Vesi Oy, Raisio Vuokra-asunnot Oy, Kiinteistö Oy Kerttulan Jäähalli) talouteen liittyvissä kysymyksissä toimii talousjohtaja.

6. Tavoitteet kuntakonsernin tytäryhteisöille ja osakkuusyhteisöille

---

6.1. Yleiset periaatteet

Raisio jatkaa vahvan konserniohjauksen politiikkaa. Talousarviossa huomioidaan kuntakonserninäkökulma. Tytäryhteisöjen toiminta ja talous kytketään tavoitteiden avulla kaupungin strategiaan. Tytäryhteisöjen tulee jatkaa omien strategisten tavoitteidensa terävöittämistä suhteessa kaupunkistrategian tavoitteisiin. Kaupungin yksi strateginen tavoite on tasapainoinen talous. Talousarvion tavoitteissa huomioidaan konsernin taloudellisia tunnuslukuja. Konsernin vuosittain seurattavat taloudelliset mittarit ovat konsernin vuosikate, konsernin kertynyt yli/alijäämä, konsernin kertynyt yli/alijäämä per asukas, konsernin lainamäärä, konsernin lainamäärä per asukas ja konsernin suhteellinen velkaantuneisuus. Keskeisimpien tytäryhteisöjen talousarvion keskeiset luvut ja tavoitteet esitetään omissa alaluvuissaan.

Tilinpäätöksen 2021 mukaan Raisiolla on kuntakonsernin taseessa ylijäämiä 32,3 miljoonaa, lainamäärä 2 745 euroa asukasta kohden ja suhteellinen velkaantuneisuus 41,9 %.

Kaupungin merkittävillä tytäryhteisöillä on käytössään konsernitili, jonka luottolimiitiksi määritetään yhteensä 1,8 miljoonaa euroa. Lisäksi tytäryhteisöjen hallitusten kokouksissa on läsnä konsernijohtoon kuuluvia. Kaupunginvaltuusto asettaa merkittäville tytäryhteisöille taloustavoitteet ohjauksen ja raportoinnin vahvistamiseksi.

Raision kaupungin hallintosäännössä määrätään konserniohjauksesta seuraavasti:

Kaupungin konsernijohtoon kuuluvat kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen kaupunkikehitysjaosto sekä kaupunginjohtaja.

Valtuusto

1. hyväksyy kaupungin omistajapolitiittiset linjaukset,
2. hyväksyy omistajaohjauksen periaatteet,
3. hyväksyy konserniohjeen.

Kaupunginhallitus

1. vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä ja valmistelusta valtuustolle,
2. vastaa omistajaohjauksen toteutumisesta ja organisoi konsernijohtamisen ja konsernihallinnon,
3. antaa tarvittaessa konserniohjeita taloudellisista ja toiminnallisista linjaratkaisuista ja muista yksittäisistä yhtiökokousasioista konserniohjauksen ja konserniedun varmistamiseksi,
4. päättää kaupungin edustajat tytäryhteisöjen yhtiökokouksiin ja yhtymäkokouksiin sekä asettaa ehdolle edustajat tytäryhteisöjen hallintoelimiin,
5. antaa valtuustolle puolivuositain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittymisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä,
6. arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kaupunkikonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan ja menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa,
7. valmistaa, että konserniyhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta on asianmukaisesti järjestetty,
8. laatii tarvittaessa kaupungin tytäryhteisöissä noudatettavat hyvän johtamisen ja hallinnan ohjeet.

1. huolehtii, että kaupungin konserniohjaus ja –valvonta on järjestetty tässä säännössä mainittujen ohjausasiakirjojen ja yleisten periaatteiden perusteella,
2. seuraa kaupungin omistajapolitiikan toteutumista ja raportoi tarvittaessa kaupunginhallitukselle,
3. antaa tarvittaessa erillisohjeita konserniraportoinnista (mm. sisällöstä ja aikatauluista),
4. seuraa ja valvoo, että konserniyhteisöjen sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat riittävällä tasolla kaupungin omistajuuden ja konserniedun varmistamiseksi.
5. määrää kaupungin edustajille tytär- ja muissa osakkuusyhteisöissä viranhaltijayhteys henkilön

Kaupunginjohtajan tehtävänä on toimia konsernin johtajana ja aktiivisella omistajaohjauksella myötävaikuttaa ohjattavakseen määrättyjen yhtiöiden hallintoon ja toimintaan.

6.2. Tytäryhteisöille (Raision Vesi Oy, Raision Vuokra-asunnot Oy, Koy Kerttulan Jäähalli) yhteiset tavoitteet

Tytäryhteisöt lähettävät talousjohtajalle ja kaupunginjohtajalle toiminnan ja talouden toteutumisraportin puolivuositin. Toinen raportointi tapahtuu kesän tilanteen valmistuttua ja toinen tilinpäätöksen valmistuttua. Talousjohtaja ja kaupunginjohtaja tulee pitää tietoisena kaikista olennaisista toimintaan ja talouteen vaikuttavista asioista.

Lisäksi yhteisöjen tulee pyrkiä ennalta estämään erilaisten riskien realisoituminen muun muassa toimivilla sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan käytännöillä.

Yhtiöiden (tytär- ja osakkuusyhteisöt) edellytetään välittävän yhtiökokouskutsut kaupungin johdolle ja yhtiökokousedustajien edellytetään pyytämään konserniohje yhtiökokouksen päätöksiin liittyen. Yhtiöiden tulee lähettää yhtiökokouskutsut hyvissä ajoin Raision kaupungin kirjaamoon.

Tytäryhtiöiden tulee pyytää kaupunginhallitukselta konserniohje lainojen takaamiseen liittyen, jo olemassa olevien lainojen ehtoihin liittyvissä kysymyksissä sekä uuden lainan ottamiseen liittyen. Tytäryhteisöt eivät saa ottaa ulkopuolista lainarahoitusta ilman kaupungin lupaa. Tytäryhtiöt kilpailuttavat ja ottavat lainansa pääsääntöisesti itsenäisesti markkinoilta. Lainatarvelähteessä ja ennen lainan kilpailuttamista, tytäryhtiön toimitusjohtajan tulee keskustella kaupungin talousjohtajan ja kaupunginjohtajan kanssa. Tytäryhtiöiden tulee varmistaa kaupungilta takaamispyynnöissä tai muissa vastaavissa valmistelua edellyttävissä asioissa valmisteluajataulu hyvissä ajoin. Mikäli kaupunki antaa tytäryhtiöille lainaa sisäisenä lainana, lainanottovaltuutta kasvatetaan vastaavalla määrällä. Yhteys henkilönä tytäryhtiöiden (Raision Vesi Oy, Raision Vuokra-asunnot Oy, Kiinteistö Oy Kerttulan Jäähalli) talouteen liittyvissä kysymyksissä toimii talousjohtaja.

6.3. Muihin osakkuusyhtiöihin ja seudullisiin toimintoihin liittyviä tavoitteita

Muiden osakkuusyhteisöjen osalta kaupunginhallitus määrittää yksityiskohtaisemmat tavoitteet tarpeiden mukaisesti erillispäätöksin. Kaupunginhallitus seuraa osakkuusyhteisöjen toimintaa. Yhtiökokousedustajien edellytetään välittävän yhtiökokouskutsut kaupungin johdolle ja pyytämään konserniohjeen yhtiökokouksen päätöksiin liittyen.

6.4. Raisen kaupungin konserni jäsenyhteisöineen*

Tytäryhteisöt	Säätiöt	Osakkuusyhtiöt ja muut yhtiöt	Kuntayhtymät	Muut yhteisöt
Raisen Vesi Oy (100%)	Raisen Palvelutalossäätiö (23,5 % päätösvallasta)	As. Oy Raisen Keonkatu 3 (31,26 %)	V-S Sairaanhoidopiirin ky	Raisen-Naantalin Fountain House ry (12,5 % päätösvallasta)
Raisen Vuokra-asunnot Oy (100%)	Sosiaalipalvelusäätiö Raina (50 % päätösvallasta)	Green Industry Park Oy (22 %)	V-S Erytishuoltopiirin ky	Lounais-Suomen jätehuoltolautakunta (1/15)
KOY Kerttulan jäähalli (100%)	Lounais-Suomen saattohoitosäätiö (2% päätösvallasta)	Kerttulan Tenniskeskus Oy (18,5 %)	Varsinais-Suomen liitto	Turun seudun joukkoliikennelautakunta (1/12)
As Oy Kuulaharjat (100%)		Lounais-Suomen Jätehuolto Oy (13,78%)	V-S Lastensuojelukunta-yhtymä	Varsinais-Suomen pelastuslaitos (1/15)
Eero Rantasen säätiö (60% päätösvallasta)		Turun Seudun Vesi Oy (11,94%)	Ky Raisen-Naantalin Vesilaitos	
		Varsinais-Suomen Asumisoikeus Oy (10%)	Raisen seudun koulutuskuntayhtymä	
		Turun Seudun Puhdistamo Oy (9,02%)		
		Turun seudun kehitys Oy (7,60%)		
		Turun Seudun Kaukolämpö Oy (4,25%)		
		Varsinais-Suomen Sosiaalialan osaamiskeskus Vasso Oy Ab (3,66%)		
		Keon Autopaikat Oy (3,25%)		
		Sarastia Oy (1,87%)		
		Turku Science Park Oy (1,64%)		
		Kuntien Tiera Oy (0,81%)		
		Monetra Oulu Oy		

*Vuoden 2022 tilanne

6.5. Raision Vesi Oy

Omistus: Raision kaupunki 100 %

Toiminta-ajatus:

Raision Vesi Oy on Raision kaupungin omistama vesilaitosyhtiö, jonka toiminta-ajatuksena on vesihuollon palveluiden järjestäminen taloudellisesti ja kestävällä tavalla. Yhtiö jakaa talousvettä asiakkailleen, vastaanottaa jätevesiä sekä johtaa ne käsiteltäväksi jätevedenpuhdistamolle. Yhtiö omistaa ja ylläpitää vesihuollon verkostot kaupungin alueella, liittää kiinteistöt verkostoihin sekä solmii liittymis- ja käyttö sopimukset asiakkaidensa kanssa.

Tavoitteet vuodelle 2023:

Talousveden sekä poisjohdettavan jäteveden laatu säilyy hyvänä ja täyttää viranomaisvelvoitteet. Yhtiön toimintaa hoidetaan ja kehitetään pidemmän aikavälin tehokkuuden ja vesihuollon toimintavarmuuden näkökulmasta. Asiakkaille turvataan riittävä ja keskeytymätön vedenjakelu, jätevesiviemärinti järjestetään terveydelle tai ympäristölle haittaa aiheuttamatta sekä hulevesiverkosto pidetään toimintakunnossa.

Merkittäviä kehittämistoimia:

Yhtiö kehittää toimintaansa jatkuvan parantamisen menetelmillä. Kehittämisen keskeisiä lähtökohtia on tulevaisuuden kannalta kestävällä tavalla toteutettu vesihuolto. Tulevien kehittämistoimien painopisteet ovat modernien ja digitaalisten palvelujen tarjoamisessa asiakkaille. Tämän lisäksi yhtiö kehittää edelleen omaisuudenhallintaansa sekä ajantasaistaa verkostotietoa. Yhtiö kehittää automaatioastettaan vesimittarin lukematietojen siirtämisen osalta ja pyrkii tulevaisuudessa luopumaan manuaalisesti tapahtuvasta mittariluennasta. Yhtiö panostaa poikkeustilanteisiin varautumiseen, tehostaa energian käyttöä sekä selvittää erilaisia yhteistyömalleja lähikuntien kanssa.

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot:

Suurimpia vuoden 2023 talousarvioon vaikuttavia asioita ovat E-18 kehätien parantamishankkeeseen liittyvät, pakolliset johtosiirtoinvestoinnit. Yhtiön tulee tehdä etupainotteisesti johtosiirrot alueella ennen kuin varsinainen hanke alkaa. Yhtiön tulee investoida ja toteuttaa johtosiirrot etupainotteisesti ennen valtion hankkeen alkamista. Ulkopuolinen asiantuntija on suunnittelun yhteydessä arvioinut, että avustuksen saaminen hanketta varten esim. EU:lta tai joltain säätiöltä varten ei välttämättä ole mahdollista, joten tällöin hankkeen rahoittaminen edellyttää lainan ottamista. Ennen johtosiirtoihin ryhtymistä, yhtiö hakee konserniohjauspäätöksen investointien toteuttamisesta ja lainatarpeesta. Yhtiö kuitenkin jatkaa suunnittelu- ja muuta hankkeeseen liittyvää etukäteisvalmistelutyötä.

Hanke toteutetaan osittain yhtiön omina hankkeina, osittain Raision kaupungin kanssa yhteishankkeina sekä osittain Väyläviraston kanssa yhteishankkeina. Yhtiön ei ole mahdollista toteuttaa johtosiirtoja ilman ulkopuolista lainoitusta. Lainatarvelähteessä keskustellaan erikseen hyvissä ajoin emokaupungin kanssa. Hanke saattaa aiheuttaa tarvetta vesihuollon taksojen korottamiselle tulevaisuudessa, jotta yhtiö selviäisi lisälainoitukseen liittyvistä taloudellisista velvoitteista.

Yhtiön tilikauden tulokseen vaikuttaa eniten liittymismaksutulot, joiden suuruutta ei voi tarkalleen ottaen ennustaa. Tulot riippuvat siitä, paljonko Raisiossa rakennetaan. Ennustettavissa on kuitenkin se, että Raisioon rakennetaan jatkossa yhä enemmän ja tällä perusteella liittymismaksutulojakin voidaan arvioida tulevan niin, että tulos pysyy positiivisena.

Yhtiö on päättänyt alentaa pientalojen liittymismaksutaulukon isompien maksuluokkien taksoja 20 – 24 % vuodelle 2023. Pienimpään luokkaan tehtiin 3 % indeksikorotus.

Vesihuollon kuutio- ja perusmaksutaksat pysyvät samoina kuin viime vuonna.

Hulevesien hallintaan ja omistussuhteeseen liittyvä päätöksenteko kaupungissa vaikuttaa siihen, miten hulevesikustannukset käsitellään jatkossa yhtiössä. Tähän liittyvät muutokset talousarvioon käsitellään erikseen, kunhan asioista on päätetty. Yhtiön hallitus on päättänyt periä vesihuoltolain 19 a mukaisen korvauksen hulevesien viemäröinnistä kaupungilta vuosittain, mikäli hulevesiin liittyvä päätöksenteko ei muuta tilannetta.

Laadulliset tavoitteet	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
Jakeluun toimitettavan talousveden poikkeamat laatuvaatimuksissa, kpl	0	0	0	0
Jakeluun toimitettavan talousveden poikkeamat laatusuosituksissa, kpl	0	0	0	0
Vedenjakelun keskeytys (min/asukas)	0,8	2,6	alle 15	alle 15
Toiminnalliset tavoitteet	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
Puhtaan veden myyntihinta asiakkaalle (€/m ³ sis. alv.)	2,79	2,79	2,79	2,79
Jäteveden myyntihinta asiakkaalle (€/m ³ sis. alv.)	2,54	2,54	2,54	2,54
Laskuttamaton puhdas vesi (% - hävikki)	8,0 %	10,5	< 10	< 10
Laskuttamaton jätevesi (% - vuotovesi)	43,2 %	38,4	< 40	< 40
Jätevesipumppaamoiden ylivuodot, m ³	162		< 1 000	< 1 000
Henkilöstömäärä 31.12.	11	12	12	13
¹⁾ Liittymähinnat (OKT 0 - 150 k-m ²):				
vesi (€ sis. alv)	4 960	1 860	1 860	1 922
jätevesi (€ sis. alv)	6 200	3 100	3 100	3 162
hulevesi (€ sis. alv)	1 240	1 240	1 240	1 302
Liittymähinnat (OKT 151 – 250 k-m ²):*				
vesi (€ sis. alv)	4 340	4 430	4 340	3 162
jätevesi (€ sis. alv)	5 580	5 580	5 580	4 402
hulevesi (€ sis. alv)	1 240	1 240	1 240	1 302
Liittymähinnat (OKT 251 k-m ² ja yli):*				
vesi (€ sis. alv)	6 200	6 200	6 200	4 402
jätevesi (€ sis. alv)	7 440	7 440	7 440	5 642
hulevesi (€ sis. alv)	1 240	1 240	1 240	1 302
Taloudelliset tavoitteet	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
Liikevaihto (M€)	8,4	8,4	8,0	8,3
Liikevoitto (M€)	1,5	1,3	0,8	0,9
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja (M€)	1,0	0,7	0,3	-0,3
Nettoinvestoinnit (M€)	1,8	1,7	²⁾ 4,1	²⁾ 5,0
Korkotulot kaupungille (M€)	0,5	0,5	0,5	1,2
Vakavaraisuus	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
Velan määrä (M€)	29,4	28,3	³⁾ 29,1	³⁾ 28,0
lainat rahoituslaitoksilta				
lainat kaupungilta	29,4	28,3	³⁾ 29,1	³⁾ 28,0
Omavaraisuusaste, %	10,9	12,7	> 6,6	> 6,6
Nettovelkaantumisaste, %	634	534	<1 075	<1075

1) Liittymismaksuluokat muuttuvat vuodelle 2023: keskimäinen luokka on jatkossa 151 – 200 k-m² ja viimeinen luokka 201 k-m² tai yli.

2) Investoinneissa mukana arvioituja E-18 -hankkeen putkisiirtoinvestointikuluja 2 milj. euroa talousarviovuosille 2022 ja 2023.

3) Laina-arviossa on otettu huomioon vuosille 2022 ja 2023 kohdistuva mahdollinen arvioitu E-18 lisälainoitusarve, 2 milj. euroa. Lainoitus koskeva konserniohje annetaan erikseen (kaupunki/rahoituslaitos).

6.6. Raisen Vuokra-asunnot Oy

Omistus: Raisen kaupunki 100 %

RaVu omistaa As Oy Kuulaharjat Oy 100 % ja n. 32 % As Oy Raisen Keonkatu 3:n kiinteistön osakekannasta sekä 5,6 % As Oy Raisen Sellon osakekannasta.

Toiminta-ajatus:

Raisen Vuokra-asunnot Oy tarjoaa monipuolisia ja laadukkaita asumisvaihtoehtoja Raisiossa.

Tavoitteet vuodelle 2023:

Asuntojen käyttöaste on hyvä ja se pyritään pitämään nykyisellä tasolla. Alhaistentien uudisrakennuksen valmistumisen myötä asuntomäärä kasvaa 60:llä ja jo esiintyneen kysynnän perusteella asunnot saadaan vuokrattua.

Vuokrien taso, vuosittain tehtävän asuintalovaruksen suuruus sekä vuosittaisten peruskorjausten laajuus selvitetään laskennallisten käyttöikien ja kohdekohtaisten kuntoarvioiden avulla. Osa kiinteistökohtaisista kuntoarvioista saadaan päivitettyä vuoden 2022 aikana ja loput päivitetään vuonna 2023.

Asuintalovarausta muodostetaan vähemmän eli kiinteistöjä korjataan enemmän, jolloin tulos käytetään kiinteistöjen ja asukkaiden hyväksi.

Pyritään ekologisiin ratkaisuihin. Uudisrakentamisessa suositetaan maalämpöä, aurinkoenergiaa, vesikiertoisia lattialämmityksiä asuinnoissa ja pyritään luomaan sähköautojen latauspisteitä.

Merkittäviä kehittämistoimia:

Hissien asennusmahdollisuutta kerrostalokiinteistöihin kartoitetaan.

Kiinteistöjen ulkonäköön, kiinteistöhuoltoon sekä siivoukseen kiinnitetään huomiota, jotta kiinteistöistä saataisiin siistejä ja asukkaita houkuttelevamman näköisiä.

Yhteistyötä Raisen sosiaalitoimen kanssa jatketaan ja informaationkulun sekä asumisen prosessin kehittämistä jatketaan. Asumisneuvojan palveluita on ollut saatavilla RaVu:n toimistolla jo vuoden 2021 aikana, yhteistyötä jatketaan.

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot:

Uudisrakennus Alhaisiin nostaa velan määrää noin 7-8 M€.

Kohteiden ja asuntojen korjauksiin on suunniteltu käytettävän noin 1,5 M€.

Toiminnalliset tavoitteet	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
Käyttöaste, %	87,38	92	92	92
Vaihtuvuus, %	28	25	25	25
Keskivuokra / m ²	11,7	11,7	11,7	11,7
Kaupungin vuokraamat tukiasunnot	45	33	25	10
Taloudelliset tavoitteet	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
Liikevaihto (M€)	6,17	6,1	6,3	7,3
Liikevoitto (M€)	0,22	0,6	0,3	0,3
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja (M€)	-0,0036	0,4	0,3	0,3
Nettoinvestoinnit (M€)*	0,37	0,3	5,3	2,2
Korkotulot kaupungille (M€)	0,04	0,05	0,06	0,28
Vakavaraisuus	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
Velan määrä (M€)*	17,95	15,93	21,23	19,56
<i>lainat rahoituslaitoksilta</i>	<i>11,45</i>	<i>9,81</i>	<i>8,62</i>	<i>7,60</i>
<i>lainat kaupungilta</i>	<i>6,50</i>	<i>6,12</i>	<i>12,61</i>	<i>11,96</i>
Omavaraisuusaste, %	43,00	42,56	42,00	42,00
Nettovelkaantumisaste, %	119	110	181	181

6.7. Kiinteistö Oy Kerttulan Jäähalli

Omistus: Raision kaupunki 100 %

Toiminta-ajatus:

Jäähalliyhtiö tuottaa jäähallipalveluja ylläpitämällä kahta jäähallia Kerttulan Liikuntakeskuksessa.

Tavoitteet vuodelle 2023:

Jäähalliyhtiö luo edellytykset jääurheilun harrastamiselle Raisiossa. Yhtiö tuottaa palveluita jääurheiluseuroille, koululaisille ja muille käyttäjille.

Merkittäviä kehittämistoimia:

Vuonna 2020 alkanut koronaepidemia vaikutti merkittäväällä tavalla yhtiön tulojen muodostumiseen vielä vuonna 2022 eikä koronaa edeltävän ajan tuloihin ole päästy.

Vuoden 2022 aikana toteutettiin vain toiminnan jatkumisen kannalta välttämättömät investoinnit ja korjaukset.

Loppuvuodesta 2022 teetetty kuntoarvio toi esille hallien kiireelliset korjaustarpeet, joista tehdään tarkemmat tutkimukset ennen korjausten kilpailutusta. Kuntoarvio sekä siitä saatu PTS toimii käsikirjana tuleville vuosille.

Jäähdytysjärjestelmän, hukkalämmön ja mahdollisesti uusiutuvien energianlähteiden käyttöä koko liikuntakeskuksen alueella tulisi pohtia kokonaisvaltaisena alueen kehitykseen tähtäävänä toimenpiteenä.

Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot:

Jäähallien käyttöaste pyritään palauttamaan koronaa edeltävälle tasolle, kysyntää jääajalle on kuitenkin runsaasti.

Toiminnalliset tavoitteet	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
Käyttäjämäärä / vuosi	75 000*	75 000*	93 000	93 000
Jääajan myynti, käyttöaste %	42,07**	50,01**	51	51
Taloudelliset tavoitteet	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
Liikevaihto (M€)	0,38	0,34	0,45	0,45
Liikevoitto (M€)	0,13	0,08	0,08	0,08
Tilikauden tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja (M€)	0,04	-0,005	0,05	0,05
Nettoinvestoinnit (M€)	0,01	0,01	0,01	0,25
Korkotulot kaupungille (M€)	0,013	0,013	0,013	0,011
Vakavaraisuus	TP2020	TP2021	TA2022	TA2023
Velan määrä (M€)	1,61	1,53	1,45	1,3
<i>lainat rahoituslaitoksilta</i>				
<i>lainat kaupungilta</i>	1,61	1,53	1,45	1,3
Omavaraisuusaste, %	25	21,8	> 14	> 14
Nettovelkaantumisaste, %	300	280	< 500	< 500

Käyttäjämäärät lasketaan käytettyjen vuorojen määrällä ja yhden vuoron käyttäjämääräksi on arvioitu noin 25 hlöä / vuoro. Tällä logiikalla vuoden 2020 käyttäjämäärä olisi 102 492. Mutta, koska koronarajoitukset ovat rajanneet käyttäjämääriä aika ajoin alle 20-vuotiaiden osalta, välillä on sovellettu laskentaa 10-hengen mukaan. Käyttäjämäärään ei voida soveltaa samaa laskukaavaa kuin ns. normaalina kautena. Käyttöasteeseen ei yleensä lasketa mukaan ns. 0-kuukausia eli huoltokatko ja joulutauko jätetään pois keskiarvosta. Mutta tässä tapauksessa 10 viikon koronatauko keväällä 2020 on laskettu mukaan, jotta arvo olisi vertailukelpoinen muihin vuosiin.

7. Tarkastuslautakunnan tavoitteet ja painopistealueet vuodelle 2023

Tehtäväkuvaus:

Tarkastuslautakunta vastaa kaupungin hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä sekä kaupunkikonsernin hallinnon ja talouden tarkastuksen yhteensovittamisesta. Kuntalain 121 § 2 kohdan mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on muun ohella arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet, ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunta laatii valtuustolle annettavan arviointikertomuksen. Tarkastuslautakunta tuottaa valtuustolle olennaista ja luotettavaa arviointitietoa strategiassa ja talousarviossa asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta sekä kaupungin päätöksentekijöille hyödyllistä tietoa kaupungin tehtävien hoidon tarkoituksenmukaisuudesta, taloudellisuudesta, tuottavuudesta ja vaikuttavuudesta.

Vastuunalainen JHT-tilintarkastaja antaa tilintarkastuskertomuksen vuosittain seuraavan vuoden toukokuun loppuun mennessä kaupungin hallinnon, kirjanpidon ja tilinpäätöksen tarkastamisen tuloksista. Tarkastuslautakunta seuraa lakisääteisen tilintarkastuksen toteutumista sopimuksen mukaisesti.

Toimintaympäristön kuvaus ja muutokset:

Tilintarkastusta suoritetaan noin 75 päivää vuodessa, ja sen lisäksi tilintarkastaja avustaa tarkastuslautakuntaa arviointityössä ja arviointikertomuksen laatimisessa noin 10 päivää vuodessa. Tarkastuslautakuntaan kuuluu viisi jäsentä. Tarkastuslautakunnan sihteerinä toimii kaupungin konsernipalveluyksikön henkilö, jonka tehtäväkuvaan on sisällytetty tarkastuslautakunnan sihteerin tehtävät.

Tavoitteet:

Tarkastuslautakunnan tavoitteena on selvittää, onko kaupunkia johdettu valtuuston asettamien tavoitteiden mukaisesti ja tuloksellisesti ja tuleeko kaupungin tilintarkastus asianmukaisesti suoritetuksi. Arviointikertomus laaditaan siten, että siitä ehditään saamaan lautakuntien ja kaupunginhallituksen lausunto valtuuston kesäkuun kokoukseen, jossa käsitellään tilinpäätöstä.

Painopistealueet:

Tarkastuslautakunnan painopistealueet vaihtelevat vuosittain tarkastuslautakunnan tarkastussuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Vuosittain seurataan yhden tai useamman lautakunnan talousarviossa asetettujen toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista sekä muita lautakuntia tarpeen mukaan.

8. Talousarvion tulojen ja menojen muodostuminen

8.1. Yhteenveto lautakuntien luvuista

V. 2021-2023 lautakunnittain	TP2021			TAM2022			TA2023LTK			TA2023		
Ulkoiset tuotot ja kulut	tuotot	kulut	netto	tuotot	kulut	netto	tuotot	kulut	netto	tuotot	kulut	netto
Kaupunginhallitus	4 860 173	-7 411 756	-2 551 583	4 854 272	-9 468 187	-4 613 915	5 318 150	-10 909 343	-5 591 193	5 318 150	-10 996 872	-5 678 722
Lupalautakunta	945 527	-1 042 942	-97 415	769 040	-1 317 174	-548 134	776 266	-1 332 219	-555 953	783 766	-1 347 219	-563 453
Infraalautakunta	4 316 224	-21 315 972	-16 999 747	3 396 982	-23 152 211	-19 755 229	5 309 782	-21 208 305	-15 898 523	5 309 782	-21 110 776	-15 800 994
Sivistyslautakunta	3 788 836	-34 794 539	-31 005 703	3 660 013	-36 285 655	-32 625 642	3 994 616	-40 470 316	-36 475 700	3 994 616	-40 541 364	-36 546 748
Vapaa-aikalautakunta	690 371	-3 554 787	-2 864 416	1 057 553	-3 997 049	-2 939 496	940 650	-4 008 039	-3 067 389	940 650	-4 048 039	-3 107 389
Sosiaali- ja terveystalautakunta	32 828 773	-110 381 816	-77 553 043	29 552 196	-114 792 341	-85 240 145						
Koko kaupunki	47 429 904	-178 501 812	-131 071 908	43 290 056	-189 012 617	-145 722 561	16 339 464	-77 928 222	-61 588 758	16 346 964	-78 044 270	-61 697 306

8.2. Raision kaupungin verotulot

Kuntalain 111 §:n mukaan valtuuston tulee viimeistään talousarvion hyväksymisen yhteydessä päättää kunnan tuloveroprosentista, kiinteistöveroprosentista sekä muiden verojen perusteista. Kunnan verotulot koostuvat kunnallisverosta, kiinteistöverosta ja yhteisöverosta. Kunnallisvero on kaupungin suurin tuloerä.

Sosiaali- ja terveystalautakunnan sekä pelastustoimen järjestämisvastuu ja siten niiden kustannukset siirretään kunnilta hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta alkaen. Tämän vuoksi kuntien tuloja siirretään valtiolle, joka rahoittaa hyvinvointialueiden toimintaa.

Merkittävä osa tulojen siirtoa tehdään kunnallisveron kautta. Ansiotuloverotukseen tehtävät muutokset toteutetaan niin, että niillä on mahdollisimman vähän vaikutusta verovelvollisten verotuksen tasoon. Näin ollen kaikkien Manner-Suomen kuntien tuloveroprosentteja alennetaan yhtä paljon: 12,64 prosenttiyksikköä.

Kuntien vuoden 2023 tuloveroprosenttien määrittämisestä on säädetty Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaansaattamisesta annetun lain 55 §:n muuttamisesta annetussa laissa, jonka mukaan *"Kunnanvaltuuston on määrättävä vuoden 2023 tuloveroprosentiksi vuoden 2022 tuloveroprosentti vähennettynä 12,64 prosenttiyksiköllä."*

Näin ollen kunnan vuoden 2023 tuloveroprosentin määrittämisessä veroprosentin lähtötasona käytetään vuoden 2022 veroprosenttia, josta tehdään 12,64 prosenttiyksikön vähennys. Raision kaupungin vuoden 2022 tuloveroprosentti on 20,25 %. 12,64 prosenttiyksikön vähennyksen jälkeen Raision kaupungin tuloveroprosentin suuruus on 7,61 %.

Kiinteistöveroprosentit säilyvät vuonna 2023 ennallaan.

Oheisessa taulukossa on koonti Raision kaupungin veroprosenteista.

Veroprosentit	2021	2022	TA2023	TS2024	TS2025
Tuloveroprosentti	20,25	20,25	7,61	7,61	7,61
Kiinteistöveroprosentit					
Yleinen kiinteistöveroprosentti	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
Vakituinen asuinrakennus	0,41	0,41	0,41	0,41	0,41
Muut asuinrakennukset	0,93	0,93	0,93	0,93	0,93
Voimalaitokset	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
Yleishyödylliset yhdistykset	0,75	0,75	0,75	0,75	0,75
Rakentamaton rakennuspaikka	3,00	3,00	3,00	3,00	3,00

Raision vuoden 2021 verotulot olivat 111,3 miljoonaa euroa, eli noin 8,0 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän. Vuoden 2022 alkuperäisen talousarvion mukaiset verotulot olivat 112,6 miljoonaa euroa.

Raision kaupungin vuoden 2023 verotulot on arvioitu Kuntaliiton syyskuussa julkaistun ennusteen mukaan.

Vuoden 2023 verotulojen kokonaismääräksi arvioidaan 61,3 miljoonaa euroa. Kunnallisveron tuotoksi arvioidaan 46,6 miljoonaa euroa, kiinteistöveron tuotoksi 7,9 miljoonaa euroa ja yhteisöveron tuotoksi 6,8 miljoonaa euroa. Vuoden 2023 verotuloihin vaikuttaa positiivisesti kertaluonteinen ”verohäntä”, eli osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tilittyy vuodelle 2023 vanhojen veroprosenttien ja jako-osuuksien mukaan.

Sote-uudistuksen myötä vuoden 2023 verotulot tulevat veroprosentin leikkauksen vuoksi olemaan tämänhetkisen arvion mukaan noin -45,5 prosenttia vuodelle 2022 alkuperäisessä talousarviossa arvioituja verotuloja vähemmän. Vuoden 2024 verotulojen arvioidaan pienenevän -4,5 prosenttia vuoteen 2023 nähden.

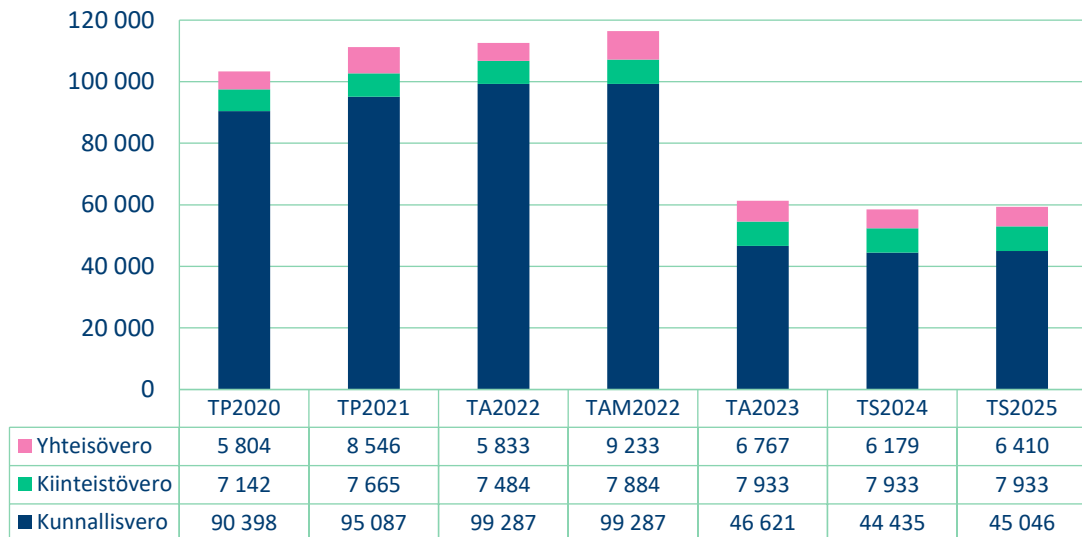
Verotulot 1000 €	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023	TS2024	TS2025
Kunnallisvero	95 087	99 287	99 287	46 621	44 435	45 046
<i>Muutos-%</i>	5,2 %	4,4 %	4,4 %	-53,0 %	-4,7 %	1,4 %
Kiinteistövero	7 665	7 484	7 884	7 933	7 933	7 933
<i>Muutos-%</i>	7,3 %	-2,4 %	2,9 %	0,6 %	0,0 %	0,0 %
Yhteisövero	8 546	5 833	9 233	6 767	6 179	6 410
<i>Muutos-%</i>	47,2 %	-31,7 %	8,0 %	-26,7 %	-8,7 %	3,7 %
Yhteensä	111 298	112 604	116 404	61 321	58 546	59 388
<i>Muutos-%</i>	7,7 %	1,2 %	4,6 %	-47,3 %	-4,5 %	1,4 %

TA2022, TAM2022 muutos-% vrt. TP2021

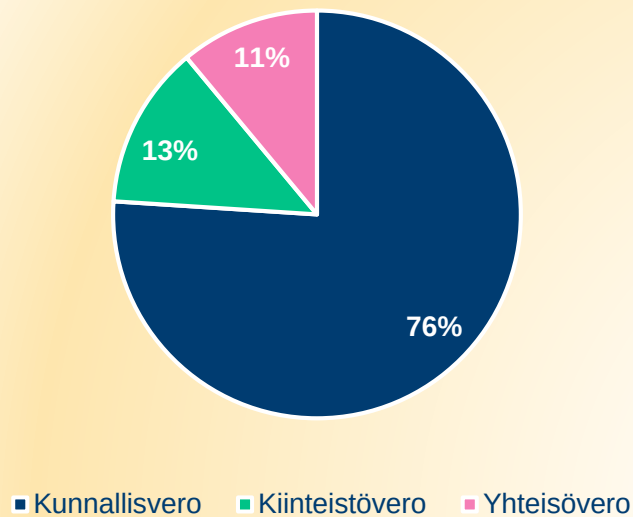
TA2023 muutos-% vrt. TAM2022

Verotulot 2020-2025

Verotulot 2023

8.3. Raisen kaupungin valtionosuudet

Kuntien valtionavut koostuvat laskennallisista valtionosuuksista, verotulojen menetykskorvauksista ja valtionavustuksista.

Kuntien valtionapujen taso alenee merkittävästi vuodesta 2022 sote-uudistuksesta johtuen. Kunnan peruspalvelujen valtionosuuksia ja veromenetysten korvauksia siirretään hyvinvointialueiden rahoitukseen, ja lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtionavustukset kohdistuvat jatkossa pääosin hyvinvointialueille.

Raisen kaupungin valtionosuuksien arvioidaan toteutuvan vuonna 2023 noin 10,8 miljoonan euron suuruisina. Vuoden 2022 valtionosuuden määrä on talousarviossa noin 38,9 miljoonaa euroa. Näin ollen, vuoden 2023 valtionosuudet ovat peräti 28,1 miljoonaa euroa (-72,2 %) vähemmän kuin vuonna 2022.

Valtionosuudet 1000 €	TP2020	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023	TS2024	TS2025
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	31 090	27 054	29 151	29 151	8 250	8 348	7 622
<i>Siitä:</i> Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus (+/-)	-6	-291	342	342	-333	-336	-307
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-1 614	-1 040	-1 072	-1 072	-981	-993	-906
Verotulomenetysten kompensatio	9 650	9 542	10 798	10 798	3 525	3 567	3 257
Valtionosuudet yhteensä	39 125	35 556	38 877	38 877	10 794	10 922	9 972
Muutos-%	37,5 %	-9,1 %	9,3 %	9,3 %	-72,2 %	1,2 %	-8,7 %

TA2022, TAM2022 muutos-% vrt. TP2021

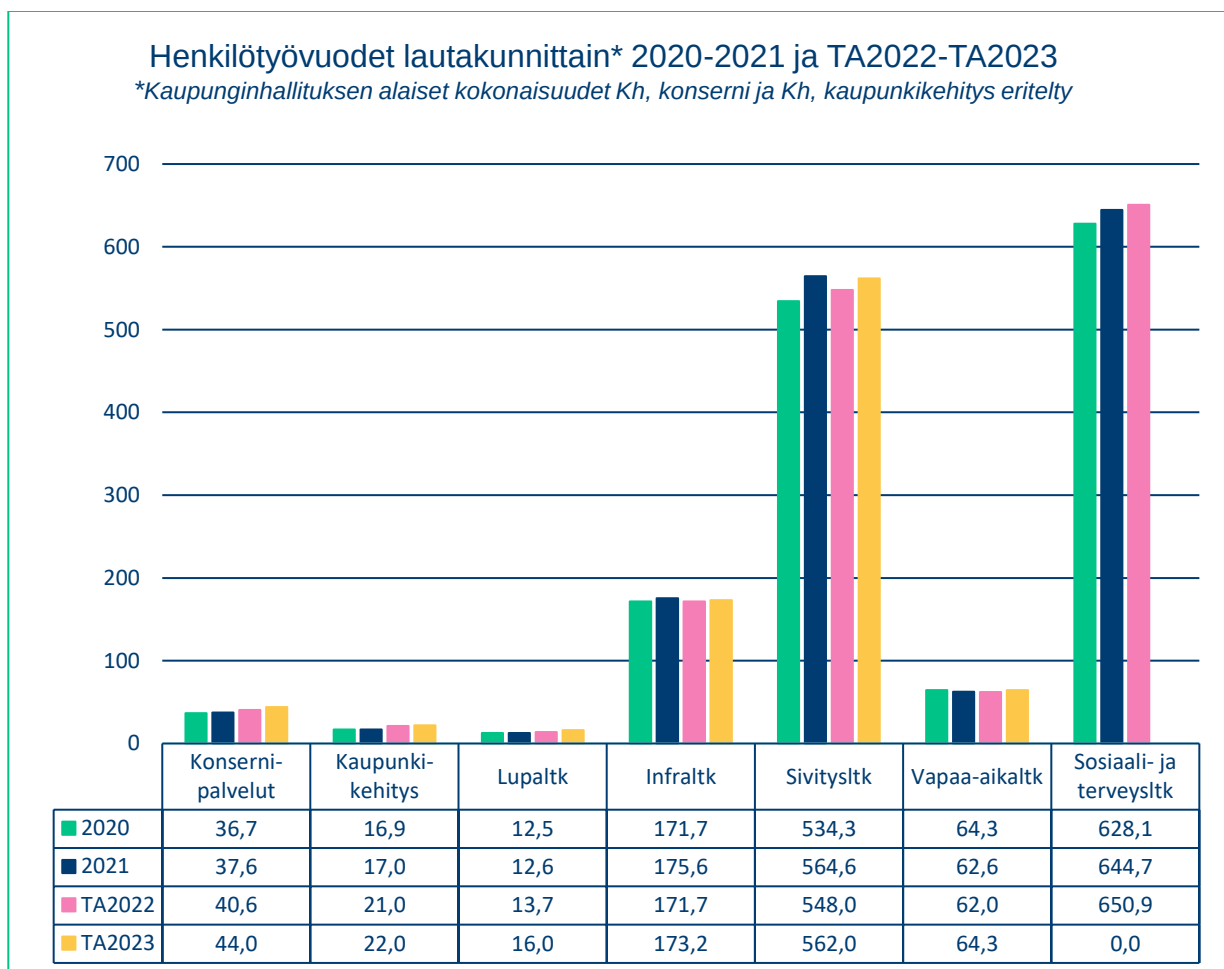
TA2023 muutos-% vrt. TAM2022

8.4. Henkilöstö ja henkilöstökulut

Henkilöstön kokonaismäärää seurataan toteutuneina henkilötyövuosina. Henkilötyövuoteen lasketaan kaikki palkalliset työssäolo- ja poissaolopäivät. Htv-luku sisältää vuosilomat ja palkalliset perhevapaat ja palkalliset sairauspoissaolajakso. Henkilötyövuosiin lasketaan sekä vakituisten että määräaikaisten työntekijöiden työpanos.

Henkilöstön kokonaismäärää seurataan toteutuneina henkilötyövuosina. Henkilötyövuoteen lasketaan kaikki palkalliset työssäolo- ja poissaolopäivät. Htv-luku sisältää vuosilomat ja palkalliset perhevapaat ja palkalliset sairauspoissaolajakso. Henkilötyövuosiin lasketaan sekä vakituisten että määräaikaisten työntekijöiden työpanos.

Raision kaupungin henkilöstön määrä vuonna 2021 oli 1514,7 htv. Koko kaupungin henkilöstön määrä kasvoi edelliseen vuoteen 2020 verrattuna 50,2 htv. Uusia vakansseja on perustettu vuoden 2022 lokakuun loppuun mennessä vakinaisena 33 ja määräaikaista 19. Toimialueet esittävät vuodelle 2023 34 uutta vakinaista vakanssia ja 5 määräaikaista vakanssia. Vuonna 2021 vakinaisen henkilöstön määrä oli 1287. Henkilöstöpalveluiden tekemän arvion mukaan vakituisten henkilöstön määrä vuonna 2023 on 796.

Esitettävät vakanssit

Lautakunta	Työyksikkö	Tehtävänimike	Luonne	Määrä	Palkkakustannukset € (ilman sivukuluja)	Htv-vaikutus
Kaupunginhallitus	Kh, kaupunkikehitys	Maahanmuuttokoordinaattori	määräaikainen	1	30 000	0,5
Kaupunginhallitus	Kh, konserni	Talouspalvelusihteeri	vakituinen	1	30 000	1,0
Kaupunginhallitus yhteensä				2	60 000	1,5
Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus, Varpeen päiväkot	Apulaisjohtaja	vakituinen	1	36 000	1,0
Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	vakituinen	10	280 000	10,0
Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen opettaja	vakituinen	5	165 000	5,0
Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	vakituinen	3	84 000	3,0
Sivistyslautakunta	Varhaiskasvatus	Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja/avustaja	vakituinen	4	112 000	4,0
Sivistyslautakunta	Perusopetus	Oppimisen tuen koordinaattori	vakituinen	1	58 900	1,0
Sivistyslautakunta	Perusopetus	koulunkäynninohjaaja	vakituinen	10	236 000	10,0
Sivistyslautakunta	Perusopetus, Vaisaaren koulu	Digitutor	vakituinen	1	36 000	1,0
Sivistyslautakunta yhteensä				35	1 007 900	35,0
Vapaa-aikalautakunta	Nuorisopalvelut	Etsivä nuorisotyöntekijä	määräaikainen	1	14 900	0,5
Vapaa-aikalautakunta yhteensä				1	14 900	0,5
Infralautakunta	Infrapalvelut, tilapalvelut	Siivoustyönjohtaja	määräaikainen	2	72 000	1,5
Infralautakunta yhteensä				2	72 000	1,5
Lupalautakunta	Ympäristöpalvelut	Ympäristötarkastaja	määräaikainen	1	25 800	0,5
Lupalautakunta yhteensä				1	25 800	0,5
Kaupunki yhteensä				41	1 180 600	39

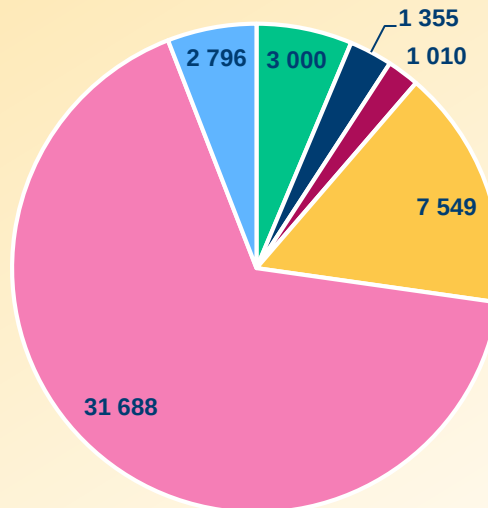
Kunta-alan uudet sopimukset tulivat voimaan 1.5.2022 ja sopimus on voimassa 30.4.2025 saakka. Palkkoihin vuoden 2022 (1.6.2022 alkaen) kustannusvaikutus on noin 2,5 prosenttia. Vuonna 2023 palkkakustannusten kasvu on keskimäärin 3,1 prosenttia.

Palkat ja palkkiot sisältävät kaupungin työntekijöiden palkkojen lisäksi myös kokouspalkkiot ja ansionmenetyskorvaukset.

Henkilöstökulut 1000€	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023	TS2024	TS2025
Palkat ja palkkiot	60 087	63 951	64 758	37 747	38 880	39 852
Muutos-%	7,1 %	6,4 %	7,8 %	-41,7 %	3,0 %	2,5 %
Eläkekulut	13 068	13 719	13 901	7 952	8 191	8 396
Muut henkilösivukulut	2 619	2 692	2 692	1 698	1 749	1 793
Henkilöstökulut yhteensä	75 774	80 361	81 351	47 398	48 820	50 041
Muutos-%	7,1 %	6,1 %	7,4 %	-41,7 %	3,0 %	2,5 %

Henkilöstökulut lautakunnittain* 2023, 1000 €

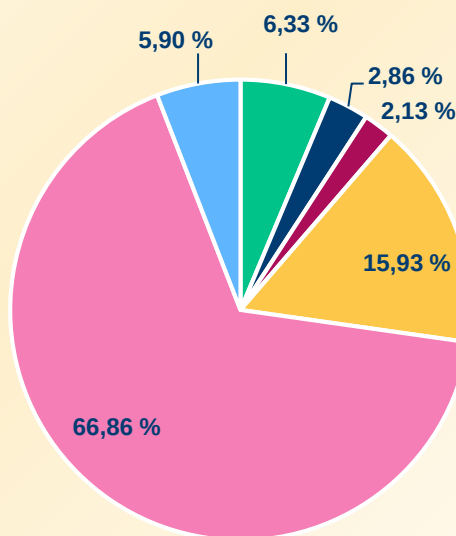
*Kaupunginhallituksen alaiset kokonaisuudet Kh, konserni ja Kh, kaupunkikehitys eritelty

■ KH, konserni ■ KH, kaupunkikehitys ■ Lupalautakunta ■ Infraalautakunta ■ Sivistyslautakunta ■ Vapaa-aikalautakunta

Henkilöstökulut lautakunnittain* 2023, %-osuus koko kaupungin henkilöstömenoista

*Kaupunginhallituksen alaiset kokonaisuudet Kh, konserni ja Kh, kaupunkikehitys eritelty

■ KH, konserni ■ KH, kaupunkikehitys ■ Lupalautakunta ■ Infraalautakunta ■ Sivistyslautakunta ■ Vapaa-aikalautakunta

8.5. Tuloslaskelma 2023-2025

	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023/LTK	TA2023/KH	TA2023/KV	TS2024	TS2025
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	€	€	€	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	47 430	42 395	43 290	16 339 464	16 346 964	16 346 964	16 494	16 478
Myyntituotot	22 345	22 909	22 909	2 989 642	2 997 142	2 997 142	3 024	3 021
Maksutuotot	9 742	8 516	8 516	2 485 600	2 485 600	2 485 600	2 508	2 505
Tuet ja avustukset	6 917	1 886	2 781	1 757 258	1 757 258	1 757 258	1 773	1 771
Vuokratuotot	6 529	6 375	6 375	6 969 570	6 969 570	6 969 570	7 032	7 025
Muut toimintatuotot	1 897	2 709	2 709	2 137 394	2 137 394	2 137 394	2 157	2 154
Toimintakulut	-178 502	-187 293	-189 013	-77 928 222	-77 946 848	-78 044 270	-80 386	-82 397
Henkilöstökulut	-75 774	-80 361	-81 351	-47 302 048	-47 340 674	-47 398 096	-48 820	-50 041
Palvelujen ostot	-81 975	-85 673	-86 318	-17 163 750	-17 103 750	-17 103 750	-17 617	-18 057
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-10 461	-10 478	-10 603	-8 065 883	-8 065 883	-8 065 883	-8 308	-8 516
Avustukset	-5 532	-5 836	-5 866	-2 162 000	-2 162 000	-2 162 000	-2 227	-2 283
Vuokrat	-4 267	-4 577	-4 757	-2 069 624	-2 069 624	-2 069 624	-2 132	-2 185
Muut toimintakulut	-493	-368	-118	-1 164 917	-1 204 917	-1 244 917	-1 282	-1 314
Toimintakate	-131 072	-144 898	-145 723	-61 588 758	-61 599 884	-61 697 306	-63 892	-65 919
Verotulot	111 298	112 604	116 404	61 320 752	61 320 752	61 320 752	58 546	59 388
Valtionosuudet	35 556	38 877	38 877	10 793 862	10 793 862	10 793 862	10 922	9 972
Rahoitustuotot ja -kulut	370	246	-56	642 687	642 687	642 687	619	595
Korkotuotot	667	516	516	1 402 682	1 402 682	1 402 682	1 404	1 403
Muut rahoitustuotot	72	130	113	88 000	88 000	88 000	88	88
Korkokulut	-354	-400	-666	-827 995	-827 995	-827 995	-853	-874
Muut rahoituskulut	-14	0	-20	-20 000	-20 000	-20 000	-21	-21
Vuosikate	16 152	6 829	9 502	11 168 543	11 157 417	11 059 995	6 195	4 036
Poistot ja arvonalentumiset	-7 928	-7 981	-7 981	-7 841 010	-7 900 697	-7 900 697	-8 101	-8 101
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	8 225	-1 152	1 521	3 327 533	3 256 720	3 159 298	-1 906	-4 064
Poistoeron lisäys(-), vähennys(+)	0	0	0	203	203	203	0	0
Varausten lisäys(-), vähennys(+)	-3 765	0	0	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	4 460	-1 151	1 522	3 327 736	3 256 923	3 159 501	-1 905	-4 064

1 000 €	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023/LTK	TA2023/KH	TA2023/KV	TS2024	TS2025
Ed. tilikausien yli-/alijäämä	17 138	21 598	21 598	23 120	23 120	23 120	26 279	24 374
Tilikauden yli-/alijäämä	4 460	-1 151	1 522	3 328	3 257	3 160	-1 905	-4 064
Kertynyt ylijäämä	21 598	20 447	23 120	26 448	26 377	26 279	24 374	20 310

Tunnusluvut	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023/LTK	TA2023/KH	TA2023/KV	TS2024	TS2025
Toimintatuotot/Toimintakulut,%	26,6	22,6	22,9	21,0	21,0	20,9	20,5	20,0
Vuosikate/Poistot,%	203,7	85,6	119,1	142,4	141,2	140,0	76,5	49,8
Vuosikate, €/asukas	651	274	379	441	441	437	242	156
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	871	821	923	1 045	1 042	1 038	954	787
Asukasmäärä 31.12.	24 810	24 898	25 058	25 309	25 309	25 309	25 562	25 817

8.5.1. Tuloslaskelma, ulkoiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TULOSLASKELMA						
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-22 344 613	-22 908 879	-22 908 879	-2 989 642	-2 997 142	-2 997 142
Maksutuotot	-9 741 514	-8 515 703	-8 515 703	-2 485 600	-2 485 600	-2 485 600
Tuet ja avustukset	-6 917 383	-1 885 583	-2 781 038	-1 757 258	-1 757 258	-1 757 258
Vuokratuotot	-6 529 232	-6 375 143	-6 375 143	-6 969 570	-6 969 570	-6 969 570
Muut toimintatuotot	-1 897 175	-2 709 293	-2 709 293	-2 137 394	-2 137 394	-2 137 394
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-47 429 917	-42 394 601	-43 290 056	-16 339 464	-16 346 964	-16 346 964
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	60 087 329	63 950 953	64 757 889	37 668 175	37 699 923	37 747 123
Eläkekulut	13 067 962	13 718 670	13 901 200	7 938 937	7 944 388	7 952 492
Muut henkilösivukulut	2 618 762	2 691 628	2 691 628	1 694 936	1 696 363	1 698 481
Henkilöstökulut yhteensä	75 774 053	80 361 251	81 350 717	47 302 048	47 340 674	47 398 096
Palvelujen ostot	81 974 769	85 672 640	86 318 076	17 163 750	17 103 750	17 103 750
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	10 460 899	10 478 355	10 603 355	8 065 883	8 065 883	8 065 883
Avustukset	5 532 438	5 836 022	5 866 022	2 162 000	2 162 000	2 162 000
Vuokrat	4 266 506	4 576 564	4 756 564	2 069 624	2 069 624	2 069 624
Muut toimintakulut	493 159	367 846	117 883	1 164 917	1 204 917	1 244 917
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	178 501 824	187 292 678	189 012 617	77 928 222	77 946 848	78 044 270
TOIMINTAKATE	131 071 907	144 898 077	145 722 561	61 588 758	61 599 884	61 697 306
Verotulot	-111 297 738	-112 604 000	-116 404 000	-61 320 752	-61 320 752	-61 320 752
Valtionosuudet	-35 556 289	-38 876 957	-38 876 957	-10 793 862	-10 793 862	-10 793 862
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	-666 721	-516 230	-516 230	-1 402 682	-1 402 682	-1 402 682
Muut rahoitustuotot	-71 952	-130 000	-113 000	-88 000	-88 000	-88 000
Korkokulut	353 934	400 000	666 000	827 995	827 995	827 995
Muut rahoituskulut	14 496		19 500	20 000	20 000	20 000
VUOSIKATE	-16 152 363	-6 829 110	-9 502 126	-11 168 543	-11 157 417	-11 059 995
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	7 927 642	7 980 641	7 980 641	7 841 010	7 900 697	7 900 697
Arvonalentumiset						
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut						
TILIKAUDEN TULOS	-8 224 721	1 151 531	-1 521 485	-3 327 533	-3 256 720	-3 159 298
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	-203	-203	-203	-203	-203	-203
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	3 765 000					
Rahastojen lis.(-) tai väh.(+)						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-4 459 924	1 151 328	-1 521 688	-3 327 736	-3 256 923	-3 159 501

8.5.2. Tuloslaskelma, ulkoiset ja sisäiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TULOSLASKELMA						
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-30 789 618	-31 751 057	-31 751 057	-9 906 266	-9 913 766	-9 913 766
Maksutuotot	-9 993 613	-8 802 403	-8 802 403	-2 640 100	-2 640 100	-2 640 100
Tuet ja avustukset	-6 917 383	-1 885 583	-2 781 038	-1 757 258	-1 757 258	-1 757 258
Vuokratuotot	-20 545 506	-20 725 983	-20 725 983	-18 011 940	-18 011 940	-18 011 940
Muut toimintatuotot	-1 897 175	-2 709 293	-2 709 293	-2 137 394	-2 137 394	-2 137 394
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-70 143 295	-65 874 319	-66 769 774	-34 452 958	-34 460 458	-34 460 458
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	60 087 329	63 950 953	64 757 889	37 668 175	37 699 923	37 747 123
Eläkekulut	13 067 962	13 718 670	13 901 200	7 938 937	7 944 388	7 952 492
Muut henkilösivukulut	2 618 762	2 691 628	2 691 628	1 694 936	1 696 363	1 698 481
Henkilöstökulut yhteensä	75 774 053	80 361 251	81 350 717	47 302 048	47 340 674	47 398 096
Palvelujen ostot	90 621 986	94 769 018	95 414 454	24 203 874	24 143 874	24 143 874
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	10 510 729	10 510 855	10 635 855	8 096 883	8 096 883	8 096 883
Avustukset	5 532 438	5 836 022	5 866 022	2 162 000	2 162 000	2 162 000
Vuokrat	18 282 783	18 927 404	19 107 404	13 111 994	13 111 994	13 111 994
Muut toimintakulut	493 159	367 846	117 883	1 164 917	1 204 917	1 244 917
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	201 215 148	210 772 396	212 492 335	96 041 716	96 060 342	96 157 764
TOIMINTAKATE	131 071 853	144 898 077	145 722 561	61 588 758	61 599 884	61 697 306
Verotulot	-111 297 738	-112 604 000	-116 404 000	-61 320 752	-61 320 752	-61 320 752
Valtionosuudet	-35 556 289	-38 876 957	-38 876 957	-10 793 862	-10 793 862	-10 793 862
Rahoitustuotot ja -kulut						
Korkotuotot	-666 721	-516 230	-516 230	-1 402 682	-1 402 682	-1 402 682
Muut rahoitustuotot	-71 952	-130 000	-113 000	-88 000	-88 000	-88 000
Korkokulut	353 934	400 000	666 000	827 995	827 995	827 995
Muut rahoituskulut	14 496		19 500	20 000	20 000	20 000
VUOSIKATE	-16 152 417	-6 829 110	-9 502 126	-11 168 543	-11 157 417	-11 059 995
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	7 927 642	7 980 641	7 980 641	7 841 010	7 900 697	7 900 697
Arvonalentumiset						
Satunnaiset erät						
Satunnaiset tuotot						
Satunnaiset kulut						
TILIKAUDEN TULOS	-8 224 775	1 151 531	-1 521 485	-3 327 533	-3 256 720	-3 159 298
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	-203	-203	-203	-203	-203	-203
Varausten lis.(-)tai väh.(+)	3 765 000					
Rahastojen lis.(-) tai väh.(+)						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-4 459 978	1 151 328	-1 521 688	-3 327 736	-3 256 923	-3 159 501

8.5.3. Sisäiset ostot ja myynnit

	Ostot TP2021	Myynnit TP2021	Ostot TA2022	Myynnit TA2022	Ostot TA2023	Myynnit TA2023
110 KH, konserni	691 823	2 837 598	714 400	2 925 717	711 195	1 733 175
1110 Talouspalvelut	42 460	410 036	49 581	403 977	38 159	280 197
Maksuliikenne- ja rahoituspalvelut		128 938		122 006		80 900
Kirjanpito- ja palvelut		281 098		281 971		199 297
1120 Henkilöstöpalvelut	82 419	967 344	104 907	797 395	108 533	521 028
Henkilöstöhallinnon palvelut		230 768		148 873		111 987
Työterveyspalvelut		276 001		192 341		137 421
Työsuojelupalvelut		95 167		105 593		60 314
Palkkahallintopalvelut		365 408		350 588		211 306
1130 Päätöksentekopalvelut	521 390	55 343	514 103	60 500	519 648	12 500
Postimaksut		55 343		60 500		12 500
1140 Digipalvelut	36 454	1 404 875	37 304	1 663 845	35 852	919 450
Tietohallintopalvelut		1 359 990		1 663 845		919 450
Muut palvelut		44 885		0		0
1150 Viestintäpalvelut	9 101	0	8 505	0	9 003	0
210 KH, kaupunkikehitys	136 263	597 961	147 506	594 411	153 506	592 911
2110 Maankäyttö- ja asumispalvelut	132 204	597 961	143 343	594 411	138 930	592 911
Kopiopalvelut		54 723		49 500		48 000
Maa- ja vesialueiden vuokrat		541 896		544 911		544 911
2120 Yrityspalvelut	4 059	0	4 163	0	14 576	0
2130 Kaupunkikehityshankkeet	0	0	0	0	0	0
220 Lupalautakunta	117 191	10 768	129 057	15 000	109 853	15 000
2210 Ympäristöpalvelut	96 673	4 062	107 128	6 500	91 187	6 500
2220 Rakennusvalvontapalvelut	20 518	6 706	21 929	8 500	18 666	8 500
250 Infrolautakunta	3 033 252	18 947 612	3 510 733	19 599 340	3 127 306	15 559 358
2510 Yhteiset palvelut	53 893	40 071	53 606	32 297	44 919	21 064
Työsuojelupalvelut		40 071		32 297		21 064
2520 Kunnallistekniset palvelut	1 183 221	1 521 040	1 643 617	1 985 000	1 291 287	1 604 800
Joukkoliikenne		73 791		87 000		78 500
Kunnossapito ja hoito		124 000		124 000		124 000
Tuotanto ja logistiikka		1 266 565		1 741 500		1 371 300
Materiaalipalvelut		56 685		32 500		31 000
2530 Tilapalvelut	1 336 432	13 242 055	1 330 658	13 520 379	1 328 603	10 266 109
Rakennusten vuokrat		13 242 055		13 520 379		10 266 109
2540 Ruokapalvelut	459 707	4 144 445	482 852	4 061 664	462 497	3 667 385
310 Sivistyslautakunta	9 505 508	34 879	10 068 599	36 550	10 853 356	36 550
3110 Yhteiset palvelut	58 059	0	57 515	0	71 492	0
3120 Oppilashuolto	14 756	0	15 492	0		0
3130 Lukio	760 855	14 631	857 710	18 000	1 174 667	18 000
Koulutilojen vuokrat		14 631		18 000		18 000
3140 Perusopetus	5 387 863	20 109	5 727 450	18 550	6 086 163	18 550
Koulutilojen vuokrat		12 949		18 550		18 550
3150 Raisio-opisto	53 593	139	53 064	0	61 379	0
Varhaiskasvatus- ja esiopetuspalvelut	3 230 382	0	3 357 368	0	3 459 655	0
350 Vapaa-aikalautakunta	3 093 828	179 874	3 008 957	185 700	3 158 278	176 500
3510 Yhteiset palvelut	514	0	1 164	0	1 588	0
3520 Kirjasto- ja kulttuuripalvelut	581 175	4 656	588 078	4 000	695 091	4 000
Muun kulttuuritoiminnan vuokrat		4 656		4 000		4 000
3530 Liikunta- ja nuorisopalvelut	2 512 139	175 218	2 419 715	181 700	2 461 599	172 500
Uimahallipalvelut		130 126		148 700		139 500
Sisäliikuntatilojen vuokrat		22 322		18 000		18 000
Ulkoliikuntapaikkojen vuokrat		22 260		15 000		15 000
410 Sosiaali- ja terveyslautakunta	6 135 508	104 682	5 900 466	123 000	0	0
4110 Yhteiset palvelut	124 568	836	113 192	0	0	0
4120 Erikoissairaanhoidon palvelut	181	0	232	0	0	0
4130 Terveyspalvelut	1 673 913	0	1 700 373	0	0	0
4140 Perhe- ja sosiaalipalvelut	506 003	0	503 911	0	0	0
4150 Hoito-, hoiva- ja vammaispalvelut	3 651 899	103 846	3 424 329	123 000	0	0
Palveluasuminen		103 846		123 000	0	0
4160 Työllisyyspalvelut	178 944	0	158 429	0	0	0
Yhteensä	22 713 374	22 713 374	23 479 718	23 479 718	18 113 494	18 113 494

8.6. Rahoituslaskelma 2023-2025

	TP2021	TA2022	TAM2022*	TA2023/LTK	TA2023/KH	TA2023/KV	TS2024	TS2025
	1 000 €	1 000 €	1 000 €	€	€	€	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta	14 383	4 749	7 422	9 118 543	9 107 417	9 009 995	4 695	2 536
Vuosikate	16 152	6 829	9 502	11 168 543	11 157 417	11 059 995	6 195	4 036
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjauserät	-1 769	-2 080	-2 080	-2 050 000	-2 050 000	-2 050 000	-1 500	-1 500
Investointien rahavirta	-4 718	-9 664	-9 764	-19 866 311	-20 181 311	-20 181 311	-31 775	-36 325
Investointimenot	-6 939	-12 799	-12 899	-22 796 311	-23 111 311	-23 111 311	-33 780	-38 330
Rahoitusosuudet investointimenoihin	234	550	550	375 000	375 000	375 000	0	0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	1 986	2 585	2 585	2 555 000	2 555 000	2 555 000	2 005	2 005
Toiminnan ja investointien rahavirta	9 665	-4 915	-2 342	-10 747 768	-11 073 894	-11 171 316	-27 080	-33 789
Rahoituksen rahavirta								
Antolainauksen muutokset	0	0	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	-7 168	13 915	11 342	10 747 768	11 073 894	11 171 316	27 080	33 789
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	23 583	21 010	19 939 565	20 265 691	20 363 113	32 838	39 544
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-9 668	-9 668	-9 668	-9 191 797	-9 191 797	-9 191 797	-5 758	-5 755
Lyhytaikaisten lainojen muutos	2 500	0	0					
Muut maksuvalmiuden muutokset	-119	-9 000	-9 000	0	0	0	0	0
Toimeksiantojen varojen ja po:n muutos	-44	0	0	0	0	0	0	0
Vaihto-omaisuuden muutos	-1	0	0	0	0	0	0	0
Saamisten muutos	-105	-9 000	-9 000	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos	31	0	0	0	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-7 287	4 915	2 342	10 747 768	11 073 894	11 171 316	27 080	33 789
Rahavarojen muutos	2 379	0	0	0	0	0	0	0
Rahavarojen muutos	4 420							
Rahavarat 31.12.M€	9 473							
Rahavarat 1.1. M€	5 053							

Tunnusluvut, 1 000 €	TP2021	TA2022	TAM2022*	TA2023/LTK	TA2023/KH	TA2023/KV	TS2024	TS2025
Toiminnan ja investointien vuotuinen rahavirta	9 665	-4 915	-2 342	-10 748	-11 074	-11 171	-27 080	-33 789
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä	9 665	4 750	7 323	-3 425	-3 751	-3 848	-30 928	-64 716
Lainanhoitokate	1,6	0,7	1,0	1,2	1,2	1,2	1,1	0,7

Lainakanta, 1 000 €	TP2021	TA2022	TAM2022*	TA2023/LTK	TA2023/KH	TA2023/KV	TS2024	TS2025
Lainakanta 1.1.	57 094	49 926	49 926	43 926	43 926	43 926	55 097	82 176
Lainakannan muutos	-7 168	13 915	-6 000	10 748	11 074	11 171	27 080	33 789
Lainakanta 31.12.	49 926	63 841	43 926	54 673	55 000	55 097	82 176	115 965
Lainakanta €/asukas	2 012	2 564	1 753	2 160	2 173	2 177	3 215	4 492
Asukasmäärä 31.12.	24 810	24 898	25 058	25 309	25 309	25 309	25 562	25 817

*TAM2022 lainakanta 31.12. perustuu arvioon.

9. Käyttötalous ja sitovat tavoitteet lautakunnittain

Talousarviota ja sen määräyksiä on noudatettava toiminnassa. Tilivelvolliset vastaavat vastualueidensa taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumisesta. Tilivelvollisten viranhaltijoiden on valvottava, että vastuualueen toiminnassa noudatetaan hyväksyttyä talousarviota ja käyttösuunnitelmaa sekä niihin liittyviä tavoitteita.

Raision kaupungin strategia hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 1.11.2021 § 163.

Talousarviossa esitetyt tavoitteet pohjautuvat kaupungin strategiaan. Kuntalain mukaan toimielin on sidottu talousarviossa hyväksyttyihin toiminnallisiin ja taloudellisiin tavoitteisiin.

Talousarviokirjan luvussa 9 esitetään lautakuntien lautakuntatasoiset valtuustoon nähden sitovat tavoitteet. Lautakunnat ovat käsitelleet talousarvioehdotuksensa kokouksissaan.

Talousarviokirjassa kunkin lautakunnan luvun alussa esitetään linkki lautakunnan talousarvioehdotuskäsittelyyn. Lautakuntien talousarvioehdotuksissa esitetään lautakuntien palveluiden tavoitteet sekä toiminnalliset painopisteet vuodelle 2023. Lautakuntien talousarvioehdotuksissaan palveluittain esittämät, kyseistä toimielintä sitovat toiminnalliset tavoitteet hyväksytään koko kaupungin talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Kaupunginhallituksen alaisten kokonaisuuksien (Kh, konserni ja Kh, kaupunkikehitys) talousarvio käsitellään koko kaupungin talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Kaupunginhallituksen valtuustoon nähden sitovat tavoitteet esitetään uuden strategian mukaisina Kh, konsernin, Kh, kaupunkikehityksen osalta. Kaupunginhallitus vastaa myös koko kaupunkitasoisten elinvoima- ja kilpailukykytoimialan strategisista ja sitovista tavoitteista. Kh, konsernin ja Kh, kaupunkikehityksen kokonaisuudet esitetään omissa alaluvuissaan. Käyttösuunnitelma sisältää molemmat kokonaisuudet. Luvussa 9.1.1. esitetään kaupunginhallituksen sitovat ulkoiset määrärahat.

Tavoitteita käsittelevien alalukujen otsikointi on yhtenäistetty.

Toimielimen sitovat taloudelliset tavoitteet ovat ulkoiset kokonaistulot, kokonaismenot ja netto.

9.1. Kaupunginhallitus

9.1.1. Kaupunginhallituksen sitovat ulkoiset määrärahat

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2021	-7 411 756 €	4 860 173 €	-2 551 583 €
TAM2022	-9 468 187 €	4 854 272 €	-4 613 915 €
TA2023LTK	-10 909 343 €	5 318 150 €	-5 591 193 €
TA2023KH	-10 996 872 €	5 318 150 €	-5 678 722 €
TA2023	-10 996 872 €	5 318 150 €	-5 678 722 €

9.1.2. Kaupunginhallitus: Kh, konserni

9.1.2.1. Kh, konsernin strategiset ja sitovat tavoitteet

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite	Kärkitoimenpide	Mittarit	Vastuutaho
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen	Kehityskeskustelujen käyminen ja ajankohtaisten palaverien pitäminen, työmäärän tasaaminen, riittävä resursointi Lähtöhaastattelukyselyn käyttöönotto	Kehityskeskustelut käydään jokaisen työntekijän kanssa vuosittain. (%) Resurssitarpeen kasvuun reagoidaan ennakoivasti. Lähtöhaastattelukysely on otettu käyttöön vuoden 2023 aikana ja niistä koostettu yhteenveto käydään läpi neljännesvuosittain johtoryhmässä.	Henkilöstöpalvelut
	Henkilöstön osaamisen kehittäminen	Oppisopimuskoulutusten mahdollistaminen Raision kaupungin työntekijöille ja omaehtoisen koulutuksen tukeminen.	Oppisopimuskoulutusten määrä vuodessa (hlö), omaehtoisen koulutustuen saajien määrä (hlö)	Henkilöstöpalvelut
	Tasalaatuinen hyvä johtaminen	Säännölliset esihenkilövalmennukset	Koulutuksiin osallistuminen %, Kunta-10 tulokset	Henkilöstöpalvelut
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Kaupunkitasoisen talousraportoinnin ennakoiva kehittäminen	Järjestelmien päivittäminen suunnitellusti Päivittäisen operatiivisen työn rinnalla tehtävien projektien lisäresursointi tarvittaessa	Järjestelmien tehokkuus ja toimintavarmuus paranevat	Talouspalvelut
	Mahdollistamme toimivat digitaaliset viestintäkanavat. Edistämme viestintäkulttuurin muutosta sisäisesti.	Uusien intranetsivujen julkaisun jälkeen laaditaan pelisäännöt sisäiseen viestintään.	Verkkopalvelujen käyttäjättyytyväisyys. Pelisäännöt tehty ja sisäiset koulutukset järjestetty.	Viestintäpalvelut
	Kaupunkilaisille tarjottavien digitaalisten palveluiden lisääminen	Lisäämme sähköisten lomakkeiden käyttöä	Vastaanotettujen sähköisten lomakkeiden määrä (kpl/vuosi)	Digipalvelut
		Lisäämme verkkokaupaportaalin käyttöä	Verkkomyyntitransaktioiden määrä (kpl/vuosi)	Digipalvelut
	Hallinto- ja tukipalvelut ovat toimivia	Hallinto- ja tukipalvelujen toiminnan aktiivinen ja rohkea kehittäminen	Sisäisen asiakastyytyväisyyden kyselyn tulos: tukipalvelut kokonaisuutena sekä palvelukohtainen keskiarvo	Konsernipalvelut
Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa	Toimialojen talousprosessien kehittämisen tukeminen yhteistyössä toimialojen johdon kanssa	Ajantasaisten raportointiohjeistusten koordinointi	Tilinpäätös-, talousarvio- ja kuukausiraportointiohjeistukset toimialoille	Talouspalvelut

	Tiedonhallinnan kehittäminen	Tiedonhallintamallin luominen	Tiedonhallintamalli toteutettu vuoden 2023 aikana	Päätöksentekopalvelut
	Digitaalisten toimintatapojen kehittäminen	Sähköisen arkiston käyttöönotto	Käyttöönotto toteutettu v. 2023 aikana, integraatioita toteutettu vähintään 5 kpl	Päätöksentekopalvelut
	Tiedolla johtaminen	Lisäämme keskitettyyn tietoaaltaaseen vietyä tietoa	Datan määrä tietoaaltaassa (Gt)	Digipalvelut
		Lisäämme keskitetyn raportointiratkaisun (BI) käyttöä	Käytössä olevien raporttien määrä (kpl), käytössä olevien johdon työpöytien määrä (kpl)	Digipalvelut (toteutus), kaikki (suunnittelu)
Asukkaiden osallistaminen päätöksentekoon	Vaikuttamistoimielinten toiminnan kehittäminen	Neuvostojen sihteerityön keskittäminen päätöksentekopalveluihin, hyvinvointikoordinaattori asiantuntijana neuvostoissa	Sihteerityö on keskitetty ja toimivaa Hyvinvointikoordinaattori läsnä neuvostojen kokouksissa	Päätöksentekopalvelut
	Osallistavan budjetoinnin käyttöönotto	Osallistavan budjetoinnin prosessin luominen ja käyttöönotto	Osallistava budjetointi otettu käyttöön, ideoiden ja toteutettujen hankkeiden määrä	Päätöksentekopalvelut Viestintäpalvelut
	Osallisuuden tukeminen viestinnän keinoin.	Ohjataan asukkaita ideoimaan ja osallistumaan asukasbudjettiin.	Asukkaat on tavoitettu monessa kanavassa.	Viestintäpalvelut
Tasapainoinen talous	Valtakunnallisiin raportointivaateisiin vastaaminen ajantasaisesti	Valtiokonttorin raportointiaikataulujen ja -ohjeiden noudattaminen ja raporttien toimittaminen	Raporttien ajantasainen toimittaminen Valtiokonttorin asettamien aikataulu	Talouspalvelut
	Talouden tasapainon seuraaminen	Taloudellisten mittareiden vuosittainen seuraaminen ja raportointi tilinpäätöksen yhteydessä	Kaupunki: Vuositulo Vuosikate/Poistot, % Kertynyt yli-/alijäämä Kertynyt yli-/alijäämä eur/asukas Lainamäärä Lainamäärä eur/asukas Konserni: Vuosikate/Poistot % Kertynyt yli-/alijäämä Kertynyt yli-/alijäämä eur/asukas Lainat ja vuokravastuut Lainat ja vuokravastuut/ eur/asukas Laskennallinen lainanhoitokate	Talouspalvelut
	Aktiivinen ja toimiva konserniohjaus	Konserniohjeiden päivittäminen, säännöllinen yhteydenpito strategisten tytäryhteisöjen kanssa, säännöllinen raportointi kaupunginhallitukselle	Konserniohje on päivitetty, säännöllinen yhteydenpito tytäryhteisöjen kanssa	Päätöksentekopalvelut
	Automaation lisääminen	Hyödynnämme ohjelmistorobotiikkaa (Robotic Process Automation, RPA) toimialoilla	RPA:lla automatisoitujen prosessien määrä (kpl)	Digipalvelut
	Tehostaminen	Hankimme keskitetyn integraatioalustan.	Integraatioalustalla toteutettujen integraatioiden määrä (kpl)	Digipalvelut
	Toiminnan tehostaminen	Hyvinvointialueuudistuksen seurauksena, ja kaupungin toiminnan volyymin olennaisesti laskiessa, kaupungin tehtävänkuvat ja resurssitarpeet on arvioitu ja tarvittavat päätökset toiminnan kehittämiseksi on tehty.	Selvitys tehty 2023	Kaupunginjohtaja ja kaupunginhallitus

9.1.2.2. Kh, konserni: Perustehtävät, palvelulupaukset ja toiminta vuonna 2023

Konsernipalveluiden palvelumalli

Konsernitasoiset palvelut toimivat matriisimaisesti. Toimialojen henkilöstöä ohjeistetaan ja osallistetaan vuonna 2021 käyttöön otetun uuden organisaatiomallin ja sen periaatteiden mukaisesti toimialojen lisäksi myös koko kaupunkitasoiseen toimintaan.

Talouspalvelut vastaa talouden kokonaisuudesta, sisältäen vuosikellon mukaiset kaupunkitasoisten talousprosessien ohjeistuksesta ja koordinoinnista. Säännöllisiä talouden prosesseja ovat mm. kirjanpito, kuukausiraportointi, talousarvioprosessi, tilinpäätökset ja tilastoraportointi talouspalveluiden vastuulla olevien talouskokonaisuuksien osalta. Talouspalvelut tukee palveluita osto- ja myyntireskontraan liittyvissä talousasioissa, huolehtii kaupungin rahoituksesta ja tekee taloussuunnittelua tiedossaan oleviin toiminnallisiin tulevaisuuden näkemyksiin pohjaten. Kullakin toimialalla työskentelee toimialansa palveluiden talousvastaava, jotka vastaavat sekä yhteisten ohjeiden ja prosessien kehittämiseen osallistumisesta että oman toimialansa talouden raportoinnin ja muiden talousasioiden ajantasaisesta hoitamisesta ja toimialan henkilöstön ohjeistamisesta taloudellisissa prosesseissa ja kysymyksissä.

Henkilöstöpalvelut vastaa keskitetysti kaupungin ja konsernipalveluiden henkilöstöpalveluista, henkilöstöpolitiikasta, henkilöstösuunnittelusta, keskitetyistä koulutuksista ja kaupungin palkkahallinnosta sekä rekrytoinneissa avustamisesta. Henkilöstöpalvelut vastaa myös työsuojelun, työterveyshuollon sekä työkyky- ja virkistystoiminnan järjestämisestä.

Talouspalveluiden ja henkilöstöpalveluiden yhteistyötä vahvistetaan entisestään, jotta pystytään vastaamaan koko palkka-, maksatus- ja kirjanpitotoiminnon palveluketjun sujuvuudesta kaikissa tilanteissa. Lisäksi yhteistyötä ja osaamista vahvistetaan entisestään myös lakisääteisen raportoinnin kuten tilinpäätökseen liittyvien jokavuotisten palkkahallinnon tehtävien ja kirjanpidon tehtävien osalta. Talouspalvelut ohjeistaa tarvittaessa palkkahallintoa palkkahallinnon vastuulla olevien tilinpäätöstehtävien tekemisessä. Tilinpäätöksessä vastavuoroinen apu on ensisijaisen tärkeää pienissä työyksiköissä. Tehtävien vaatimuksia on tarkoituksenmukaista tarkastella samassa yhteydessä.

Päätöksentekopalveluiden vastuulla ovat päätöksenteko- ja hallintoprosessit, kaikkien toimielinten sihteeripalvelut, asiakirjahallinto, kaupunginarkisto, vaalien järjestely, lakipalvelut, perintä- ja ulosottoasiat, konsernitasoisten sekä konsernipalveluiden hankintojen koordinointi, ohjeistus ja kilpailutukset, vakuutukset, viranomais-tunnukset ja niiden hallinnointi sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan prosessit.

Digipalvelut vastaa tietoliikenteen ja tietotekniikan ylläpitämisestä, tuesta ja kehittämisestä. Ydinpalveluita ovat mm. päätelaitepalvelut, käyttötukipalvelut, tietoliikennepalvelut, tietojärjestelmäpalvelut, tallennus- ja konesalipalvelut, kommunikaatio- ja yhteistyöpalvelut, tietoturvapalvelut sekä tulostuspalvelut.

Viestintäpalvelut vastaa kaupungin sisäisestä ja ulkoisesta viestinnästä sekä markkinoinnista. Viestintäpalveluiden vastuulla on internet- ja intranetsivujen ylläpito ja kehittäminen sekä toimialoilta tulevien ilmoitusten julkaiseminen. Viestintäpalvelut myös kouluttaa toimialojen henkilöstöä, jotka tekevät oman toimen ohella viestintätöitä.

Kunkin palvelualueen toiminnalliset tavoitteet esitetään kootusti konsernipalveluyksikön yhteisessä taulukossa.

Talouspalvelut

Perustehtävät:

- Huolehdimme kaupungin kokonaistaloudesta, taloussuunnittelusta, talousohjauksesta ja lakisääteisestä raportoinnista (kirjanpito, tilinpäätökset, talousarviot, valtiokonttorin taloustilastot).
- Koordinoimme kaupungin ulkoisen ja sisäisen talouden hoitoa ja raportointia.
- Huolehdimme kaupungin laskujen ja henkilökunnan palkkojen maksamisesta meille toimitettujen aineistojen mukaisesti.
- Seuraamme ja varmistamme kaupungin rahoituksen riittävyyden.
- Tuotamme kuukausittaisen talousdatan kirjanpito-ohjelmassa toimialojen käyttöön.
- Tuemme toimialoja taloudellisissa kysymyksissä.
- Koordinoimme talouden vuosikellon prosesseja.

Palvelulupaukset:

- Seuraamme ajantasaisesti kuntakentän lakisääteisen talouden raportoinnin vaatimuksia.
- Kehitämme sisäistä talousraportointia ja sisäisiä talousprosesseja resurssitilanteen sallimissa rajoissa.
- Tuemme toimialojen prosesseja taloudellisissa kysymyksissä.
- Tuemme muita tukipalveluita heidän vastuullaan olevien prosessien talouteen liittyvissä kysymyksissä.

Toiminta vuonna 2023:

Talouden seurannan määrä ja merkitys kasvavat sote-uudistuksen myötä. Soteuudistus tulee lisäämään talouden ulkoista raportointia sekä seurantaa edellyttäviä tehtäviä. Kaikki kaupunkitasoiset vanhat tehtävät säilyvät organisaation koosta huolimatta, lisäksi tulee uusia seurantaa ja raportointia edellyttäviä tehtäviä. Suurin osa tehtävistä on kuntakohtaisia, jotka edellyttävät omaa työtä. Talousdatalle ulkoa ja sisältä asetetut vaatimukset tulevat kasvamaan, samoin kuin ulospäin raportoitavan datan määrä ja laajuus, esim. Valtiokonttoriraportoinnin osalta. Laajentunut tehtäväkenttä ja kasvanut työmäärä voi edellyttää vuoden aikana lisäresursointia.

Jalkautamme vuoden 2023 aikana uusia toimintamalleja, kun uusia, entisten ohjelmien korvaavia ohjelmia otetaan käyttöön. Loppuvuonna 2022 otetaan käyttöön koko kaupungin uusi ostolaskujen kierrätysjärjestelmä.

Kartoitamme erilaisia raportointityökaluja ja kehitämme talousjärjestelmiä ja raportointia.

Kehitämme maksatustoimintoa ja selvitämme mahdollisuutta myyntilaskujen maksujen vastaanottamiseen ainoastaan yhdessä toimipisteessä, kaupungin palvelupisteessä.

Lisäämme talousdokumenttien, kuten talousarvion- ja tilinpäätöskirjan automaatiotasoa.

Uusimme taloussuunnitteluohjelman.

Hallintopäällikön/talouspäällikön vakanssi siirtyy päätöksentekopalveluista talouspalveluihin.

Infralautakunnan talousarvioehdotukseen sisältynyt esitys yhdestä uudesta palvelusihteerin (talouspalvelusihteerin) vakanssista laskutustehtäviin on siirretty talouspalveluiden budjettiin.

Henkilöstöpalvelut

Perustehtävät:

- Tarjoamme keskitetysti henkilöstöpalveluja Raision kaupungin toimialoille sekä konsernipalveluille.
- Vastaamme kaupungin henkilöstöpolitiikan koordinoinnista ja kehittämisestä.
- Vastaamme henkilöstösuunnittelusta sekä virka- ja työehtosopimusten edellyttämästä neuvottelu- ja sopimustoiminnasta.
- Vastaamme henkilöstöpalvelujen asioiden valmistelusta, päätösten täytäntöönpanosta ja niistä tiedottamisesta.
- Vastaamme johdon ja työyhteisöjen keskitetyistä koulutuksista.
- Vastaamme palvelussuhdeasioihin liittyvän ohjeistuksen laatimisesta ja tiedottamisesta.
- Huolehdimme kaupungin henkilöstön palkanmaksusta ja luottamushenkilöiden palkkioiden maksusta.
- Hoidamme työsuojelun, työterveyshuollon, keskitetyn työkyky- ja virkistystoiminnan järjestämisen.

Palvelulupaukset:

- Tuemme työyhteisöjä, jotta Raision kaupunki on vetovoimainen työpaikka, jolla on motivoitunut ja palveluhenkinen henkilöstö.
- Haluamme auttaa henkilöstöä onnistumaan vahvistamalla osaamista, tarjoamalla henkilöstöpalveluiden asiantuntemusta, kehittämällä työhyvinvointipalveluja sekä ennakoimalla tulevaa.

Toiminta vuonna 2023

Kehitämme kaupungin henkilöstöpalvelujen toimintoja digitalisaation edistämisen näkökulmasta. Pilottoimme sähköistä perehdytystä sekä siirrymme käyttämään sähköistä hr-ohjelmaa.

Vahvistamme henkilöstöpalvelujen roolia keskitetyissä johdon, esihenkilöiden ja työyhteisöjen koulutuksissa. Tavoitteena osaava, hyvinvoiva henkilöstö ja tasalaatuinen johtaminen. Käymme läpi organisaation toimintatapoja ja ohjeita suunnitelmallisesti käytäntöjen yhdenmukaistamiseksi. Haluamme korostaa läpinäkyvyyttä eri prosesseissa ja henkilöstön tasapuolista kohtelua.

Henkilöstön hyvinvoinnin ja jaksamisen tukemiseksi tarjoamme liikunta- ja kulttuuriedun, joka mahdollistaa liikuntaan ja hyvinvointiin liittyvien palvelujen käytön. Lisäksi tarjoamme ilmaiseksi uinti- ja kuntosalikäynnit Ulpukassa seitsemänä päivänä viikossa. Henkilöstöllä on myös mahdollisuus hankkia työsuuhdepolkupyörä.

Toteutamme loppuvuodesta työterveyslaitoksen kanssa yhteistyönä työn psykososiaaliset tekijät ja terveys –tutkimushankkeen, jonka tavoitteena on määrittää terveyden kannalta olennaisimmat työn ja työpaikan psykososiaaliset vaatimus- ja voimavaratekijät, joihin jatkotutkimukset ja työpaikkojen kehittämistoimet olisi kannattavinta keskittää. Tutkimuksesta saatua tietoa hyödynnetään kehittämällä konkreettisia keinoja ja käytännön harjoitteita, kuinka sykevaihtelun kannalta keskeisimpiä työolotekijöitä voidaan työpaikoilla muokata ja säädellä.

Tunnistamme koko henkilöstölle tarkoitetun Kunta10-työhyvinvointitutkimuksen tuloksista nousseet kehittämiskohteet. Keräämme tiedot Kunta10-kyselyn tulosten käsittelystä ja sovituista toimenpiteistä, sekä seuraamme työyhteisössä/organisaatiossa yhteisesti määriteltyjen tarvittavien toimenpiteiden vaikutusta työyhteisön kehittämiskohteeseen.

Raision kaupungin vuoden 2023 henkilöstö- ja kouluuissuunnitelma esitetään talousarvion 2023 liitteenä.

Päätöksentekopalvelut

Perustehtävät:

- Huolehdimme kaupungin päätöksentekoprosessien kehittämisestä ja ohjaamisesta.
- Tarjoamme yhteistyössä toimialueiden kanssa toimielinten tarvitsemia sihteeripalveluita.
- Vastaamme asiakirjahallinnon ohjauksesta ja kehittämisestä sekä tiedonhallinnan ohjauksesta.
- Huolehdimme kaupunginarkistosta.
- Tarjoamme toimialueille oikeudellista neuvontaa sekä juridista tukea toimialojen omissa prosesseissa.
- Huolehdimme keskusvaalilautakunnalle kuuluvista vaalien järjestelytehtävistä.
- Kehitämme yhteistyössä muiden konsernipalveluiden ja toimialueiden kanssa kaupungin hallinnollisia toimintatapoja ja menettelyjä, sekä seuraamme niiden toteutumista.

Palvelulupaukset:

- Kehitämme päätöksenteon ja asiakirjahallinnon prosesseja resurssitilanteen sallimissa rajoissa.
- Tuemme toimialojen prosesseja hallinnollisissa ja juridisissa kysymyksissä.

Toiminta vuonna 2023

Tiedon hallintaan ja avoimuuteen sekä tietosuojaan kohdistuvat osittain vastakkaiset vaatimukset kasvavat digitalisaation myötä ja tämä tarkoittaa päätöksentekopalveluiden osalta sitä, että päätöksentekoprosessit ja asianhallinta vaativat yhä enemmän syvällistä asiantuntemusta eri asiakokonaisuuksista sekä osaamisen jatkuvaa päivittämistä ja kehittämistä. Lisäksi kaupungin sopimus-, hankinta- ja omistajaohjauksen prosesseja sekä sisäistä valvontaa on tarpeen kehittää edelleen.

Uusi asianhallintajärjestelmä sekä sähköinen allekirjoitus on otettu käyttöön ja vuoden 2023 aikana kehitetään edelleen uusia toimintatapoja tiedon tehokkaaksi hyödyntämiseksi johtamisessa ja päätöksenteossa. Toiminnassa on jo siirrytty keskitettyyn kirjaamoon toimialakohtaisten kirjaamoiden sijaan, mutta toimintatapoja on tarpeen edelleen kehittää. Tavoitteena on ottaa käyttöön sähköinen arkistointi vuoden 2023 aikana. Lisäksi osana Varsin Digi –hanketta laaditaan Raision kaupungin tiedonhallintamalli koko kaupungin tiedonhallinnan tueksi. Näillä toimenpiteillä pyritään tiedonhallinnan kehittämiseen koko kaupunkioorganisaatiossa, sekä luodaan mahdollisuuksia siirtyä kohti sähköisiä toimintatapoja paperiin perustuvien toimintamallien sijasta. Näiden muutosten toteuttaminen edellyttää resursointia. Tiedonhallintamallin laatimiseksi on perustettu määräaikainen projektisuunnittelijan tehtävä vuoden 2023 loppuun.

Loppuvuodesta 2022 perustettu hyvinvointikoordinaattorin virka sijoittuu päätöksentekopalveluihin. Hyvinvointijaoston aloittaessa toimintansa vuoden 2023 alusta tarvitaan resursseja jaoston sihteerityön toteuttamiseksi ja sote-uudistuksen myötä myös vaikuttamistoimielinten sihteerityö siirtyy päätöksentekopalvelujen vastuulle. Vaikuttamistoimielinten ja hyvinvointikoordinaattorin työn kehittäminen ovat painopisteinä. Vuoden 2023 aikana panostamme myös hankintaprosessien kehittämiseen koko kaupungin tasolla hankintaohjeiden päivityksen ja hankintatiimin toiminnan avulla. Omistajaohjauksen prosessien kehittämiseksi päivitetään vuoden 2023 aikana konserniohjeet. Lisäksi maaliskuussa suoritettavat eduskuntavaalit vaativat alkuvuonna työpanosta.

Digipalvelut

Perustehtävä ja palvelulupaus

Digipalvelut vastaa Raision kaupungin tietoliikenteen ja tietotekniikan ylläpitämisestä, tuesta ja kehittämisestä. Keskeiset ydinpalvelut ovat päätelaitepalvelut (tietokoneet ja mobiililaitteet), käyttötukipalvelut, tietoliikennepalvelut, tietojärjestelmäpalvelut, tallennus- ja konesalipalvelut, kommunikaatio- ja yhteistyöpalvelut (matkapuhelinliittymät, kiinteät puhelinliittymät, sähköposti, etäneuvottelut), tietoturvapalvelut, tulostuspalvelut sekä digitalisaation tukipalvelut. Em. ydinpalveluita tuetaan useilla tukipalveluilla kuten dokumentointi, ohjeistus ja suunnittelu.

Toiminta vuonna 2023

Digipalveluiden henkilöresurssit ovat pääasiassa kohdennettu olemassa olevien operatiivisten tietoliikenne- ja tietotekniikkapalveluiden tuottamiseen ja ylläpitämiseen. Syyskuussa 2022 aloittanut IT-suunnittelija mahdollistaa panostamisen uusien palveluiden kehittämiseen ja digitalisaation edistämiseen. Varsinais-Suomen hyvinvointialueen ICT-valmistelu nykyisen tiedon mukaan työllistämään digipalveluita merkittävästi vielä 2023.

Digipalveluiden toiminta keskittyy pääasiassa operatiivisen tietoteknisen ympäristön ylläpitämiseen ja jatkaa jo aloitettuja kehittämistoimia:

1. Sähköisten lomakkeiden hyödyntäminen.
2. Verkkokauppaportaalin hyödyntäminen.
3. Ohjelmistorobotiikan hyödyntäminen.
4. Keskitetyn integraatioalustan hyödyntäminen.
5. Keskitetyn tietoaltaan hyödyntäminen.

Toiminnalliset tavoitteet	TP-20	TP-21	TA-22	TA-23
Helpdeskiin ilmoitettujen ongelmatilanteiden määrä	9447	9188	9500	7000

Tunnusluvut	TP-20	TP-21	TA-22	TA-23
Työasemien määrä	2697	3278	3708	3400

Viestintäpalvelut

Perustehtävä ja palvelulupaus

- Huolehdimme kaupungin viestinnästä ja markkinoinnista. Koordinoimme sisäistä ja ulkoista viestintää.
- Ylläpidämme ja kehitämme kaupungin viestintäkanavia, mm. verkkopalveluita, sosiaalisen median kanavia ja Raisio tiedottaa -lehteä.
- Tuemme toimialoja viestinnässä ja koulutamme oman työn ohella viestintää tekeviä.
- Rakennamme positiivista kaupunkikuvaa laadukkaalla markkinoinnilla. Raision maine kehittyy.

Toiminta vuonna 2023

Kehitämme kaupungin digitaalisia viestintäkanavia. Edistämme viestintäkulttuurin muutosta sisäisesti ja viemme sisäisen viestinnän pelisääntöjä käytäntöön yhdessä Digipalveluiden kanssa.

Tuemme strategian toteutumista ja kaupungin osallistamistyötä.

Vahvistamme visuaalisuutta ja kaupungin ilmeen käyttöä brändityössä. Rakennamme kaupunkikuvaa nostamalla esille positiivisia asioita.

Kehitämme työnantajamainetta yhdessä henkilöstöpalvelujen kanssa.

9.1.2.3. Kh, konserni: Ulkoiset määrärahat

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2021	-5 947 371 €	2 158 349 €	-3 789 023 €
TAM2022	-7 503 343 €	2 402 120 €	-5 101 223 €
TA2023LTK	-6 887 785 €	2 316 150 €	-4 571 635 €
TA2023KH	-6 975 314 €	2 316 150 €	-4 659 164 €
TA2023	-6 975 314 €	2 316 150 €	-4 659 164 €

Henkilöstö		
Vuosi	Henkilöstökulut (€)	Henkilötyövuodet (htv)
TP2021	-2 436 927 €	37,6
TAM2022	-2 903 783 €	44,0
TA2023LTK	-2 954 790 €	44,0
TA2023KH	-3 000 269 €	44,0
TA2023	-3 000 269 €	44,0

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2021	-2 868 356 €
TAM2022	-3 662 047 €
TA2023LTK	-2 963 689 €
TA2023KH	-2 964 739 €
TA2023	-2 964 739 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2021	-176 098 €
TAM2022	-206 756 €
TA2023LTK	-219 739 €
TA2023KH	-220 739 €
TA2023	-220 739 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2021	-330 398 €
TAM2022	-415 872 €
TA2023LTK	-450 882 €
TA2023KH	-450 882 €
TA2023	-450 882 €

9.1.2.4. Kh, konserni: Budjettiyhteenveto, ulkoiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-36 474	-21 600	-21 600	-53 600	-53 600	-53 600
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	-285 943	-299 520	-299 520	-198 550	-198 550	-198 550
Vuokratuotot	-2 218	-6 000	-6 000	-4 000	-4 000	-4 000
Muut toimintatuotot	-1 833 715	-2 075 000	-2 075 000	-2 060 000	-2 060 000	-2 060 000
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-2 158 350	-2 402 120	-2 402 120	-2 316 150	-2 316 150	-2 316 150
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	1 950 587	2 403 283	2 291 135	2 353 252	2 390 633	2 390 633
Eläkekulut	415 416	536 594	516 385	495 881	502 299	502 299
Muut henkilösivukulut	70 926	100 939	96 263	105 657	107 337	107 337
Henkilöstökulut yhteensä	2 436 929	3 040 816	2 903 783	2 954 790	3 000 269	3 000 269
Palvelujen ostot	2 868 357	3 582 047	3 662 047	2 963 689	2 964 739	2 964 739
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	176 104	206 756	206 756	219 739	220 739	220 739
Avustukset	77 798	60 000	90 000	60 000	60 000	60 000
Vuokrat	330 398	415 872	415 872	450 882	450 882	450 882
Muut toimintakulut	57 794	224 885	224 885	238 685	278 685	278 685
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	5 947 380	7 530 376	7 503 343	6 887 785	6 975 314	6 975 314
TOIMINTAKATE	3 789 030	5 128 256	5 101 223	4 571 635	4 659 164	4 659 164

9.1.2.5. Kh, konserni: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-2 874 072	-2 947 317	-2 947 317	-1 786 775	-1 786 775	-1 786 775
Maksutuotot						
Tuet ja avustukset	-285 943	-299 520	-299 520	-198 550	-198 550	-198 550
Vuokratuotot	-2 218	-6 000	-6 000	-4 000	-4 000	-4 000
Muut toimintatuotot	-1 833 715	-2 075 000	-2 075 000	-2 060 000	-2 060 000	-2 060 000
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-4 995 948	-5 327 837	-5 327 837	-4 049 325	-4 049 325	-4 049 325
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	1 950 587	2 403 283	2 291 135	2 353 252	2 390 633	2 390 633
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	415 416	536 594	516 385	495 881	502 299	502 299
Muut henkilösivukulut	70 926	100 939	96 263	105 657	107 337	107 337
Henkilöstökulut yhteensä	2 436 929	3 040 816	2 903 783	2 954 790	3 000 269	3 000 269
Palvelujen ostot	3 069 468	3 791 359	3 871 359	3 162 911	3 163 961	3 163 961
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	176 419	206 756	206 756	219 739	220 739	220 739
Avustukset	77 798	60 000	90 000	60 000	60 000	60 000
Vuokrat	820 794	920 960	920 960	962 855	962 855	962 855
Muut toimintakulut	57 794	224 885	224 885	238 685	278 685	278 685
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	6 639 202	8 244 776	8 217 743	7 598 980	7 686 509	7 686 509
TOIMINTAKATE	1 643 254	2 916 939	2 889 906	3 549 655	3 637 184	3 637 184
VUOSIKATE	1 643 254	2 916 939	2 889 906	3 549 655	3 637 184	3 637 184
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	5 994	5 994	5 994	5 994	5 994	5 994
Arvonalentumiset						
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	1 649 248	2 922 933	2 895 900	3 555 649	3 643 178	3 643 178

9.1.2.6. Kaupunginhallitus/muu rahoitus

Ulkoiset määrärahat	TP2020	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023
tulot	874 844	-1 830 761	2 075 000	2 075 000	2 060 000
menot	-18 989	-56 377	-140 000	-140 000	-140 000
netto	855 855	-1 774 384	1 935 000	1 935 000	1 920 000
MUUT TOIMINTATULOT					2 060 000
- 3510 Pysyvien vastaavien myyntivoitot					2 050 000
- 3530 Muut tulot					10 000
MUUT TOIMINTAMENOT					140 000
AVUSTUKSET					
- 4740 Avustukset yhteisöille					15 000
Raisio Loimu ry velkapääoman alentaminen					
MUUT MENOT					
- 4940 Muut toimintakulut					20 000
Perintäkulut					
KOULULAISTEN KESÄTYÖT					
- 4950 Koululaisten kesätyöt -varaus					90 000
josta 9.000 euroa varataan kesäseteleihin.					
Määräraha jaetaan kustannuspaikoille käytön mukaisesti syksyllä 2023 (muutos TAM2023).					
HANKKEET JA PROJEKTIT					
- 4958 Seudullinen Urheiluakatemia					15 000

9.1.3. Kaupunginhallitus: Kh, kaupunkikehitys

9.1.3.1. Kaupunkitasoiset Elinvoima- ja kilpailukykytoimialan strategiset ja sitovat tavoitteet

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite / Kärkitoimenpide	Mittarit
Elinvoimainen ja rohkeasti uudistettu kaupunkikeskusta	Tehdään tehokasta edunvalvontaa E18 Naantali-Raisio hankkeessa. / Osallistutaan aktiivisesti tiesuunnitelman laadintaan.	Osallistutaan suunnitteluun ja hanketyöryhmän kokouksiin. Kuvaus ja kappalemäärät osallistumisesta.
Rohkeat kasvuinvestoinnit	Keskustan toiminnallinen ja visuaalinen muodonmuutos lyhyellä ja pitkällä aikavälillä. / Keskustan kehittämisen vaihtoehtojen kokonaissuunnitelmien laatiminen; sisältäen keskustavision päivittämisen, pitkäjänteisen kehitystyön, ohjelmallistamisen ja asemakaavatyön aloittamisen.	Kuvaus tehdyistä toimenpiteistä. Eri osa-alueiden prosessikuvaus ja raportointi. Alustavia kaavahahmotelmia on käsitelty.
	Keskustan tunnelihanketta tukevat ja ohjaavat toimenpiteet sekä edunvalvonta.	Kuvaus tehdyistä toimenpiteistä. K/E.
Satama-alueen monipuolinen kehittäminen yhteistyössä infralautakunnan ja vapaa-aikalautakunnan kanssa	Sataman ympäristön rohkea kehittäminen palvelemaan kaupunkilaisten monipuolisia tarpeita. / Raision uimarannan jatkokehittäminen. Sataman ei-kaavallisen ja kaavallisen kokonaissuunnitelman ja toimenpiteiden päivittäminen.	2023: Kehittämissuunnitelma on laadittu. BeachVolley kenttä, esteetön uimamahdollisuus ja sauna on toteutettu.
Monipuoliset liikunta- ja ulkoilumahdollisuudet kaikenikäisille	Ulkoilu- ja liikuntamahdollisuuksien kehittäminen vahvassa kaupungin sisäisessä yhteistyössä. Varppeenkadun viihtyisyyden ja saavutettavuuden parantaminen	Kuvaus tehdystä yhteistyöstä ja kohteista.
Asukkaiden osallistaminen päätöksentekoon	Kuntalaisille ja yrityksille suunnataan E18-hanketta ja kaupungin keskustan kehittämistä koskevia yleisötilaisuuksia sekä muita osallistavia toimenpiteitä. Osallistava budjetointi otetaan käyttöön.	Yleisötilaisuudet lkm. Yritystilaisuudet lkm. Työryhmät/työpajat lkm. Viestinnälliset toimenpiteet, kuvaus toimenpiteistä. Osallistava budjetointi on otettu käyttöön.
Kestävyyden, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa	Ympäristöohjelman toteuttaminen ja palvelualuekohtaiset kehittämistoimet.	Ympäristöohjelman raportointialusta on laadittu ja vuotuinen seuranta käynnistetty.
Joukkoliikenteen kehittäminen	Joukkoliikenteen olosuhteiden monipuolinen edistäminen. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma laaditaan. Lähi- ja kaukojunaaliikenteen seisakkeen suunnittelu.	Polkupyörien liityntäpysäköintiä on edistetty. Kävelyn ja pyöräilyn kehittämissuunnitelma on laadittu. Asemapaikkaselvitys on laadittu.

9.1.3.2. Kh, kaupunkikehityksen strategiset ja sitovat tavoitteet

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite / Kärkitoimenpide	Mittarit
Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa	Vaikutetaan Raision houkuttelevuutta lisääviin vetovoimatekijöihin ja mielikuviiin. / Erilaiset muuttotilakkuus- ja vetovoimatutkimukset. /Seurataan kaupungin keskeisiä asumisen, yrittämisen, työllisyyden ja rakentamisen tunnuslukuja.	Seurattavien vetovoimatutkimusten määrä, (kpl/palvelualue) ja niistä raportointi. MDI Kuntakortin dynamiikkamittariston seuranta kuukausittain.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Seutuyhteistyön mahdollisuuksien kartoittaminen / Seutuyhteistyön mahdollisuuksien tarkastelu laaja-alaisesti koko vastuualueella	Osallistuminen seudullisten kärkitoimenpidekokonaisuuksien valmisteluun. K/E
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Asiakastytytyväisyyden ja asiakaspalvelun laadun varmistaminen / Palvelualuekohtaiset toimenpiteet tyytyväisyyden ja laadun mittaamiseksi sekä kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseksi.	Tyytyväisyyskyselyt palvelualueittain vuosittain, minimi yksi kysely/vuosi.
Kestävyyden, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa	Viihtyisän ja monipuolisen elinympäristön kehittäminen ja tukeminen / Edistetään viihtyisän elinympäristön säilymistä ja kehittämistä. /Rakennetun ympäristön terveellisyys, turvallisuus ja viihtyisyys.	Mittari: Kuvaus toteutetuista toimenpiteistä eri kaava-alueilla. Varmistetaan rakennetun ja ympäristön terveellisyys, turvallisuus ja viihtyisyys. Mittari: Kuvaus toimenpiteistä.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Yhteistyön kehittäminen / Poikkihallinnollisen yhteistyön tiivistäminen ja proaktiivinen toteuttaminen.	Tarkastelu toimialoitain ja palveluittain, onko tehty yhteistyötä. Mittari: K/E
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Asiakas- ja palveluprosessien kehittäminen / Prosessien läpikäyminen (kartoitus, mahdolliset kehitystoimenpiteet, toteutus). /Asiakaspalvelun palvelulupaukset soveltuvilta osin.	1-2 palveluprosessin läpikäyminen per palvelualue per vuosi. Mittari: Prosessikuvaus. Palvelulupausten ja tavoiteaikataulujen määrittäminen soveltuvilta osin. Mittari: konkreettiset tavoiteaikataulut.
Satama-alueen monipuolinen kehittäminen	Vastuualueen toimenpiteet tavoitteen täyttymiseksi / Kaavallisen kehittämisen, luvituksen ja ympäristöterveyden toimenpiteet satama-alueen kokonaisvaltaisen kehittämisen edistämiseksi.	Mittari: Kuvaus toteutetuista toimenpiteistä.
Elinvoimainen ja rohkeasti uudistettu kaupunkikeskusta	Vastuualueen toimenpiteet kaupunkitason tavoitteen täyttymiseksi / Kaavallinen kehittäminen keskustan asemakaavoituksen osalta	Mittari: Keskustan asemakaavoitustyön aloittaminen, kuvaus etenemisestä.

9.1.3.3. Kh, kaupunkikehitys: Perustehtävät, palvelulupaukset ja toiminta vuonna 2023

Kh, kaupunkikehityksen vuosi 2023

Kaupunkikehityspalveluiden alaiset palvelut ovat edelleen muutoksen keskellä. Vuodenvaihteessa astuu voimaan organisaatiomuutos, jossa muodostetaan uusi yritys- ja työllisyyspalvelut -yksikkö. Yritys-, työllisyys- ja maahanmuuttajapalveluiden yhdistäytyminen yhteen yhteiseen yksikköön pohjautuu soteuudistukseen ja sen yhteydessä kaupunkiin jäävään henkilöresurssiin. Samalla organisaatio ottaa askeleen kohti tulevaa ja ennakoi tulevia lakiuudistuksia, kuten TE-palveluiden siirtoa kuntiin sekä kotoutumislain tulevaa uudistusta.

Muutosten keskellä vastuualueen palvelut kehittävät edelleen aktiivisesti toimintaansa sekä uusia yhteistyön muotoja. Toiminnassa panostetaan laadun ja prosessin kehittämiseen, digitalisaation edistämiseen sekä tietojen parempaan hyödyntämiseen.

Keskeisiä kaupungin kannalta merkittäviä, valmistelussa olevia kaavahankkeita ovat niin keskustan asemakaavatyö, Pirilänlaakson kaavahanke yhtenäiskoululle ja asumiselle sekä satama-alueen eri kaavahankkeet. Edellä mainittujen lisäksi tullaan jatkamaan kaavoitustyötä niin uusien asumisen kuin yritysaluekaavojenkin osalta. Yleiskaavaa on myös syytä aloittaa päivittämään vuoden 2023 aikana. Päivityksen alla ovat myös erilaiset ohjelmat, kuten asunto-, maapolitiittinen sekä elinvoimaohjelma.

9.1.3.4. Olennaiset talousarvioon vaikuttavat muutokset

Maanvuokratulojen lisäykseksi kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna on arvioitu 130.000 euroa.

Suurin toiminnallinen muutos vuoden 2023 talousarviossa on työllisyyspalvelujen siirtyminen sosiaali- ja terveystoimesta kaupunkikehityspalveluihin. Muutos liittyy hyvinvointialueiden muodostamiseen 1.1.2023 alkaen. Sosiaali- ja terveystoimesta kaupunkikehityspalveluihin siirtyy neljä henkilöä. Kaupunkikehityspalveluiden yrityspalvelut muuttuu yritys- ja työllisyyspalveluiksi.

Kaupunkikehityspalveluihin sisältyy maahanmuuton ohjaus- ja neuvontahanke, johon on varattu 39.797 euroa vuodelle 2023.

Kaupunkikehityshankkeisiin on varattu yhteensä 100.000 euroa. Strategian mukaisiin hankkeisiin on varauduttu 70.000 eurolla, keskustan turvallisuuteen 20.000 eurolla ja muihin hankkeisiin 10.000 eurolla. Yritys- ja työllisyyspalveluihin on varattu 100.000 euroa toiminnallisiin muutoksiin liittyen.

Nuorten kesätyöseteli käsitellään yritys- ja työllisyyspalveluissa. Määrärahat on varattu kaupunginhallitukselle ja ne kohdennetaan käytön mukaan talousarviovuoden aikana.

Maankäyttö- ja asumispalvelut

Perustehtävä ja palvelulupaus

Maankäyttö- ja asumispalvelut vastaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisten kaavojen laatimisesta, asumisen laaja-alaisesta seurannasta sekä valmistelusta, mittaus-, paikkatieto- ja kiinteistömuodostuspalveluista, kiinteistörekisterinpidosta sekä hallinnoi kaupungin maaomaisuutta.

Palvelulupaus:

Tuemme aktiivisesti toiminnallamme sekä onnistuneella maapolitiikalla kaupungin kokonaiskehitystä. Työskentelemme laadukkaasti, ketterästi ja tasapuolisesti asiakkaidemme hyväksi.

Toiminta vuonna 2023

Maankäyttö- ja asumispalveluiden toiminta on vuoden 2022 organisaatiomuutoksen jäljiltä vakiintuneempaa kuin vuotta aikaisemmin. Toiminnallisia muutoksia ovat lähinnä maankäyttöjohtajan vakanssin täyttäminen edellisen johtajan eläköidyttyä sekä pienemmät operatiiviseen toimintaan liittyvät muutokset. Maankäyttö- ja asumispalveluiden keskeisimpiä hankkeita vuonna 2023 ovat mm. keskustan kehittämiseen ja E18-hankkeeseen liittyvät toimenpiteet sekä mm. Kuloistenniitty 1 –alueen tonttien luovutukseen liittyvät valmistelut. Työtä tehdään tiiviissä yhteistyössä koko toimialan kesken, jolloin niin kaavoituksen kuin infrapalveluiden keskeisimmät hankkeet ja projektit näkyvät myös maankäyttö- ja asumispalveluiden tekemisessä.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen etenemistä seurataan edelleen ja mahdollisiin lakiuudistuksiin reagoidaan niiden edetessä lakiesityksenä eduskunnan hyväksyttäväksi. Lakiuudistuksen etenemisaikataulusta ei ole tarkkaa tietoa, mutta valmistelun etenemistä ja vaikutuksia seurataan ja niihin reagoidaan tarvittaessa.

Palvelun tavoitteet

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite / Kärkitoimenpide	Mittarit
Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa	Vaikutetaan Raision houkuttelevuutta lisääviin vetovoima- ja pitovoimatekijöihin sekä mielikuviin. / Pidetään asuntotonttitarjonta monipuolisena ja riittävänä erilaisiin tarpeisiin. /Pidetään yritystonttitarjonta monipuolisena ja riittävänä erilaisiin tarpeisiin.	Kaavoitusohjelman mukainen tavoite tonttitarjonnalle: Omakotitontteja riittävästi tarjolla vuosittain. Mittari: tarjolla olevien omakotitonttien kokonaismäärä. Riittävästi vapaita rivitalotontteja tarjolla. Mittarit: kerros-m2/v, tonttivaranto 31.12. (kpl). Riittävästi vapaita kerrostalotontteja tarjolla. Mittarit: kerros-m2/v, tonttivaranto 31.12. (kpl). Tarjolla olevien yritystonttien määrä. (kpl). Vuoden aikana luovutetut tontit (kpl.)
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Kaupunkikeskustan sekä muiden alueiden rohkea kehittäminen maankäytön ja kaavoituksen keinoin. / Uudet asuinalueet tiivistävät kaupunkirakennetta ja sijoittuvat hyvien liikenneyhteyksien varrelle, joukkoliikenneakseliin tukeutuen.	Kaavahankekohtaiset tavoitteet valmistellaan kaavoitusohjelmassa kaupunginhallituksen hyväksyttäväksi. Tavoitteet valmisteltu. K/E.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Seutuyhteistyön mahdollisuuksien kartoittaminen. / Osallistutaan palvelualueelle kuuluviin seudullisiin työryhmiin.	Kuvaus osallistumisesta.
Asukkaiden osallistaminen päätöksentekoon	Edistetään kuntalaisten osallisuutta kaavahankkeissa. / Proaktiiviset toimenpiteet vuorovaikutuksen lisäämiseksi.	Kaavojen nähtävillä olopäivät (kpl) ja osallistavat kyselyt sekä työpajat (kpl)
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Asiakastyytyväisyyden ja asiakaspalvelun laadun varmistaminen. / Palvelualuekohtaiset toimenpiteet tyytyväisyyden ja laadun mittaamiseksi sekä kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseksi. Edistetään viihtyisän elinympäristön säilymistä ja kehittämistä kaavoituksen keinoin.	Tyytyväisyyskyselyt palvelualueittain vuosittain, minimi 1 per vuosi. Kuvaus tehdyistä toimenpiteistä.
Satama-alueen monipuolinen kehittäminen	Vireillä olevat ja suunnitteilla olevat kaavahankkeet satama-alueen ympärillä.	Kuvaus tehdyistä toimenpiteistä.
Elinvoimainen ja rohkeasti uudistettu kaupunkikeskusta	Keskustan asemakaavoitus.	Kuvaus tehdyistä toimenpiteistä.
Kestävyys, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa	Viihtyisän ja monipuolisen elinympäristön kehittäminen ja tukeminen. / Rakennetun ympäristön terveellisyys, turvallisuus ja viihtyisyys.	Varmistetaan kaavoituksen ja maankäytön keinoin rakennetun ja rakennettavan ympäristön terveellisyys, turvallisuus ja viihtyisyys.
Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy	Monipuolinen, ympäristöltään laadukas ja poikkihallinnollisessa yhteistyössä valmisteltu maankäytön suunnittelu. / Kaavoituksen ja maankäytön keinot osana organisaation läpileikkaavaa yhteistyötä.	Kuvaus tehdyistä toimenpiteistä.

Tunnusluvut

Toiminnalliset tavoitteet	Tp-20	Tp-21	Ta-22	Ta-23
Yritystonttivaranto 31.12. (kpl)	32	30	21	20
Omakotitonttivaranto 31.12. (kpl)	82	30	22	20
Rivi- ja kerrostalotonttivaranto 31.12. (kpl)	17	17	8	10
Kaavojen nähtävillä olopäiviä kpl	339	218	292	300

Tunnusluvut	Tp-20	Tp-21	Ta-22	Ta-23
Asemakaavat				
Vireillä olevat 31.12. (kpl)	13	12	13	13
Luonnosvaiheessa olevat 31.12. (kpl)	6	5	5	5
Ehdotusvaiheessa olevat 31.12. (kpl)	6	4	4	4
Valmistuneet (kpl/ vuosi)	2	5	6	6
Kiinteistöjä koskevat toimenpiteet (kpl/v)	131	130	130	130

Yritys- ja työllisyyspalvelut

Perustehtävä ja palvelulupaus

Yritys- ja työllisyyspalvelut vastaa kaupungin yritys- ja työllisyyspalveluneuvonnasta sekä ohjaa yrittäjät seudullisiin neuvonnan palveluihin. Yritys- ja työllisyyspalvelut toimii mm. erilaisten hankkeiden ja yritystapahtumien järjestäjänä sekä yhteistyön luojana niin kaupunkiorganisaation sisällä kuin sidosryhmien kautta. Yritys- ja työllisyyspalvelut hallinnoi ja koordinoi kaupungin palkkatukityöllistämistä (työllisyysvaraus). Kaupungin maahanmuuttajapalvelut ovat osa yritys- ja työllisyyspalveluiden kokonaisuutta.

Palvelulupaus:

Toteutamme palvelut laadukkaasti ja asiantuntevasti. Toimimme ketterästi, yritysystävällisesti sekä joustavasti. Tavoitteena on entistä yrittäjäystävällisempi kuntaorganisaatio sekä parempi kunta-yritys –yhteistyö. Teemme TE-palveluiden ja hyvinvointialueiden kanssa tiivistä yhteistyötä. Hankeyhteistyön kehittäminen on keskeistä niin oppilaitosten kuin muiden toimijoiden kanssa. Toimintamme on poikkihallinnollista ja yhteistyökykyistä yli palvelualue- tai toimialarajojen.

Toiminta vuonna 2023

Keskeisimpinä toimenpiteinä on valmistella tulevien lakiuudistusten myötä tulevia toiminnanmuutoksia tällä palvelualueella (TE-palveluiden siirto kuntiin sekä kotolain uudistus), luoda uusi elinvoimaohjelma valmistuneen kaupunkistrategian pohjalta sekä kehittää 1.1.2023 muodostuvan uuden palvelualueen toimintaa.

Tulevien lakiuudistusten sekä soteuudistuksen myötä kaupungin työllisyydenhoito keskitetään kaupunkikehityspalveluiden vastuualueelle 1.1.2023 lukien, jolloin totutut toimintatavat ja prosessit vaativat laaja-alaista uudelleentarkastelua. Toimivien yhdyspintojen rakentaminen hyvinvointialueelle sekä työllisyydenhoidon toimintatapojen muutokset ovat keskeisimpiä toimintaa ohjaavia asioita vuonna 2023.

Palvelun tavoitteet

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite / Kärkitoimenpide	Mittarit
Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa	Vaikutetaan Raision houkuttelevuutta lisääviin vetovoimatekijöihin ja mielikuviin. / Palvelualueen tutkimusten, raporttien ja ennusteiden seuraaminen.	Seurataan keskeisiä vetovoimatutkimuksia, kuten Varsinais-Suomen Maakuntaennustetta, PK-yritysbarometria sekä EK:n kuntaranking-kyselyä.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	/ Keskeisten tunnuslukujen seuranta.	MDI Kuntakortin dynamiikkamittariston seuranta kuukausittain.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Seutuyhteistyön mahdollisuuksien kartoittaminen. / Osallistutaan palvelualueelle kuuluviin seudullisiin työ- ja valmisteluryhmiin ja kartoitetaan samalla uusia seutuyhteistyön mahdollisuuksia.	Osallistuminen elinkeinopalveluiden seutuyhteistyöhön ja muiden seudullisten yhteistyökokonaisuuksien valmisteluun. Mittari: Kirjallinen kuvaus yhteistyön muodoista ja osallistuminen: K/E.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Asiakastyytyväisyyden varmistaminen. / Yrittäjätyytyväisyyden sekä yrittäjystävällisyyden kehittäminen ja parantaminen.	Tyytyväisyyskyselyt; yrittäjystävällisyyden sekä yritys-kuntayhteistyön seudullinen vertailu vuosittain.
Asukkaiden osallistaminen päätöksentekoon	/Tehdään säännöllistä ja aktiivista yhteistyötä yrittäjien kanssa.	Erilaiset yhteiset yritystapahtumat ja yhteistyöryhmät. Kuvaus toteutetuista tapahtumista ja toimenpiteistä.
Raisio on haluttu paikka tehdä bisnestä	/ Yritysvaikutusten arviointi osana päätöksentekoa.	Yritysvaikutusten arviointi vuosittain osana elinkeinopoliittista katsausta.
		Lisätään yritysvaikutusten arviointia osaksi säännöllistä päätöksentekoprosesseja, siihen soveltuvissa päätettävissä asiakokonaisuuksissa.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Yhteistyön kehittäminen. / Poikkihallinnollisen yhteistyön tiivistäminen ja proaktiivinen toteuttaminen.	Tarkastelu toimialoitain ja palveluittain, onko tehty yhteistyötä. Mittari: K/E.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Asiakas- ja palveluprosessien kehittäminen. / Prosessien läpikäyminen (kartoitus, mahdolliset kehitystoimenpiteet, toteutus).	1-2 prosessin läpikäyminen per palvelualue per vuosi. Mittari: K/E.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	/Asiakaspalvelun palvelulupaukset palvelualueittain soveltuville osin.	Palvelulupausten ja tavoiteaikataulujen määrittelemisen asiakaspalvelulle soveltuville osin. Mittari: konkreettiset päätetyt tavoiteaikataulut.
Tasapainoinen talous	Työttömyyden vähenemisen kautta tulevat säästöt. / Aktiivinen yhdyspintatyöskentely HVA:n ja TE-toimiston kanssa työllisyystoimissa.	Työmarkkinatuen kuntaosuuden seuraaminen (€). Työttömyysprosentti.
Raisio on haluttu paikka tehdä bisnestä	Yritysten rekrytointitarpeisiin vastaaminen. / Tehokas yhteistyö TE-toimiston ja oppilaitosten kanssa.	Yrityskannan määrän kasvaminen ja yritysten rekrytointihaasteiden helpottuminen. Mittari: Kirjallinen kuvaus toimenpiteistä.
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Varmistetaan ammattitaidon kehittyminen muuttuvassa toimintaympäristössä. / Henkilökunnan koulutukset tuleviin lakiuudistuksiin liittyen.	Toteutuneet koulutukset ja kehittämispäivät.

Tunnusluvut

Tunnusluvut	Tp-20	Tp-21	Ta-22	Ta-23
Yhteiset yritystilaisuudet (vähintään 5 kpl) K/E	K	K	K	K
Markkinointisuunnitelma tehty K/E	K	K	K	K
Yritysvaikutusten arviointi tehty K/E	K	K	K	K
Tyytyväisyys- ja vetovoimatekijöiden seuranta ja raportointi K/E	K	K	K	K
Seudullinen elinkeinoyhteistyö K/E	K	K	K	K

9.1.3.5. Kh, kaupunkikehitys: Ulkoiset määrärahat

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2021	-1 464 385 €	2 701 824 €	1 237 440 €
TAM2022	-1 964 844 €	2 452 152 €	487 308 €
TA2023LTK	-4 021 558 €	3 002 000 €	-1 019 558 €
TA2023KH	-4 021 558 €	3 002 000 €	-1 019 558 €
TA2023	-4 021 558 €	3 002 000 €	-1 019 558 €

Henkilöstö		
Vuosi	Henkilöstökulut (€)	Henkilötyövuodet (htv)
TP2021	-989 045 €	17,0
TAM2022	-1 121 304 €	18,0
TA2023LTK	-1 354 516 €	22,0
TA2023KH	-1 354 516 €	22,0
TA2023	-1 354 516 €	22,0

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2021	-403 539 €
TAM2022	-746 020 €
TA2023LTK	-967 522 €
TA2023KH	-967 522 €
TA2023	-967 522 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2021	-24 584 €
TAM2022	-67 570 €
TA2023LTK	-74 570 €
TA2023KH	-74 570 €
TA2023	-74 570 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2021	-41 852 €
TAM2022	-26 950 €
TA2023LTK	-36 950 €
TA2023KH	-36 950 €
TA2023	-36 950 €

9.1.3.6. Kh, kaupunkikehitys: Budjettiyhteenveto, ulkoiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-119 044	-76 000	-76 000	-106 000	-106 000	-106 000
Maksutuotot	-149 197	-76 000	-76 000	-76 000	-76 000	-76 000
Tuet ja avustukset	-180			-390 000	-390 000	-390 000
Vuokratuotot	-2 432 904	-2 300 152	-2 300 152	-2 430 000	-2 430 000	-2 430 000
Muut toimintatuotot	-500					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-2 701 825	-2 452 152	-2 452 152	-3 002 000	-3 002 000	-3 002 000
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	746 970	862 924	862 924	1 079 605	1 079 605	1 079 605
Eläkekulut	209 821	222 137	222 137	226 433	226 433	226 433
Muut henkilösivukulut	32 254	36 243	36 243	48 478	48 478	48 478
Henkilöstökulut yhteensä	989 045	1 121 304	1 121 304	1 354 516	1 354 516	1 354 516
Palvelujen ostot	403 539	746 020	746 020	967 522	967 522	967 522
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	24 585	67 570	67 570	74 570	74 570	74 570
Avustukset				700 000	700 000	700 000
Vuokrat	41 851	26 950	26 950	36 950	36 950	36 950
Muut toimintakulut	5 364	3 000	3 000	888 000	888 000	888 000
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	1 464 384	1 964 844	1 964 844	4 021 558	4 021 558	4 021 558
TOIMINTAKATE	-1 237 441	-487 308	-487 308	1 019 558	1 019 558	1 019 558

9.1.3.7. Kh, kaupunkikehitys: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-175 110	-125 500	-125 500	-154 000	-154 000	-154 000
Maksutuotot	-149 197	-76 000	-76 000	-76 000	-76 000	-76 000
Tuet ja avustukset	-180			-390 000	-390 000	-390 000
Vuokratuotot	-2 974 800	-2 845 063	-2 845 063	-2 974 911	-2 974 911	-2 974 911
Muut toimintatuotot	-500					
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-3 299 787	-3 046 563	-3 046 563	-3 594 911	-3 594 911	-3 594 911
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	746 970	862 924	862 924	1 079 605	1 079 605	1 079 605
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	209 821	222 137	222 137	226 433	226 433	226 433
Muut henkilösivukulut	32 254	36 243	36 243	48 478	48 478	48 478
Henkilöstökulut yhteensä	989 045	1 121 304	1 121 304	1 354 516	1 354 516	1 354 516
Palvelujen ostot	439 434	784 003	784 003	1 016 494	1 016 494	1 016 494
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	24 804	67 570	67 570	74 570	74 570	74 570
Avustukset				700 000	700 000	700 000
Vuokrat	142 000	136 473	136 473	141 484	141 484	141 484
Muut toimintakulut	5 364	3 000	3 000	888 000	888 000	888 000
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	1 600 647	2 112 350	2 112 350	4 175 064	4 175 064	4 175 064
TOIMINTAKATE	-1 699 140	-934 213	-934 213	580 153	580 153	580 153
VUOSIKATE	-1 699 140	-934 213	-934 213	580 153	580 153	580 153
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	3 910	3 910	3 910	3 910	3 910	3 910
Arvonalentumiset						
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-1 695 230	-930 303	-930 303	584 063	584 063	584 063

9.2. Lupalautakunta

Lupalautakunnan talousarviokäsittely 6.10.2022 § 75

<https://julkaisut.raiso.fi/dynasty10/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022117-4>

9.2.1. Lupalautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite / Kärkitoimenpide	Mittarit
Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa	Vaikutetaan Raision houkuttelevuutta lisääviin vetovoimatekijöihin ja mielikuviin. / Erilaiset muuttohalukkuus- ja vetovoimatutkimukset.	Seurattavien vetovoimatutkimusten määrä (kpl)
Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa	/ Seurataan kaupungin keskeisiä asumisen, yrittämisen, työllisyyden ja rakentamisen tunnuslukuja.	MDI Kuntakortin mittarit
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	/ Seutuyhteistyön mahdollisuuksien tarkastelu laaja-alaisesti koko vastuualueella.	Osallistuminen seudullisten eri yhteistyöhankkeiden valmisteluun (kpl)
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Asiakastyytyväisyyden ja asiakaspalvelun laadun varmistaminen. / Palvelualuekohtaiset toimenpiteet tyytyväisyyden ja laadun mittaamiseksi sekä kehittämistoimenpiteiden toteuttamiseksi.	Tyytyväisyyskyselyt palvelualueittain. Minimi 1 kpl per vuosi
Kestävyyden, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa	Viihtyisän ja monipuolisen elinympäristön kehittäminen ja tukeminen. / Edistetään viihtyisän elinympäristön säilymistä ja kehittämistä. Rakennetun ympäristön terveellisyys, turvallisuus ja viihtyisyys.	Kuvaus toteutetuista toimenpiteistä eri kaava-alueilla. Varmistetaan rakennetun ympäristön terveellisyys, turvallisuus ja viihtyisyys. Mittari: Kuvaus toimenpiteistä.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Yhteistyön kehittäminen. / Poikkihallinnollisen yhteistyön tiivistäminen ja proaktiivinen toteuttaminen.	Tarkastelu palveluittain, miten yhteistyötä on tehty. Mittari: K/E.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Asiakas- ja palveluprosessien kehittäminen. / Prosessien läpikäyminen (kartoitus, kehitystoimenpiteet, toteutus).	1-2 palveluprosessin läpikäyminen per palvelualue per vuosi. Mittari: prosessikuvaus kehittämisestä ja tehdyt toimenpiteet.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	/ Asiakaspalvelun palvelulupaukset palvelualueittain soveltuvilta osin.	Palvelulupausten ja tavoiteaikataulujen määrittäminen asiakaspalvelulle. Mittari: konkreettiset tavoiteaikataulut asiakaspalvelulle eri kanavissa.

9.2.2. Lupalautakunnan vuosi 2023

Lupalautakunnan vuosi 2023 näyttäytyy varsin samankaltaisena vuoteen 2022 peilaten. Lupalautakunnan alaisissa palveluissa ja toiminnassa panostetaan edelleen erityisesti laadun ja asiakaspalveluprosessien kehittämiseen sekä digitalisaation edistämiseen. Mahdollisiin lainsäädännöllisiin muutoksiin, (MRL-uudistus ja muut mahdolliset muutokset) varaudutaan myös edelleen.

Lupalautakunta edistää omalta osaltaan kaupungin ilmastotyötä. Tulevaisuuden kestävä Raisio –hankkeen toteuttaminen tukee kaupungin ilmasto- ja kiertotalousjohtamisen kehittämistä sekä ilmastotyön seuranta- ja raportointia.

9.2.3. Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Kaupunginvaltuuston ja -hallituksen hyväksymien sopeutustoimenpiteiden kohdistaminen on huomioitu talousarviossa.

Ympäristönsuojelun toimintatuloihin ja -menoihin on lisätty ympäristöministeriön hankeavustus ja hankkeen kulut.

Uudenkaupungin ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kanssa on aloitettu neuvottelut syksyllä 2021 koskien eläinlääkintähuollon yhteistoimintaa ja hyötyeläinlääkintähuollon sopimuksen päivittämistä. Sopimuksen vaikutusta ympäristöterveydenhuollon kustannuksiin ei vielä voi arvioida.

Rakennusvalvonnan taksaa tarkistetaan vuoden 2023 aikana. Taksamuutoksen vaikutusta ei ole arvioitu maksutuotoissa. Vuoden 2022 aikana toteutettu paperiarkiston digitointi lisää asiakkaiden mahdollisuuksia hankkia rakennusvalvonnan alaisia asiakirjoja jatkossa sähköisesti.

9.2.4. Ulkoiset määrärahat

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2021	-1 042 942 €	945 527 €	-97 415 €
TAM2022	-1 317 174 €	769 040 €	-548 134 €
TA2023LTK	-1 332 219 €	776 266 €	-555 953 €
TA2023KH	-1 347 219 €	783 766 €	-563 453 €
TA2023	-1 347 219 €	783 766 €	-563 453 €

Henkilöstö		
Vuosi	Henkilöstökulut (€)	Henkilötyövuodet (htv)
TP2021	-845 477 €	12,6
TAM2022	-942 012 €	13,7
TA2023LTK	-1 009 910 €	16,0
TA2023KH	-1 009 910 €	16,0
TA2023	-1 009 910 €	16,0

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2021	-183 923 €
TAM2022	-349 862 €
TA2023LTK	-296 609 €
TA2023KH	-311 609 €
TA2023	-311 609 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2021	-6 971 €
TAM2022	-19 600 €
TA2023LTK	-20 000 €
TA2023KH	-20 000 €
TA2023	-20 000 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2021	-3 376 €
TAM2022	-3 700 €
TA2023LTK	-3 700 €
TA2023KH	-3 700 €
TA2023	-3 700 €

9.2.5. Lupalautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-270 951	-245 840	-245 840	-238 340	-245 840	-245 840
Maksutuotot	-650 135	-457 400	-457 400	-487 400	-487 400	-487 400
Tuet ja avustukset	-24 443	-65 800	-65 800	-50 526	-50 526	-50 526
Vuokratuotot						
Muut toimintatuotot						
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-945 529	-769 040	-769 040	-776 266	-783 766	-783 766
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	656 907	746 543	746 543	806 730	806 730	806 730
Eläkekulut	159 264	164 111	164 111	166 960	166 960	166 960
Muut henkilösivukulut	29 309	31 358	31 358	36 220	36 220	36 220
Henkilöstökulut yhteensä	845 480	942 012	942 012	1 009 910	1 009 910	1 009 910
Palvelujen ostot	183 919	349 862	349 862	296 609	311 609	311 609
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	6 970	19 600	19 600	20 000	20 000	20 000
Avustukset	1 050	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Vuokrat	3 376	3 700	3 700	3 700	3 700	3 700
Muut toimintakulut	2 145					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	1 042 940	1 317 174	1 317 174	1 332 219	1 347 219	1 347 219
TOIMINTAKATE	97 411	548 134	548 134	555 953	563 453	563 453

9.2.6. Lupalautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-270 951	-245 840	-245 840	-238 340	-245 840	-245 840
Maksutuotot	-660 903	-472 400	-472 400	-502 400	-502 400	-502 400
Tuet ja avustukset	-24 443	-65 800	-65 800	-50 526	-50 526	-50 526
Vuokratuotot						
Muut toimintatuotot						
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-956 297	-784 040	-784 040	-791 266	-798 766	-798 766
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	656 907	746 543	746 543	806 730	806 730	806 730
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	159 264	164 111	164 111	166 960	166 960	166 960
Muut henkilösivukulut	29 309	31 358	31 358	36 220	36 220	36 220
Henkilöstökulut yhteensä	845 480	942 012	942 012	1 009 910	1 009 910	1 009 910
Palvelujen ostot	220 348	386 989	386 989	328 540	343 540	343 540
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	7 014	19 600	19 600	20 000	20 000	20 000
Avustukset	1 050	2 000	2 000	2 000	2 000	2 000
Vuokrat	84 095	95 630	95 630	81 622	81 622	81 622
Muut toimintakulut	2 145					
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	1 160 132	1 446 231	1 446 231	1 442 072	1 457 072	1 457 072
TOIMINTAKATE	203 835	662 191	662 191	650 806	658 306	658 306
VUOSIKATE	203 835	662 191	662 191	650 806	658 306	658 306
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot						
Arvonalentumiset						
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	203 835	662 191	662 191	650 806	658 306	658 306

9.3. Infraautakunta

Infraautakunnan talousarviokäsittely 13.10.2022 § 114:

<https://julkaisut.raisio.fi/dynasty10/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022125-4>

9.3.1. Infraautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite / Kärkitoimenpide	Mittarit
Rohkeat kasvuinvestoinnit	Palveluverkkojen toteuttaminen suunnitelmien mukaisesti.	Hyväksytyjen hankesuunnitelmien lukumäärä.
Elinvoimainen ja rohkeasti uudistettu kaupunkikeskusta	Isojen hankkeiden (E18 ja ratahankkeet) edunvalvonta.	Hankeryhmien kokoukset.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Käyttäjien, päättäjien ja sidosryhmien osallistaminen.	Teemojen lukumäärä.
Kestävyyden, ekologisuuden ja luonnon monimuotoisuuden huomioon ottaminen toiminnassa ja päätöksenteossa	Ilmasto-ohjelman toteuttaminen.	Toteutettujen hankkeiden lukumäärä.

9.3.2. Infraautakunnan vuosi 2023

Talousarviossa valmistaudutaan koulu- ja varhaiskasvatuksen palveluverkon toteuttamiseen: Tiedonpuiston koulun rakentaminen (aloitus syksyllä 2023) sekä Kuloistenniityn päiväkodin rakentaminen. Varaudutaan E18-kehätien parantaminen Raision keskustassa -hankkeen toteuttamiseen; Martinkadun rakentaminen/parantaminen toteutetaan yhteishankkeena Raision Vesi Oy:n kanssa. E18 Naantali–Raisio -hankkeen tiesuunnitelman laatimiseen osallistuminen. Rataverkkojen parantamishankkeisiin (Turku–Uusikaupunki perusparannus, Turku–Naantali sähköistys ja perusparannus) osallistuminen sekä henkilöliikenteen seisakkeiden esiselvitysten laadinta. Ilmasto-ohjelman toimenpiteiden toteuttaminen; mm. katuvalojen led-vaihdot, aurinkopaneelien hankinta, joukkoliikenteen sähköbussit (Föli) sekä kävelyn ja pyöräilyn edistäminen. Omaisuuden hoito- ja kunnossapito (katu- ja viheralueet, kiinteistöt) pyritään pitämään samalla tasolla kuin aiempina vuosina.

9.3.3. Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Infrapalveluiden vuoden 2023 talousarvioon vaikuttaa kaksi merkittävää muutosta. Vuoden 2023 alusta kuntien sosiaali- ja terveystoimen tehtävät siirtyvät uusille hyvinvointialueille, mikä näkyy muutoksina sosiaali- ja terveystoimelle tukipalveluja tuottavissa tila- ja ruokapalveluissa. Hyvinvointialueiden perustaminen lisää infraautakunnan tuloja n. 2 miljoonaa euroa ja vähentää menoja n.4,2 miljoonaa euroa, jolloin muutoksen nettovaikutus on n. 6,2 miljoonaa euroa.

Toinen merkittävä muutos infraautakunnan talousarvioon ovat muutokset maailmanpoliittisessa tilanteessa, inflaation kiihtyminen, energian ja muiden kustannusten nousu. Vuoden 2023 talousarvion menoarvioihin liittyy todella paljon epävarmuustekijöitä, joita tätä talousarviota laadittaessa on mahdotonta ennustaa. Tuleviin muutoksiin on kuitenkin pyritty varautumaan ja nähtäväksi jää, kuinka siinä onnistutaan.

Suuresta epävarmuudesta huolimatta infraautakunnan talousarvio on sekä tulojen että menojen osalta positiivinen kuluvan vuoden talousarvioon verrattuna. Tulojen kasvuksi arvioidaan n. 1,9

miljoonaa euroa ja menojen vähennykseksi n. 2 miljoonaa euroa. Näin ollen netto on 3,9 miljoonaa euroa vuoden 2022 talousarviota parempi.

	TAM-2022 (M€)	TAE-2023 (M€)	MUUTOS (M€)
TULOT	3,4	5,3	1,9
MENOT	-23,1	-21,1	2,0
NETTO	-19,7	-15,8	3,9

Infrapalveluiden talousarvioon sisältyy kunnallisten virka- ja työehtosopimusten mukainen korotusvara 3,05 %. Infralautakunnan henkilöstöstä 18 henkilöä siirtyy hyvinvointialueen palvelukseen 1.1.2023 alkaen. Lautakunnan talousarvioehdotukseen sisältynyt esitys yhdestä uudesta palvelusihteerin vakanssista laskutustehtäviin on siirretty talouspalveluiden budjettiin. Lisäksi talousarvioehdotukseen sisältyy kaksi siivoustyönjohtajan määräaikaista vakanssia siivoustyönjohtajien toimien vakinaisen täyttämisen ja uusien henkilöiden perehdytyksen ajaksi.

Ruokapalveluissa on ollut pitkään ongelmia ammattitaitoisen henkilöstön saatavuudessa. Henkilöstöpula on noussut esille myös riskitekijänä ruokapalvelujen palvelutuotannolle. Yhtenä syynä henkilöstöpulaan on Raision kaupungin palkkataso. Ruokapalvelujen työpaikkojen kilpailukyvyyn ja houkuttelevuuden lisäämiseksi talousarvioon esitetään varattavaksi 68.000 euroa palkantarkistuksiin. Palkantarkistuksen kohdentaminen valmistellaan henkilöstöjohtajan ja ruokapalvelupäällikön toimesta. Kokonaisuudessaan infralautakunnan henkilöstökulut ovat n. 7,5 miljoonaa euroa. Henkilöstökulut ovat n. 0,5 miljoonaa euroa edellisvuotta alhaisemmat.

Hyvinvointialueiden muodostaminen 1.1.2023 alkaen vaikuttaa merkittävästi infralautakunnan talousarvioon. Raision kaupunki vuokraa hyvinvointialueelle toimitiloja, mistä johtuen vuokratulot kasvavat n. 2 miljoonaa euroa. Palo- ja pelastuspalvelut siirtyvät hyvinvointialueen hoidettavaksi, jolloin seudullisen pelastuslautakunnan kuntaosuus n.1,9 miljoonaa euroa jää pois infralautakunnan talousarviosta. Hyvinvointialueelle siirtyvien henkilöiden henkilöstökulut ovat n. 720.000 euroa. Tilapalvelut on vuokrannut ulkopuolisilta vuokranantajilta tiloja sosiaali- ja terveystoimelle 1,1 miljoonalla eurolla. Ruokapalvelujen toimintamenot vähenevät sosiaali- ja terveystoimen elintarvikeostojen (400.000 euroa), ruokakuljetusten (100.000 euroa) ja Hulvelan keittiön vuokran osalta (50.000 euroa).

Talousarvioehdotuksessa on varattu määrärahoja rakennusten purkamiseen. Purkumäärärahaa on varattu Nuorikkalan kuivurin purkamiseen 35.000 euroa, pienkiinteistön purkamiseen 20.000 euroa ja kaupungintalon vieressä sijaitsevan Harkon purkamiseen 200.000 euroa.

Raision kaupungille on tulossa lähivuosien aikana mittavat tila- ja infrainvestoinnit. Kestävä investointitaso (6–9 M€) tulee ylittymään kolmin–nelinkertaisesti vuosina 2023–2028. Harkko on ollut tyhjillään vuodesta 2011. Sen korjauskustannusarvio (v. 2016) on 3,5 M€. Rakennukselle ei ole tiedossa tulevaa käyttötarkoitusta. Harkko-rakennuksen saneeraus ei ole kaupungin näkökulmasta katsoen kannattava investointi, joten tarkoituksenmukaisinta on purkaa ao. rakennus. ELY-keskus on ilmoittanut Harkon suojeluesityksen vireille tulosta. Päätös rakennuksen mahdollisesta purkamisesta tai muusta toimenpiteestä tehdään vasta kun asia on käsitelty ELY:ssä. Talousarviossa kyse on määrärahavarauksesta mahdollisiin purkukustannuksiin. ELY-keskus on lähettänyt Raision kaupungille lausuntopyynnön koskien ao. rakennuksen suojelupäätösesitystä. KH antanee lausunnon 17.10.2022.

Kunnallistekniikan alueurakka kilpailutettiin kuluvaan vuoden aikana. Kustannusten lisäys talvihoidon urakkaan on 300.000 euroa. Käyttötalouteen esitetään päällystyksiä varten 40.000 euron lisäystä. Käyttötalouden määrärahoilla suoritetaan lähinnä päällysteiden paikkauksia. Pilaantuneiden maa-alueiden hoitoon esitetään 100.000 euron määrärahavarausta. Tänä ja viime vuonna pilaantuneita maa-alueita on jouduttu hoitamaan käyttötaloudesta, vaikka siihen ei ole talousarviossa varauduttu. Jatkossa tällaisiin tilanteisiin tulisi varautua.

Ukrainan sodan vaikutukset infrapalveluiden talousarvioon

Helmikuussa alkanut sota Ukrainassa on johtanut inflaation kiihtymiseen ja energian hintojen nousuun. Muuttunut maailmanpoliittinen tilanne näkyy infralautakunnan talousarviossa palvelujen ostojen sekä aineiden ja tarvikkeiden hintojen nousuna. Talousarvion laatiminen ja kustannusten nousuun varautuminen on tällaisessa tilanteessa todella vaikeaa. Talousarvioon on sisällytetty arvioita kustannusten nousuista, joiden ennustaminen on nykyisessä tilanteessa erittäin haasteellista. Talousarvioehdotuksessa sähköön esitetään n. 370.000 euron (25 %), lämmitykseen n. 130.000 euron (11 %), elintarvikkeisiin n. 130.000 euron (13 %), polttoaineesiin n. 30.000 euron (50 %), rakennustarvikkeisiin n. 30.000 (8 %) ja joukkoliikenteeseen n. 90.000 euron (7 %) määrärahalisäyksiä.

Energiankulutuksen tasaamistoimet

Lisäksi talousarviossa esitetään, että katuvaloja himmennetään (led-valojen kohdalla mahdollista) ja muiden kuin kokoojakatujen valot sammutetaan arkisin klo 23.30-05 välillä. Energiansäästön osalta kaupungin tulee varautua myös sähkökatkoihin ja voimakkaampiin säästötoimenpiteisiin, mikäli sähköpula pahenee. Aamun ja iltapäivän huipputuntien tasaamiseksi selvitetään esim. valojen vähentämistä hallintorakennuksista; kouluista ja päiväkodeista valaistusta ei vähennetä. Kaupunkilaisille viestitään mahdollisista energiansäästökeinoista huipputuntien aikana.

Muut huomiot

Vuokrien osalta uuden päiväkodin väistötilat lisäävät vuokramenoja 213.600 eurolla ja rakennuksen ylläpitokuluja n. 50.000 eurolla. Kaupungin ulkopuolisilta vuokraamien tilojen vuokratkustannusten nousuun on varauduttu n.17.000 eurolla (3 %).

Raision kaupungin säästöohjelma 2021–2023 sisältää säästötavoitteita vuodelle 2023.

- "90.000 €. Katuvalojen sammuttaminen yöaikaan klo 01–05. Sammuttaminen ei koske pääkatuja, eikä viikonloppuja". Säästötavoitteesta on luovuttu (KV 29.11.2021), mutta kohonneista sähköhinnoista ja yleisestä energiansäästöodotuksesta seuraten talousarviossa esitetään, että katuvaloja himmennetään (led-valojen kohdalla mahdollista) ja muiden kuin kokoojakatujen valot sammutetaan arkisin klo 23.30-05 välillä. Sähkön hinnan noususta ja hinnanvaihtelusta johtuen valojen sammutukselle ei ole laskettu talousarviossa euromääräistä summaa.
- "15.000 €. Puistojen hoidon ostopalveluita vähennetään ja luonnonniittyjä lisätään hallitusti." Kh 5.9.2022 § 276: Lautakuntien tulee talousarviovalmistelussaan huomioida kaupunginvaltuuston vuodelle 2023 hyväksymät sopeutustoimenpiteet, siltä osin kuin ne eivät laske palvelutasoa tai ole ristiriidassa uuden kaupunkistrategian kanssa.
- Infralautakunta linjaa kantansa säästötavoitteeseen talousarviokäsittelyn yhteydessä.
- "40.000 €. Kiinteistöjen energiansäästöhankeet investointien yhteydessä. Käynnistetään kiinteistöjen energiankäyttöselvitys tavoitteena vähentää energian kulutusta."
- "120.000 €. Viiden henkilön eläköitymisen yhteydessä (2021-2023) uusia henkilöitä ei palkata tilalle."

9.3.4. Ulkoiset määrärahat

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2021	-21 315 972 €	4 316 224 €	-16 999 747 €
TAM2022	-23 152 211 €	3 396 982 €	-19 755 229 €
TA2023LTK	-21 208 305 €	5 309 782 €	-15 898 523 €
TA2023KH	-21 110 776 €	5 309 782 €	-15 800 994 €
TA2023	-21 110 776 €	5 309 782 €	-15 800 994 €

Henkilöstö		
Vuosi	Henkilöstökulut (€)	Henkilötyövuodet (htv)
TP2021	-7 363 098 €	175,6
TAM2022	-8 105 484 €	171,7
TA2023LTK	-7 584 878 €	173,2
TA2023KH	-7 549 399 €	172,2
TA2023	-7 549 399 €	172,2

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2021	-6 406 450 €
TAM2022	-7 468 535 €
TA2023LTK	-6 397 027 €
TA2023KH	-6 335 977 €
TA2023	-6 335 977 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2021	-5 572 271 €
TAM2022	-5 600 159 €
TA2023LTK	-5 937 689 €
TA2023KH	-5 936 689 €
TA2023	-5 936 689 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2021	-1 859 634 €
TAM2022	-1 968 213 €
TA2023LTK	-1 280 249 €
TA2023KH	-1 280 249 €
TA2023	-1 280 249 €

9.3.5. Infrolautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-944 110	-826 369	-826 369	-793 668	-793 668	-793 668
Maksutuotot	-640 231	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Tuet ja avustukset	-202 649	-381	-29 586	-381	-381	-381
Vuokratuotot	-2 496 305	-2 483 159	-2 483 159	-4 488 164	-4 488 164	-4 488 164
Muut toimintatuotot	-32 927	-51 868	-51 868	-21 569	-21 569	-21 569
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-4 316 222	-3 367 777	-3 396 982	-5 309 782	-5 309 782	-5 309 782
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	5 615 321	5 953 024	6 262 001	6 034 369	6 005 207	6 005 207
Eläkekulut	1 505 680	1 508 255	1 593 549	1 279 649	1 274 642	1 274 642
Muut henkilösivukulut	242 088	249 934	249 934	270 860	269 550	269 550
Henkilöstökulut yhteensä	7 363 089	7 711 213	8 105 484	7 584 878	7 549 399	7 549 399
Palvelujen ostot	6 406 439	7 358 535	7 468 535	6 397 027	6 335 977	6 335 977
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 572 243	5 491 959	5 600 159	5 937 689	5 936 689	5 936 689
Avustukset	343					
Vuokrat	1 859 631	1 938 213	1 968 213	1 280 249	1 280 249	1 280 249
Muut toimintakulut	114 169	9 820	9 820	8 462	8 462	8 462
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	21 315 914	22 509 740	23 152 211	21 208 305	21 110 776	21 110 776
TOIMINTAKATE	16 999 692	19 141 963	19 755 229	15 898 523	15 800 994	15 800 994

9.3.6. Infrolautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-6 494 165	-6 693 330	-6 693 330	-5 929 117	-5 929 117	-5 929 117
Maksutuotot	-640 231	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000	-6 000
Tuet ja avustukset	-202 649	-381	-29 586	-381	-381	-381
Vuokratuotot	-15 893 865	-16 215 538	-16 215 538	-14 912 073	-14 912 073	-14 912 073
Muut toimintatuotot	-32 927	-51 868	-51 868	-21 569	-21 569	-21 569
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-23 263 837	-22 967 117	-22 996 322	-20 869 140	-20 869 140	-20 869 140
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	5 615 321	5 953 024	6 262 001	6 034 369	6 005 207	6 005 207
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	1 505 680	1 508 255	1 593 549	1 279 649	1 274 642	1 274 642
Muut henkilösivukulut	242 088	249 934	249 934	270 860	269 550	269 550
Henkilöstökulut yhteensä	7 363 089	7 711 213	8 105 484	7 584 878	7 549 399	7 549 399
Palvelujen ostot	7 924 427	9 331 235	9 441 235	8 085 954	8 024 904	8 024 904
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	5 610 941	5 521 459	5 629 659	5 967 189	5 966 189	5 966 189
Avustukset	343					
Vuokrat	3 336 145	3 446 746	3 476 746	2 689 128	2 689 128	2 689 128
Muut toimintakulut	114 169	9 820	9 820	8 462	8 462	8 462
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	24 349 114	26 020 473	26 662 944	24 335 611	24 238 082	24 238 082
TOIMINTAKATE	1 085 277	3 053 356	3 666 622	3 466 471	3 368 942	3 368 942
VUOSIKATE	1 085 277	3 053 356	3 666 622	3 466 471	3 368 942	3 368 942
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	7 403 932	7 573 827	7 573 827	7 573 397	7 633 084	7 633 084
Arvonalentumiset						
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)	-203	-203	-203	-203	-203	-203
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	8 489 006	10 626 980	11 240 246	11 039 665	11 001 823	11 001 823

9.4. Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunnan talousarviokäsittely 28.9.2022 § 107:

<https://julkaisut.raiso.fi/dynasty10/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022111-7>

9.4.1. Sivistys- ja vapaa-aikatoimialan strategiset tavoitteet

Sivistys- ja vapaa-aikatoimialan strategisia painopisteitä vuonna 2023 ovat

- Varhaiskasvatus- ja kouluverkon rakenteiden ja toiminnan edelleen suunnittelu ja toteutus.
- Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun toteuttaminen kokeilutoimipaikoissa.
- Perusopetuksen yhtenäisen toimintakulttuurin ja tehokkaiden tukipalveluiden suunnittelu, toteutus ja kehittäminen.
- Oppivelvollisuuden pidentymiseen liittyvän toimintakulttuurin ja lukion uuden opetussuunnitelman toteutumisen seuraaminen ja kehittäminen tarvittaessa.
- Lasten ja nuorten oppimis- ja hyvinvointivajeen paikkaaminen. Hyvinvoinnin kokonaisvaltainen tukeminen ja toiminnan palauttaminen pandemiaa edeltävälle tasolle pandemian aikana syntyneet hyvät käytänteet säilyttäen. Yhteisöllisyyden vahvistaminen.
- Vapaa-aikapalveluissa kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen, Raision harrastamisen mallin edelleen kehittäminen, liikunta- ja kulttuuriympäristöjen kehittämisohjelma.
- Palvelujen digitalisaation ja asukkaiden digiosaamisen lisääminen.

9.4.2. Sivistyslautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite / Kärkitoimenpide	Mittarit
Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	Varhaiskasvatus- ja kouluverkon uudistaminen.	Suunnittelun toteutuneet toimenpiteet.
Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	Lasten ja nuorten hyvinvointi- ja oppimisvajeen täyttäminen, henkilöstön työhyvinvointi, sairauspoissaolojen vähentyminen. Hyvinvointityön jatkaminen kaupunkitasoisena.	Oppilaiden poissaolot, oppimistulokset. Toimintasuunnitelmat ja palautekyselyt. Sairauspoissaolojen kehitys.
Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	Yhtenäisen toimintakulttuurin ja tukipalveluiden kehittäminen. Toimintakulttuurien yhtenäistäminen ja yhdessä kehittäminen.	Yhteinen ohjeistus laadittu, toiminnasta saatu palaute, vuosisuunnitelmien toteutuminen.
Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	Henkilömitoituksiin vastaaminen, lakimuutosten tuomien toiminnan ja rahoituksen muutosten huomioiminen. Toiminnan järjestäminen reunaehtojen mukaisesti.	Henkilömitoituksen tarkastelu, talouden suunnittelun toteutuminen.
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstön osaamisen varmistaminen ja vahvistaminen.	Koulutuspäivien määrän ja sisältöjen seuranta. Koulutustarpeen suunnitelma.
Osaava ja hyvinvoiva henkilöstö	Henkilöstön työhyvinvoinnin edistäminen. Kehityskeskustelut, ajankohtaiset säännölliset palaverit, työmäärän tasaaminen, tarkoituksenmukainen resursointi.	Kehityskeskustelut käydään jokaisen työntekijän kanssa vuosittain. Jaetun johtajuuden mallin kehittäminen.
	Koulu- ja varhaiskasvatusverkkosuunnitelma päivitetään tulevien hankkeiden osalta valtuustossa v. 2023 aikana.	

9.4.3. Sivistyslautakunnan vuosi 2023

Sivistyslautakunnan alaisten palvelualueiden toiminnoissa keskiössä on kasvatuksen ja koulutuksen toimintojen tuottaminen laadukkaasti pandemian aikana syntyneet tarpeet huomioiden. Oppimis- ja hyvinvointivaje aiheuttaa edelleen tarpeita varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen järjestämiselle.

Kaupungin väkiluvun kasvu ja Ukrainan sotapakolaisten määrä kaupungissa tuovat haasteita palvelutarpeeseen vastaamisessa tilojen ja henkilöstön riittävyyden suhteen. Palveluverkkoselvitysten päätösten toimeenpano ja jalkauttaminen ovat sivistystoimialan pitkäaikainen keskeinen prosessi. Kouluverkon ja varhaiskasvatusverkon yksiköiden rakenteiden, toiminnan ja tukipalveluiden suunnittelu, toteuttaminen ja ajantasaisena pitäminen muuttuvien olosuhteiden tarpeet huomioiden ovat painopistealueina.

Kaksivuotinen esiopetuskokeilu jatkuu toukokuuhun 2024 asti osana Opetus- ja kulttuuriministeriön Oikeus oppia –kehittämishjelmaa. Valtakunnallisilla seurantatutkimuksilla seurataan ja arvioidaan toimeenpanoa, pedagogisia ja toiminnallisia käytäntöjä sekä selvitetään kokemuksia kokeilusta ja tuotetaan tiedolla johtamiseen tarvittavaa tietoa. Päivitetyt varhaiskasvatussuunnitelman mukaisesti toteutetaan ja kehitetään varhaiskasvatuksessa tarjottavaa kolmiportaista tukea. Yhteistyö esiopetuksen ja perusopetuksen välillä on keskiössä siirtymävaiheen laadukkaan toteuttamisen mahdollistamiseksi.

Perusopetuksessa yhteisöllisyyden lisääminen, sitouttavan kouluyhteisötyön vakiinnuttaminen, tulevaisuuskon ja kriisinkestävyiden vahvistaminen ja lasten ja nuorten kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisen toimenpiteet ovat toiminnan painopisteitä. Raision harrastamisen malli tarjoaa raisiolaisille lapsille monipuolisia mahdollisuuksia eri harrasteiden parissa yhteistyössä vapaa-aikapalveluiden kanssa. Elämyspolun toteuttaminen yhteistyössä vapaa-aikapalveluiden kanssa vahvistaa varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelman toteuttamista.

Lukiokoulutuksessa uuden opetussuunnitelman toteutumista seurataan ja tarkistuksia toimintaan ja paikalliseen opetussuunnitelmaan tehdään tarpeiden mukaisesti. Toimintakulttuurin, yhteisöllisyyden ja yhteistyön kehittäminen ovat keskiössä toimintavuonna 2023.

Raisio-opiston toiminnassa tavoitteena on opiskelu- ja harrastustoiminnan osallistujamäärien nostaminen opetusohjelmaa kehittämällä ja osallistamalla kuntalaisia toiminnan suunnitteluun. Painopisteenä opetusohjelmassa ovat terveyttä ja hyvinvointia edistävät kurssit.

Kaupunkistrategian mukaisesti henkilöstön osaamisen kehittäminen ja työhyvinvoinnista huolehtiminen ovat toimialan toiminnoissa painopistealueina. Koulutustarpeiden suunnittelu auttaa kohdentamaan koulutusta. Jaetun johtajuuden toteuttamista kehitetään yksiköissä osana työhyvinvointia.

9.4.4. Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Tuotot

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksulakia muutetaan 1.1.2023 siten (valtion budjettiriihen päätös - 70 milj. € vähentäminen varhaiskasvatusmaksuista), että asiakasmaksuja alennetaan korottamalla maksujen perusteena olevia tulo-rajajoja. Kuntaliiton arvion mukaan vaikutus kunnissa on n. -20 - -30 % maksutuottoihin. Talousarvio 2023 on laadittu -24% leikkauksen mukaan, niin että sen vaikutus on -250 000 € verrattuna vuoden 2022 asiakasmaksutuottoihin.

Mylly-Antin koulun arvioidut tulot 932 864 €, laskutetaan kunnilta sovituin periaattein.

Hankeavustuksia n. -300 000 € vähemmän verrattuna vuoden 2021 tilinpäätökseen.

Menot

Mylly-Antin koulun menot ovat arviolta 1 789 264 €, nettovaikutus on – 856 400 €, joka katetaan kaupungin saamalla valtionosuudella.

Varhaiskasvatuksessa pienten lasten (alle 3v) määrä reilussa kasvussa, tarvitaan lisäpaikkoja varhaiskasvatukseen.

Palkankorotuksiin on sovittu + 3,05 % vaikutus reilu miljoona €.

Maksuttoman toisen asteen jatkuminen 2. ja 3. vuosikurssille ja tuleville 1. vuosikurssin opiskelijoille sekä kasvaneen oppilasmäärän tuoma lisäkustannus n. 100 000 €.

Vakanssiesityksiä sivistyslautakunnassa on Mylly-Antin koulun lisäksi 33 kpl, joista 23 vakanssia on varhaiskasvatukseen ja 10 vakanssia perusopetukseen, kokonais- kustannusvaikutus 949 500 €.

Hankerahoja on n. -220 000 € vähemmän verrattuna tähän vuoden 2021 tilinpäätökseen.

Hankkeiden omavarahoitusosuuksiin on varattu 250 000 €, lautakunta käsittelee jatkossa hankkeiden aloitukset.

Ukrainalaisia lapsia on tullut lisää niin varhaiskasvatukseen (n.15 lasta) kuin perusopetukseenkin kesän 2022 aikana (n. 75 lasta). Tämä lisäkustannus (416 940 €) ei ollut tiedossa talousarvion raamia tehdessä. Kustannus on tämän hetken arvio, vielä ei tiedetä korvaako valtio näitä kustannuksia. Valmistavan opetuksen valtionavusta saadaan tieto myöhemmin.

Keväällä 2022 laitospulaiset, kalustonhoitajat sekä koulukuraattorit ja -psykologit siirtyivät pois sivistys- ja vapaa-aikatoimialalta infrapalveluihin ja sosiaali- ja terveystoimialalle.

9.4.5. Ulkoiset määrärahat

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2021	-34 794 539 €	3 788 836 €	-31 005 703 €
TAM2022	-36 285 655 €	3 660 013 €	-32 625 642 €
TA2023LTK	-40 470 316 €	3 994 616 €	-36 475 700 €
TA2023KH	-40 483 942 €	3 994 616 €	-36 489 326 €
TA2023	-40 541 364 €	3 994 616 €	-36 546 748 €

Henkilöstö		
Vuosi	Henkilöstökulut (€)	Henkilötyövuodet (htv)
TP2021	-27 593 217 €	575,0
TAM2022	-27 825 371 €	554,0
TA2023LTK	-31 617 099 €	560,0
TA2023KH	-31 630 725 €	560,0
TA2023	-31 688 147 €	562,0

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2021	-4 930 168 €
TAM2022	-5 808 301 €
TA2023LTK	-6 027 362 €
TA2023KH	-6 027 362 €
TA2023	-6 027 362 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2021	-965 872 €
TAM2022	-1 255 428 €
TA2023LTK	-1 326 400 €
TA2023KH	-1 326 400 €
TA2023	-1 326 400 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2021	-121 823 €
TAM2022	-117 615 €
TA2023LTK	-218 015 €
TA2023KH	-218 015 €
TA2023	-218 015 €

9.4.6. Sivistyslautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-865 995	-847 239	-847 239	-1 680 839	-1 680 839	-1 680 839
Maksutuotot	-1 664 232	-1 454 691	-1 454 691	-1 205 700	-1 205 700	-1 205 700
Tuet ja avustukset	-1 252 888	-670 796	-1 355 807	-1 105 801	-1 105 801	-1 105 801
Vuokratuotot						
Muut toimintatuotot	-5 727	-2 276	-2 276	-2 276	-2 276	-2 276
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-3 788 842	-2 975 002	-3 660 013	-3 994 616	-3 994 616	-3 994 616
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	22 169 493	22 721 750	22 356 559	25 175 201	25 186 401	25 233 601
Eläkekulut	4 440 682	4 603 617	4 508 622	5 307 949	5 309 872	5 317 976
Muut henkilösivukulut	983 051	957 804	960 190	1 133 949	1 134 452	1 136 570
Henkilöstökulut yhteensä	27 593 226	28 283 171	27 825 371	31 617 099	31 630 725	31 688 147
Palvelujen ostot	4 930 182	5 444 967	5 808 301	6 027 362	6 027 362	6 027 362
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	965 878	1 240 950	1 255 428	1 326 400	1 326 400	1 326 400
Avustukset	1 130 530	1 256 000	1 256 000	1 256 000	1 256 000	1 256 000
Vuokrat	121 824	117 615	117 615	218 015	218 015	218 015
Muut toimintakulut	52 930	22 940	22 940	25 440	25 440	25 440
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	34 794 570	36 365 643	36 285 655	40 470 316	40 483 942	40 541 364
TOIMINTAKATE	31 005 728	33 390 641	32 625 642	36 475 700	36 489 326	36 546 748

9.4.7. Sivistyslautakunta: Budjettiyhteenveto, ulkoiset ja sisäiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-865 995	-847 239	-847 239	-1 680 839	-1 680 839	-1 680 839
Maksutuotot	-1 671 531	-1 454 691	-1 454 691	-1 205 700	-1 205 700	-1 205 700
Tuet ja avustukset	-1 252 888	-670 796	-1 355 807	-1 105 801	-1 105 801	-1 105 801
Vuokratuotot	-27 580	-36 550	-36 550	-36 550	-36 550	-36 550
Muut toimintatuotot	-5 727	-2 276	-2 276	-2 276	-2 276	-2 276
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-3 823 721	-3 011 552	-3 696 563	-4 031 166	-4 031 166	-4 031 166
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	22 169 493	22 721 750	22 356 559	25 175 201	25 186 401	25 233 601
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	4 440 682	4 603 617	4 508 622	5 307 949	5 309 872	5 317 976
Muut henkilösivukulut	983 051	957 804	960 190	1 133 949	1 134 452	1 136 570
Henkilöstökulut yhteensä	27 593 226	28 283 171	27 825 371	31 617 099	31 630 725	31 688 147
Palvelujen ostot	8 540 664	9 341 853	9 705 187	10 854 548	10 854 548	10 854 548
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	972 564	1 241 950	1 256 428	1 327 400	1 327 400	1 327 400
Avustukset	1 130 530	1 256 000	1 256 000	1 256 000	1 256 000	1 256 000
Vuokrat	6 010 163	6 288 328	6 288 328	6 243 185	6 243 185	6 243 185
Muut toimintakulut	52 930	22 940	22 940	25 440	25 440	25 440
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	44 300 077	46 434 242	46 354 254	51 323 672	51 337 298	51 394 720
TOIMINTAKATE	40 476 356	43 422 690	42 657 691	47 292 506	47 306 132	47 363 554
VUOSIKATE	40 476 356	43 422 690	42 657 691	47 292 506	47 306 132	47 363 554
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	46 060	30 342	30 342	11 894	11 894	11 894
Arvonalentumiset						
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	40 522 416	43 453 032	42 688 033	47 304 400	47 318 026	47 375 448

9.5. Vapaa-aikalautakunta

Vapaa-aikalautakunnan talousarviokäsittely 27.9.2022 § 98:

<https://julkaisut.raisio.fi/dynasty10/cgi/DREQUEST.PHP?page=meetingitem&id=2022115-7>

9.5.1. Vapaa-aikalautakunnan strategiset tavoitteet

Sivistys- ja vapaa-aikatoimialan strategisia painopisteitä vuonna 2023 ovat

- Varhaiskasvatus- ja kouluverkon rakenteiden ja toiminnan edelleen suunnittelu ja toteutus.
- Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun toteuttaminen kokeilutoimipaikoissa.
- Perusopetuksen yhtenäisen toimintakulttuurin ja tehokkaiden tukipalveluiden suunnittelu, toteutus ja kehittäminen.
- Oppivelvollisuuden pidentymiseen liittyvän toimintakulttuurin ja lukion uuden opetussuunnitelman toteutumisen seuraaminen ja kehittäminen tarvittaessa.
- Lasten ja nuorten oppimis- ja hyvinvointivajeen paikkaaminen. Hyvinvoinnin kokonaisvaltainen tukeminen ja toiminnan palauttaminen pandemiaa edeltävälle tasolle pandemian aikana syntyneet hyvät käytänteet säilyttäen. Yhteisöllisyyden vahvistaminen.
- Vapaa-aikapalveluissa kuntalaisten hyvinvoinnin tukeminen, Raision harrastamisen mallin edelleen kehittäminen, liikunta- ja kulttuuriympäristöjen kehittämisohjelma.
- Palvelujen digitalisaation ja asukkaiden digiosaamisen lisääminen.

9.5.2. Vapaa-aikalautakunnan strategiset ja sitovat tavoitteet

Strateginen kaupunkitasoinen tavoite	Toiminnallinen tavoite / Kärkitoimenpide	Mittarit
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Hyvän asuin ympäristön ja kaupunkilaisten aktiivisuuden lisääntyminen kaikissa ikä- ja väestöryhmissä. Liikunta- ja kulttuuriympäristöjen kehittämisohjelma.	Asukkaiden kuuleminen. Valmistunut ohjelma ja sen mukaiset toteutetut toimenpiteet.
Asuinalueiden eriytymisen ehkäisy	Hyvinvoinnin kokonaisvaltainen tukeminen ja polarisaatioon reagoiminen. Raision Harrastamisen malli (RaiHa), kampanjat ja tapahtumat eri kohderyhmille.	Toimintaan osallistuvien määrä eri ikäluokissa.
Avoin ja kehittyvä toimintakulttuuri	Palvelujen digitalisaation ja asukkaiden digiosaamisen lisääminen. Ohjelmien ja palvelujen käyttöönotto ja kehittäminen, digineuvonnat.	Arviointi ja käyttöön otetut uudet digitaaliset palvelut.
Tiedon tehokas hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa	Ylikunnallisen yhteistyön syventäminen. Verkostotyö ja kellutuskokeilu.	Kellutuskokeilun tulokset.

9.5.3. Vapaa-aikalautakunnan vuosi 2023

Vapaa-aikalautakunnan alaisten palvelualueiden toiminnoissa edistetään kuntalaisten hyvinvoinnin edellytyksiä kaikissa ikäryhmissä yhteistyössä sivistyspalveluiden ja muiden toimijoiden kanssa. Liikunta- ja kulttuuriympäristöjen kehittämisohjelmat ohjaavat toiminnan kehittämistä suunnitelmallisesti ja kuntalaisia osallistaen.

Toimitilamuutosten myötä museotoiminnan edellytysten paraneminen ja Kirjastotalon toimintojen kehittäminen ovat osa vapaa-aikalautakunnan painopisteitä toimintavuonna.

Tiedon kerääminen ja sen hyödyntäminen johtamisessa ja päätöksenteossa helpottuu digitaalisten ratkaisuiden käyttöönoton lisääntyessä.

Raision harrastamisen mallin toimintojen tuottaminen ja kehittäminen yhteistyössä perusopetuksen kanssa jatkuu ja hanke vastaa monipuolisella toiminnalla kaupunkistrategiseen tavoitteeseen ”jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus harrastamiseen”.

Liikunta- ja nuorisopalveluissa haasteena on talouden tasapainottamisen toimenpiteisiin kirjatut henkilötyövuosien vähentämiset ja toisaalta tarpeet kehittää toimintaa ja hoitaa palvelut laadukkaasti riittävin resurssein. Nuorisopalveluiden kehittäminen uuden nuorisotyön koordinaattorin (ent. nuorisosihteerin) rekrytoinnin myötä on yksi toimintavuoden painopisteistä.

Kaupunkistrategian mukaisesti henkilöstön osaamisen kehittäminen ja työhyvinvoinnista huolehtiminen ovat toimialan toiminnoissa painopistealueina. Koulutustarpeiden suunnittelu auttaa kohdentamaan koulutusta.

9.5.4. Olennaiset talousarvioon vaikuttavat huomiot

Tuotot

Ei oleellisia muutoksia.

Menot

Talousarviossa on huomioitu 3,05 % palkankorotus, muutoin menot ovat pääosin vuoden 2022 tasolla, vaikutus n. 81 000 €

Museonjohtaja toimii JUKO:n pääluottamusmiehenä (60% työajasta) heinäkuulle 2023 asti. Huojennusta työajasta on 60%. Museo saa valtionosuutta, jonka ehdoissa on, että museossa on kaksi museoammattilaista. Talousarviossa on huomioitu museonjohtajan tehtävien sijaisen palkkakustannukset sivukuluineen 14 310 €.

Valtuuston hyväksymä Raision sopeutusohjelma vuosille 2021-2023 edellyttää kirjasto- ja kulttuuripalveluiden osalta henkilöstön määrän vähentämistä luonnollisen poistuman avulla yhdellä henkilötyövuodella, säästötavoitteeksi on arvioitu 40 000 €.

Kasvavien energiakustannuksien osalta varaudutaan 30 prosentin lisäkustannuksiin Raision jäähallien osalta.

Hankkeiden omarahoitusosuuksiin on varattu 50 000 €, lautakunta käsittelee jatkossa hankkeiden aloitukset.

Kirjastossa on syksystä 2019 asti ollut täyttämättä varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen kirjavinkkausta ja muuta varhaiskasvatuksen ja alkuopetuksen kirjastoyhteistyötä hoitaneen kirjastonhoitajan tehtävä. Vuodesta 2020 aina kesään 2022 asti tehtävää on hoidettu OKM:n hankerahalla, joka on nyt päättynyt. Vaikka huolta lasten lukutaidosta ja lukemisharrastuksesta kannetaan laajalti, kirjasto ei jatkossa kykene ilman asianmukaisesti koulutetun kirjastonhoitajan työpanosta toteuttamaan varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen OPS:seissa asetettuja tavoitteita.

Raision museo Harkko tulee muuttamaan Kirjastotalolle vuoden 2023 aikana. Muutto parantaa Kirjastotalon palveluita ja kehittää Kirjastotaloa monipuoliseksi kulttuuritaloksi. Museon muutto vaatii myös tilojen varustelun parantamista ja aiheuttaa toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia mm. investointeihin ja käyttötalouteen.

Vanhassa museorakennuksessa entisessä kunnanvaltuuston salissa oleva taiteilija Hilka Toivolan seinämaalaus Keskustelua (v. 1964) tulisi puhdistaa ja siirtää, työstä annettu hinta-arvio on 25.000 €.

Lisäksi Raision kaupungin ja Eero Rantasen taidekokoelmien ystävät ry:n välisessä tallennussopimuksessa on sovittu, että Raisio pitää museossa esillä Eero Rantasen muistoa (esine- ja kirjakokoelma). Entisessä museorakennuksessa olevan Eero Rantasen muistohuoneen esineistö on ionisoitava ja puhdistettava ennen siirtoa Raision museo Harkon Kirjastotaloon tulevaan muistohuoneeseen, hinta-arvio 30.000 €.

Maalauksen siirron ja esineistön puhdistuksen kustannukset eivät sisälly Raision museon Harkon talousarvioon.

Valtuuston hyväksymä Raision sopeutusohjelma vuosille 2021-2023 edellyttää liikunta- ja nuorisopalveluiden osalta henkilöstön määrän vähentämistä luonnollisen poistuman avulla kahden henkilötyövuoden verran vuonna 2023. Säästötarpeeksi on arvioitu 80 000 €. Ko. sopeuttaminen säästää 65 745 €.

Mikäli nuorisotyöntekijän tilalle ei palkata työntekijää, sen vaikutus on uusien toimintojen käynnistämisessä sekä vanhojen kehittämisessä. Nettinuorisotyötä ja pelitiimin toimintaa ei ole resursseja käynnistää sekä kouluyhteistyö voidaan pitää ainoastaan nykyisellä tasolla.

Nuorisopalvelut tulevat vastaamaan vuonna 2023 Raision kaupungin nuorten kesätyöllistämisestä, jonka toimintatapoja tullaan uudistamaan siten, että nuoret haastatellaan, heidät sijoitetaan heidän toivomiin työpaikkoihin mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi tehtäväksi tulee kesätyöllistämiseen liittyvien käytännön asioiden hoitaminen. Em. kokonaisuus edellyttää uuden nuorisotyön koordinaattorin (aikaisemmin nuorisosihteeri) lisäksi 2-3 työntekijän työpanosta kokonaisuuden luomiseen ja toteuttamiseen. Henkilöstöresurssia ei ole siirtymässä henkilöstöhallinnosta nuorisopalveluihin tämän kokonaisuuden yhteydessä.

Krookilan nuorisotila suljetaan pienenevän kävijämäärän vuoksi vuoden 2023 alusta alkaen. Toiminnallisesti panostetaan Tikanmaan sekä Nuorisokeskus Nopan nuorisotiloihin.

Mikäli liikuntapaikkahoitajan tilalle ei palkata työntekijää, on sillä vaikutus Raision laajan ja laadukkaan liikuntapaikkaverkoston kuntoon.

Teknologian hyödyntäminen esimerkiksi Hydrohex, varausjärjestelmä, ilmoittautumisjärjestelmä ym. lisäävät vuosittaisia IT-kustannuksia, mutta helpottavat arjen työtä sekä parantavat tietoon perustuvaa päätöksentekoa pitkällä aikavälillä.

Hahdenniemelle uinninvalvonta kesäkaudeksi.

9.5.5. Ulkoiset määrärahat

Kokonaismäärärahat (€)			
Vuosi	Menot	Tulot	Netto
TP2021	-3 554 787 €	690 371 €	-2 864 416 €
TAM2022	-3 997 049 €	1 057 553 €	-2 939 496 €
TA2023LTK	-4 008 039 €	940 650 €	-3 067 389 €
TA2023KH	-4 008 039 €	940 650 €	-3 067 389 €
TA2023	-4 048 039 €	940 650 €	-3 107 389 €

Henkilöstö		
Vuosi	Henkilöstökulut (€)	Henkilötyövuodet (htv)
TP2021	-2 539 258 €	65,0
TAM2022	-2 793 391 €	64,3
TA2023LTK	-2 780 855 €	64,3
TA2023KH	-2 795 855 €	64,3
TA2023	-2 795 855 €	64,3

Palvelujen ostot ulkoa (€)	
Vuosi	
TP2021	-381 885 €
TAM2022	-495 326 €
TA2023LTK	-511 541 €
TA2023KH	-496 541 €
TA2023	-496 541 €

Aineet ja tarvikkeet (€)	
Vuosi	
TP2021	-423 247 €
TAM2022	-474 056 €
TA2023LTK	-487 485 €
TA2023KH	-487 485 €
TA2023	-487 485 €

Vuokrat (€)	
Vuosi	
TP2021	-59 236 €
TAM2022	-85 996 €
TA2023LTK	-79 828 €
TA2023KH	-79 828 €
TA2023	-79 828 €

9.5.6. Vapaa-aikalautakunta: Budjettiytteen veto, ulkoiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-80 162	-118 195	-118 195	-117 195	-117 195	-117 195
Maksutuotot	-361 845	-649 500	-649 500	-710 500	-710 500	-710 500
Tuet ja avustukset	-182 571		-192 403	-12 000	-12 000	-12 000
Vuokratuotot	-33 233	-43 906	-43 906	-47 406	-47 406	-47 406
Muut toimintatuotot	-32 561	-53 549	-53 549	-53 549	-53 549	-53 549
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-690 372	-865 150	-1 057 553	-940 650	-940 650	-940 650
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	2 002 726	2 097 392	2 216 032	2 219 018	2 231 347	2 231 347
Eläkekulut	451 030	463 782	489 138	462 065	464 182	464 182
Muut henkilösivukulut	85 503	88 221	88 221	99 772	100 326	100 326
Henkilöstökulut yhteensä	2 539 259	2 649 395	2 793 391	2 780 855	2 795 855	2 795 855
Palvelujen ostot	381 888	431 326	495 326	511 541	496 541	496 541
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	423 247	474 056	474 056	487 485	487 485	487 485
Avustukset	143 597	144 000	144 000	144 000	144 000	144 000
Vuokrat	59 236	85 996	85 996	79 828	79 828	79 828
Muut toimintakulut	7 562	4 280	4 280	4 330	4 330	44 330
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	3 554 789	3 789 053	3 997 049	4 008 039	4 008 039	4 048 039
TOIMINTAKATE	2 864 417	2 923 903	2 939 496	3 067 389	3 067 389	3 107 389

9.5.7. Vapaa-aikalautakunta: Budjettiytteen veto, ulkoiset ja sisäiset

Selite	TP2021	TA2022	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023
TOIMINTATUOTOT						
Myyntituotot	-80 612	-118 195	-118 195	-117 195	-117 195	-117 195
Maksutuotot	-492 031	-798 200	-798 200	-850 000	-850 000	-850 000
Tuet ja avustukset	-182 571		-192 403	-12 000	-12 000	-12 000
Vuokratuotot	-82 471	-80 906	-80 906	-84 406	-84 406	-84 406
Muut toimintatuotot	-32 561	-53 549	-53 549	-53 549	-53 549	-53 549
TOIMINTATUOTOT YHTEENSÄ	-870 246	-1 050 850	-1 243 253	-1 117 150	-1 117 150	-1 117 150
TOIMINTAKULUT						
Palkat ja palkkiot	2 002 726	2 097 392	2 216 032	2 219 018	2 231 347	2 231 347
Henkilösivukulut						
Eläkekulut	451 030	463 782	489 138	462 065	464 182	464 182
Muut henkilösivukulut	85 503	88 221	88 221	99 772	100 326	100 326
Henkilöstökulut yhteensä	2 539 259	2 649 395	2 793 391	2 780 855	2 795 855	2 795 855
Palvelujen ostot	664 807	698 465	762 465	755 427	740 427	740 427
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	424 935	474 556	474 556	487 985	487 985	487 985
Avustukset	143 597	144 000	144 000	144 000	144 000	144 000
Vuokrat	2 868 458	2 827 314	2 827 314	2 993 720	2 993 720	2 993 720
Muut toimintakulut	7 562	4 280	4 280	4 330	4 330	44 330
TOIMINTAKULUT YHTEENSÄ	6 648 618	6 798 010	7 006 006	7 166 317	7 166 317	7 206 317
TOIMINTAKATE	5 778 372	5 747 160	5 762 753	6 049 167	6 049 167	6 089 167
VUOSIKATE	5 778 372	5 747 160	5 762 753	6 049 167	6 049 167	6 089 167
Poistot ja arvonalentumiset						
Suunn.mukaiset poistot	244 573	220 970	220 970	245 815	245 815	245 815
Arvonalentumiset						
Poistoeron lis.(-)tai väh.(+)						
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	6 022 945	5 968 130	5 983 723	6 294 982	6 294 982	6 334 982

10. Investoinnit

10.1. Yhteenveto investoinneista 2023-2025

Investoinnit, €	TP2021	TAM2022	TA2023 LTK	TA2023 KH	TA2023 KV	TS2024	TS2025
KH, konserni	0	162 000	138 000	138 000	138 000		
KH, kaupunkikehitys	0	0	20 000	20 000	20 000		
Lupalautakunta	0	0	0	0	0		
Infraautakunta	195 801	230 500	345 000	345 000	345 000		
Sivistyslautakunta	0	0	80 000	80 000	80 000		
Vapaa-aikalautakunta	116 947	96 000	767 000	342 000	342 000		
Sosiaali- ja terveyslautakunta	156 564	0					
Seudullinen joukkoliikenne	88 149	40 850	41 311	41 311	41 311		
Käyttöomaisuusinvestoinnit yhteensä	557 460	529 350	1 391 311	966 311	966 311	0	0
Muut investoinnit:							
Maan hankinta							
Maan ostot	454 526	2 000 000	2 000 000	2 000 000	2 000 000	1 500 000	1 500 000
Maan myynti (hankintahinta+myyntivoitto=luovutustulot)	-1 964 581	-2 555 000	-2 555 000	-2 555 000	-2 555 000	-2 005 000	-2 005 000
netto	-1 510 055	-555 000	-555 000	-555 000	-555 000	-505 000	-505 000
Satunnainen tulo							
Osakkeet ja osuudet							
Menot	6 422	0	0	0	0	0	0
Osakkeiden myynti (luovutustulot)	0	0	0	0	0	0	0
Menot (vesiyhtiö)	0	0	0	0	0	0	0
Osakkeet ja osuudet yhteensä	6 422	0	0	0	0	0	0
Vapaa-aikalautakunnan rakentamisinvestoinnit	557 942	370 000	0		0	0	0
Kunnallistekniikan investoinnit yhteensä	3 675 122	7 150 000	7 305 000	7 795 000	7 795 000	13 880 000	14 580 000
Talorakentamisinvestoinnit (brutto) yhteensä	1 538 184	2 580 000	11 750 000	12 000 000	12 000 000	18 300 000	22 150 000
Kiinteistöjen pihatytöt	148 886	270 000	350 000	350 000	350 000	100 000	100 000
Investoinnit yhteensä	6 938 542	12 899 350	22 796 311	23 111 311	23 111 311	33 780 000	38 330 000
Investointeihin kohdistuvat tulot	-2 220 585	-3 135 000	-2 930 000	-2 930 000	-2 930 000	-2 005 000	-2 005 000
Nettoinvestoinnit	4 717 957	9 764 350	19 866 311	20 181 311	20 181 311	31 775 000	36 325 000

10.2. Investointihankkeet 2023-2027

INVESTOINTIHANKKEET 2023-2027							
1010 Kiinteä omaisuus							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot		-505 000	-505 000	-505 000	-505 000		
Inv.menot		2 000 000	2 000 000	1 500 000	1 500 000		
Inv. netto		1 495 000	1 495 000	995 000	995 000		
1020 KH, konserni käyttöomaisuus							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		179 311	179 311				
Inv. netto		179 311	179 311				
1300 Sivistysltk käyttöomaisuus							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		80 000	80 000				
Inv. netto		80 000	80 000				
1600 Vapaa-aikaltk käyttöomaisuus							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		767 000	342 000				
Inv. netto		767 000	342 000				
1800 KH, kaupunkikehitys käyttöom.							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		20 000	20 000				
Inv. netto		20 000	20 000				
2050 Konevarikko käyttöomaisuus							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		300 000	300 000				
Inv. netto		300 000	300 000				
3008 Teollisuus- ja kauppa-alueet							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		140 000	140 000	100 000	100 000		
Inv. netto		140 000	140 000	100 000	100 000		
3013 Perusparannus *							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		400 000	400 000	500 000	400 000		
Inv. netto		400 000	400 000	500 000	400 000		
3014 Taitorakenteet							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		300 000	300 000	300 000	300 000		
Inv. netto		300 000	300 000	300 000	300 000		
3015 Raisiontien silta *							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot				5 000 000	5 000 000		
Inv. netto				5 000 000	5 000 000		
3027 Kantokangas *							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		500 000	500 000	400 000	200 000		
Inv. netto		500 000	500 000	400 000	200 000		

3034 Isojen ojien kunnostus							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		100 000	100 000	100 000	100 000		
Inv. netto		100 000	100 000	100 000	100 000		
3038 Yksityistiet							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot				250 000			
Inv. netto				250 000			
3040 Kuloistenniitty eteläinen *							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		900 000	900 000				
Inv. netto		900 000	900 000				
3041 Kuloistenniitty pohjoinen							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot					900 000		
Inv. netto					900 000		
3042 Ensimmää							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot				600 000			
Inv. netto				600 000			
3043 Leilimaa							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		250 000	250 000				
Inv. netto		250 000	250 000				
3044 Leilikallio							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot				500 000			
Inv. netto				500 000			
3050 Ystävyydenkadun liikennevalot							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		100 000	75 000	300 000			
Inv. netto		100 000	75 000	300 000			
3100 Suunnittelu							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		350 000	350 000	350 000	350 000		
Inv. netto		350 000	350 000	350 000	350 000		
3200 Kadut, liikenneturvallisuus							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		500 000	500 000	460 000	460 000		
Inv. netto		500 000	500 000	460 000	460 000		
3202 E18-hanke/keskusta *							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		600 000	600 000	2 000 000	4 000 000		
Inv. netto		600 000	600 000	2 000 000	4 000 000		
3203 Keskustakohteet							
Selite	KUST.ARvio	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		300 000	300 000	300 000	300 000		
Inv. netto		300 000	300 000	300 000	300 000		

3204 Helmi2-hanke							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot			60 000				
Inv. netto			60 000				
3300 Katuvalaistus							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		500 000	500 000	500 000	500 000		
Inv. netto		500 000	500 000	500 000	500 000		
3400 Päälystykset							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		800 000	800 000	700 000	700 000		
Inv. netto		800 000	800 000	700 000	700 000		
3450 Raisionjoen patoturvallisuus							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot		-375 000	-375 000				
Inv.menot		750 000	750 000				
Inv. netto		375 000	375 000				
3500 Viheralueet							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		180 000	180 000	170 000	170 000		
Inv. netto		180 000	180 000	170 000	170 000		
3550 Hahdenniemi							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		185 000	190 000	100 000	100 000		
Inv. netto		185 000	190 000	100 000	100 000		
3560 Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		300 000	300 000	300 000	250 000		
Inv. netto		300 000	300 000	300 000	250 000		
3561 Tiedonp.koulu/hulevesil.siirto							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		150 000	150 000				
Inv. netto		150 000	150 000				
3562 Suvituulenpuisto							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot			450 000	450 000	450 000		
Inv. netto			450 000	450 000	450 000		
3563 Ratahankkeet							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot				500 000	300 000		
Inv. netto				500 000	300 000		
4010 Hankesuunnittelu							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Inv. netto		100 000	100 000	100 000	100 000	100 000	100 000
4313 Petäsmäen päiväkot							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot						100 000	1 900 000
Inv. netto						100 000	1 900 000

4332 Kuloistenniitty uusi päiväkot							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot			200 000				
Inv. netto			200 000				
4405 Uusi alakoulu 0-4							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot					100 000	4 000 000	3 900 000
Inv. netto					100 000	4 000 000	3 900 000
4415 Tiedonpuiston koulu							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		10 000 000	10 000 000	16 950 000	8 700 000	1 000 000	
Inv. netto		10 000 000	10 000 000	16 950 000	8 700 000	1 000 000	
4419 Uusi alue 2. yhtenäiskoulu 5-9							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot				100 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
Inv. netto				100 000	12 000 000	12 000 000	12 000 000
4706 Uintikeskus Ulpukka							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot					100 000	1 500 000	1 500 000
Inv. netto					100 000	1 500 000	1 500 000
5010 Peruskorjaukset							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		1 350 000	1 400 000	850 000	850 000	850 000	850 000
Inv. netto		1 350 000	1 400 000	850 000	850 000	850 000	850 000
6010 Kiinteät rakenteet ja laitteet							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		45 000	45 000				
Inv. netto		45 000	45 000				
7010 Kiinteistöjen pihatyöt							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		350 000	350 000	100 000	100 000	100 000	100 000
Inv. netto		350 000	350 000	100 000	100 000	100 000	100 000
8010 Sisäilmakorjaukset							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot							
Inv.menot		300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Inv. netto		300 000	300 000	300 000	300 000	300 000	300 000
Yhteensä							
Selite	KUST.ARVIO	TA LTK	TA 2023	TS 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Inv.tulot		-880 000	-880 000	-505 000	-505 000		
Inv.menot		22 796 311	23 111 311	33 780 000	38 330 000	19 950 000	20 650 000
Inv. netto		21 916 311	22 231 311	33 275 000	37 825 000	19 950 000	20 650 000
* Tähdellä merkittyjen hankkeiden kokonaiskustannusarvio ja toteuttamisvuodet ovat sitovia. Hanke voi käyttää vuosittain kokonaiskustannusarvion puitteissa määrärahaa sen mukaan, kuin hankkeen eteneminen vaatii. Lopullinen hankkeen vuosittainen määrärahan käyttö vahvistetaan jälkikäteen valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä.							

10.3. Käyttöomaisuusirtaimistojen hankintaesitykset

Kh, konserni*

Hankinnan nimi	Perustelu	€ (alv 0%)	Projekti
Sähköinen perehdytystyökalu	Kaupungin henkilöstön perehdyttäminen tapahtuu tällä hetkellä manuaalisesti hyödyntämällä perehdytysmateriaalin paperiversioita. Hr:n näkökulmasta perehdytys ei ole tasalaatuista eikä sitä ole mahdollista seurata koko organisaation tasolla. Sähköisen perehdytystyökalun käyttöönotto mahdollistaa perehdyttämisen mm. mobiililaitteilla ja perehdytyksen seuraaminen ja raportointi onnistuvat. Strategisten linjausten mukaisesti tavoitteena on eri toimialojen ja palveluiden digitalisaation ja automatisoinnin tason nosto.	11 000	911039
Sähköinen HR-ohjelma	Raision kaupungilla ei ole käytössä sähköistä hr-järjestelmää. Tiedolla johtamisen sekä esihenkilöiden ja hr:n työn tueksi on tarkoituksenmukaista hankkia hr-järjestelmä, jonka avulla mm. perus hr-tehtävät pystytään suorittamaan järjestelmän kautta eikä lukuisia erillisiä lomakkeita käyttäen. Järjestelmä sisältää mm. keskustelu- ja koulutusosuudet, jonka kautta pystytään käymään varhaisen tuen keskustelut, tulo- ja lähtökeskustelut, kehityskeskustelut, koulutussuunnitelmat ym. Järjestelmän avulla myös hr-tehtävien seuranta ja raportointi mahdollistuvat. Strategisten linjausten mukaisesti tavoitteena on eri toimialojen ja palveluiden digitalisaation ja automatisoinnin tason nosto.	12 000	911040
Dynasty10 migraatio	Migraatio on osa asianhallintajärjestelmän päivitystä. Käytöstä poistuvan järjestelmäversion tiedot siirretään uuteen järjestelmään, jotta niitä voidaan käyttää jatkossa. Projekti suunniteltu vuodelle 2022, mutta toteutuu aikataulumuutosten vuoksi vuoden 2023 aikana.	15 000	911032
Sähköinen arkisto	Sähköisen arkiston käyttöönotto on julkishallinnossa lakisääteistä. Arkisto hankitaan kaikkien toimialojen pitkään ja pysyvästi säilytettäviä aineistoja varten. Sähköinen arkisto parantaa aineistojen käytettävyyttä, mahdollistaa tietoturvallisen säilyttämisen ja kokonaan digitaalisen asiankäsittelyn. Kilpailutus tehty vuoden 2022 aikana. Investointi toteutuu v. 2023.	60 000	911033
Taloussuunnittelujärjestelmä	Taloussuunnittelujärjestelmän toimittaja on ilmoittanut, että tällä hetkellä käytössä olevan järjestelmän tuki ja sen myötä käyttö loppuu maaliskuussa 2023. Taloussuunnittelujärjestelmä on koko kaupungin taloussuunnittelun tärkein työkalu. Ilman taloussuunnittelutyökalua lautakuntien ja koko kaupungin taloussuunnittelun tekeminen ei ole mahdollista.	40 000	911038
Seudullinen joukkoliikenne	Maksu- ja informaatiojärjestelmän hankinta. Järjestelmäinvestointeja vuonna 2023 ovat: Init-lippujärjestelmän päivitystyöt, aikataulupalvelun kehittäminen, valtionavustusten mukaiset maksujärjestelmän päivitykset, Kela- asioinnin päivitystyöt, muut hankinnat.	41 311	911026
	Yhteensä	179 311	

*Taulukossa on mukana myös seudullinen joukkoliikenne.

Kh, kaupunkikehitys

Hankinnan nimi	Perustelu	€ (alv 0%)	Projekti
GNSS-RTK laitteisto ja maastotietokone.	Hankittava laitteisto mahdollistaa neljän mittamiehen yhtäaikaista yksintyöskentelyä maastossa. Vastaanottimen toimivuus peitteisessä maastossa paranee, jolloin mittaustarkkuus on parempi. Mahdollistaa taustakarttojen ja FTP- aineistojen hyödyntämisen maastossa.	20 000	920010
	Yhteensä	20 000	

Infralautakunta

Hankinnan nimi	Perustelu	€ (alv. 0 %)	Projekti
Kameravalvontajärjestelmä ja -laitteet	Kameravalvontajärjestelmää päivitetään ja laajennetaan ilkeiden ja varkauksien vähentämiseksi sekä henkilöturvallisuuden parantamiseksi mm. keskustan alueelle, Kaanaan kouluun, Varppeen päiväkotiin sekä resurssien mukaan muut ennakkoimattomat kohteet.	30 000	966010
Kulunvalvonta- ja lukitusjärjestelmä	Kulunvalvonta- ja lukitusjärjestelmän päivitys / uusiminen mm. Metsäaron päiväkotia ja Petäsmäen päiväkotia sekä resurssien mukaan muut ennakkoimattomat kohteet.	15 000	966014
Traktori	Vaihdetaan vanha traktori (vm. 2006) uudempaan. Kunnallistekniset palvelut on suunnitelmallisesti pyrkinyt uudistamaan kalustoaan. Kaluston ikä vaikuttaa oleellisesti huolto- ja korjauskustannuksiin. Kunnallisteknisten palveluiden alaisuuteen on keskitetty ajoneuvokalustoa ja työkoneita, joita käyttää liikuntapalvelut, kiinteistöpalvelut, kunnallistekniset palvelut ja sivistyskeskus. Työkone saattaa olla kesällä kunnallisteknisten palveluiden käytössä ja talvella esimerkiksi kiinteistönhoidon käytössä. Globaalin puolijohdekomponenttipulan (saatavuusongelma) vuoksi traktori saatetaan hankkia käytettynä.	150 000	962096
Generaattori (3 kpl)	Varautuminen sähkökatkoihin.	150 000	962097
	Yhteensä	345 000	

Sivistyslautakunta

Hankinnan nimi	Perustelu	€ (alv 0%)	Projekti
Opetuksen robotiikka/steam välineet	Science, Technology, Engineering, Art, Math = Steam: parannetaan oppilaiden teknologian ymmärtämistä, hyödyntämistä ja kehittämistä sekä teknologista lukutaitoa. Strateginen painopiste: Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	30 000	931328
Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen pihakalusteet	Koulu- ja varhaiskasvatuksen pihakalusteiden uusiminen. Strateginen painopiste: Laadukas ja uudistuva varhaiskasvatus ja perusopetus	50 000	931329
	Yhteensä	80 000	

Vapaa-aikalautakunta

Hankinnan nimi	Perustelu	€ (alv 0%)	Projekti
Lähiliikuntapaikka: Päiväkoti- ja koulupihojen liikkumis- ja liikuntaolosuhteiden kehittäminen.	Alakouluikäisistä lähes 60 % käyttää lähiliikuntapaikkoja vapaa-ajallaan 1-2 kertaa viikossa. Lapset, jotka asuvat alle puolen kilometrin päässä lähiliikuntapaikasta arvioivat käyttävänsä lähiliikuntapaikkaa vähintään kolme kertaa viikossa. Raisen päiväkotien ja koulujen lähiliikuntapaikat edellyttävät kehittämistä poikkihallinnollisena yhteistyönä uusi palveluverkko huomioiden. OKM:n liikuntapaikkarakentamisen painopiste vuodesta 2001. Lähiliikuntapaikkarakentamiseen on mahdollisuus saada AVIn liikuntapaikkarahoitusta. Strateginen painopiste: hyvinvointi ja aktiivisuus, kestävä kasvu.	60 000	941689
Koulujen yhteydessä olevien hiekkakenttien perusparannus.	Kentät ruohittuneet, isoja kiviä sekä pohja kova. Parannetaan Kerttulan, Ihalan ja Tikanmaan koulujen kentät. Strateginen painopiste: hyvinvointi ja aktiivisuus, kestävä kasvu.	30 000	941690
Retkeilyreitistöjen kehittäminen: Haunisten altaan ympäristö	Retkeily- ja luontoreitit ovat eri-ikäisten kaupunkilaisten suurin liikuttaja. Haunisten ympäristön kehittämissuunnitelma on valmistunut 2021. Haunisten altaan ympäristön kehittäminen retkeilyyn edellyttää maan ostoa. Kohteen kehittämiseen voidaan hakea tukea mm. Leader-rahoituksesta (50%). Strateginen painopiste: kestävä kasvu.	40 000	941691
Ulkokuntosali, Tikanmaa alue ja Hahdenniemen satama-alue	Tikanmaan alueen tarve nousi esille kaupunkilaiskyselyssä, Hahdenniemen uimarannan liikuntaolosuhteiden kehittäminen käyttäjien tarpeita kuuntelemalla. Hahdenniemen ulkokuntosalin kehittämiseen palataan tulevana vuonna. Strateginen painopiste: kestävä kasvu, asuinalueiden, eriytymisen ehkäisy, satama-alueen monipuolinen kehittäminen.	60 000	941692
Kerttulan tekonurmikentän valaisimien uusiminen	Kerttulan tekonurmikentän nykyisiä valaisimia (kaasupurkausvalaisimia) ei enää valmisteta, valojen uusiminen energiaa vähän kuluttaviin led-valonheittämiin.	52 000	941693
Raisen museo Harkon näyttelykalusteet (näyttelyseinäkkeet, vitriinit, jne)	Museo siirtyy Kirjastotalolle Nuolen tiloihin, jotka eivät sellaisenaan sovellu näyttelytoimintaan (seinät rikkonaiset, ikkunoita, lasiseiniä, kattoikkuna jne). Toimivin ja pitkässä juoksussa edullisin ratkaisu on hankkia välttämättömät näyttelykalusteet (korkeat seinäkkeet, vitriinit jne.), jotka mahdollistavat monipuolisen ja laadukkaan näyttelytoiminnan sekä muiden museoiden esine- ja teoslainat Harkolle. Seinäkkeiden vaatimukset; soveltuu monipuolisesti niin taide- kuin arkeologisiin näyttelyihin, niillä voi muokata näyttelytilaa, seisovat vapaasti, omilla jaloillaan ja ovat helposti liikuteltavissa, rakenne kestää raskaiden taideteosten/esineiden ripustuksen, erilaiset kiinnitystekniikat ovat mahdollisia, ovat maalattavia. Strateginen tavoite: Hyvinvointi ja aktiivisuus, elinvoima ja vetovoima.	100 000	941695
		342 000	

10.4. Kunnallistekniikan investointiohjelma 2023-2025

Hanke	Vuosi	2023	2024	2025	Hankekust. yhteensä
	Asuntoalueet				
3040	Kuloistenniitty I 2023 vaihe 2/2 *	900			1 700
3041	Kuloistenniitty II			900	900
3042	Ensimmä		600		600
		900	600	900	
	Yritysalueet				
3008	Teollisuus- ja kauppa-alueet (sitomattomat kohteet)	140	100	100	
3043	Leilimaa	250			
3044	Leilikallio		500		500
3050	Ystävydenkadun liikennevalot	75	300		375
3027	Kantokangas pohj. 2023 vaihe 1/2 *	500	400	200	1 520
		965	1 300	300	
	Muut investointihankkeet				
3013	Perusparannus*				
	Ounelantien alue 2023 vaihe 2/3	400	500		1 100
	Rekryytinkuja			400	
3014	Taitorakenteet (alikulukäytävät)	300	300	300	
3015	Kuloisten risteysilta, Mahittulan silta *		5 000	5 000	10 300
3034	Isojen ojen kunnostus	100	100	100	
3038	Yksityistiet		250		
3100	Suunnittelu	350	350	350	
3200	Kadut (sitomattomat kohteet)	200	200	200	
3200	Muut kevytväylät	140	100	100	
3200	Liikennevalot	50	50	50	
3200	Liikenneturvallisuus	110	110	110	
3202	E18-hanke /keskusta *	600	2 000	4 000	8 150
3203	Keskustakohteet	300	300	300	
3204	Helmi2-hanke	60			
3560	Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen	300	300	250	
3563	Ratahankkeet		500	300	
3300	Katuvalaistus (rakennus- ja saneerauskohteet)	500	500	500	
3400	Päällystykset	800	700	700	
3450	Raisiojoen patoturvallisuus, ennallistaminen	750			
	Ely/valtionosuus	-375			
3561	Tiedonpuiston koulu/hulevesilinjan siirto	150			
3562	Suvituulenpuisto *	450	450	450	1 350
3500	Viheralueet				
	Puistojen rakentaminen, saneeraus	120	110	110	
	Leikkikenttien rakentaminen, saneeraus	60	60	60	
3550	Hahdeniemi				
	Venesatama	130	100	100	
	Uimaranta	60			
		5 555	11 980	13 380	
	Yhteensä	7 420	13 880	14 580	

10.4.1. Kunnallisteknisten investointien hankekohtaiset perustelut 2023

(kursiivilla myöhemmin toteutettavien hankkeiden perustelut)

Asuntoalueet

3040 Kuloistenniitty I (900.000 €) *

Vuonna 2022 rakennettiin alueen ensimmäinen osa. Vuonna 2023 on tarkoitus rakentaa Kuloistenniitynkatu valmiiksi eli kiertoliittymästä alueen pohjoisrajalle. Lisäksi rakennetaan Leppäkertunkatu valmiiksi sekä Heinäsirkanraitti ja viisi poikittaista raittia sekä alueen pohjoisosaan pysäköintialue. Kustannusarvio vuodelle 2023 on 900.000 euroa.

Hankkeen toteuttamisen edellytyksenä on, että Raision Vesi Oy osallistuu siihen vesihuollon rakentamisen osalta.

3041 Kuloistenniitty II (vuonna 2025 900.000 €)

Kuloistenniitty II-alueelle on asemakaavassa esitetty rivitalotontteja, joissa olisi yhteensä noin 150 asuntoa. Kunnallistekniikka rakennetaan alueelle vuonna 2025. Alueelle rakentuu noin 100 m Kuloistentietä, Kuloistenpellonkatu sekä kaksi pysäköintialuetta mm. kuntoratojen käyttäjille. Lisäksi Vetikonpolkua kunnostetaan. Katujen rakentamisen kustannusarvio on 900.000 euroa.

Hankkeen toteuttamisen edellytyksenä on, että Raision Vesi Oy osallistuu siihen vesihuollon rakentamisen osalta.

3042 Ensima (vuonna 2024 600.000 €)

Ensimaan asemakaava tulee lainvoimaiseksi aikaisintaan vuonna 2023. Samoin vuoden 2023 aikana laaditaan alueen katusuunnitelmat ja rakentaminen voi alkaa vuonna 2024.

Ensimaan alue on kokonaan uuden kunnallistekniikan rakentamista. Alueen rakentaminen on alustavasti suunniteltu toteutettavaksi yhdessä osassa. Alustavien kustannusarvioiden mukaan Ensimaan katujen rakentaminen maksaa noin 600.000 euroa.

Hankkeen toteuttamisen edellytyksenä on, että Raision Vesi Oy osallistuu siihen vesihuollon rakentamisen osalta.

Yritysalueet

3008 Teollisuus- ja kauppa-alueet, sitomattomat kohteet (140.000 €)

Hankkeeseen varataan määräraha (100.000 euroa) kadunrakennuskohteisiin, joiden rakentamistarve ilmenee talousarviovuoden aikana. Tällaisia kohteita ovat esimerkiksi kaava-alueet, joille infraa ei ole vielä rakennettu ja tonteilla onkin kysyntää talousarviovuoden aikana. Määrärahan käytöstä kohteisiin päättää tekninen johtaja. Talousarviovuoden jälkeen infralautakunnalle esitetään kooste, miten sitomattomat määrärahat on käytetty.

Katurakentamista koskevan määrärahan käytön edellytyksenä on, että tarvittaessa Raision Vesi Oy osoittaa tarvittavan määrärahan vastaavien kohteiden vesihuollon rakentamiseen.

Erillinen määräraha (40.000 euroa) varataan yritysalueiden opasteisiin sekä kaupungin infotaulujen parantamiseen, mm. led-tiloihin.

3043 Leilimaa (250.000 €)

Kuninkaanväylän ja Vahdontien liittymässä sijaitsevan Leilimaa-nimisen tontin (680-5-517-12) etelä- ja itäpuolella oleva EV-alue joudutaan louhimaan ennen kuin tontille päästään rakentamaan. Kaupungin osuus louhintakustannuksista on arviolta 200.000 €.

3044 Leilikallio (vuonna 2024 500.000 €)

Leilikallion asemakaavamuutos on tekeillä ja vahvistunee vuoden 2023 aikana. Voimassa olevasta asemakaavasta on tarkoitus rakentaa ainoastaan Vuorikatu Leilikallionkadun liittymään asti.

Hankkeen toteuttamisen edellytyksenä on, että Raision Vesi Oy osallistuu siihen vesihuollon rakentamisen osalta.

3050 Ystävyydenkadun liikennevalot (75.000 €)

Vuonna 2023 määrärahalla tehdään liikennevalojen tarveselvitys Nesteentien ja Ystävyydenkadun liittymään. Vuonna 2024 on tarkoitus rakentaa liikennevalot ja toteuttaa kaistajärjestelyt.

3027 Kantokangas, pohjoinen (500.000 €) *

Vuonna 2023 aloitetaan Kantokankaan yritysalueen asemakaavan pohjoiseen osaan kunnallistekniikan rakentaminen. Kaupungin yritystonteille on kova kysyntä ja Kantokankaan alueella on kaupungin suurin yritystonttivaranto. Alueelle rakennetaan Karukkokatu, Moreenikuja, Sorakuja sekä lisäksi Kankaantietä noin 300 metriä lisää pohjoisen suuntaan, ellei alueelta mene ennen rakentamista kaupaksi suurempia ja vähemmän tieverkkoa vaativia tontteja. Kunnallistekniikka on tarkoitus rakentaa kahdessa osassa vuosina 2023 ja 2024. Alueen maastomuodosta johtuen myös tontit Kankaantien ja Karukkokadun välissä on esirakennettava.

Hankkeen toteuttamisen edellytyksenä on, että Raision Vesi Oy osallistuu siihen vesihuollon rakentamisen osalta.

Muut investointihankkeet

3013 Perusparannus (400.000 €) *

Ounelantien alueen vesijohto- ja jätevesiverkosto on huonokuntoista, eikä alueella ole kattavaa hulevesijärjestelmää. Kadut ovat samoin huonokuntoisia ja painuneita.

Saneeraus on suunniteltu tehtäväksi kolmessa osassa, josta ensimmäinen tehtiin vuonna 2022. Vuonna 2023 on tarkoitus kunnostaa Ounelantie plv. 0–350 sekä Prännikatu. Vuoden 2023 rakennuskustannukseksi on arvioitu 400.000 euroa.

Hankkeen toteuttamisen edellytyksenä on, että Raision Vesi Oy osallistuu siihen vesihuollon rakentamisen osalta.

Rekryytinkujan vesijohto- ja jätevesiverkosto on saneerauskuntoista, eikä alueella ole kattavaa hulevesijärjestelmää, samoin katu on kokonaisuudessaan huonossa kunnossa. Saneeraus on suunniteltu tehtäväksi vuonna 2025. Hankkeen toteuttamisen edellytyksenä on, että Raision Vesi Oy osallistuu siihen vesihuollon rakentamisen osalta.

3014 Taitorakenteet (300.000 €)

Raision kaupungin hallinnassa on hieman alle 20 kpl erilaisia alikulkuja. Huonokuntoisia alikulkukäytäviä on vii-me vuosina määrärahalla kunnostettu, seuraavaksi tarkastetaan lisää teräsbetonisia elementtirakenteisia alikulkuja mm. Kuloisten, Vähäpirilän ja Muuntajamäen alikulut. Määrärahalla on tarkoitus saneerata lisää alikulkukäytäviä. Seuraava saneerauskohde valitaan kuntotarkastusten perusteella. Kaupungin uusiin ja vanhoihin alikulkuihin sallitaan graffitimaalaukset.

3015 Kuloisten risteyssilta, Mahittulan silta (vuonna 2024 5.000.000 €) *

Vt 8:n ylittävä Raisiontien silta (Kuloisten risteyssilta) on kuntoarvioissa osoittautunut erittäin huonokuntoiseksi ja uusimistarve on suuri. Kuloisten risteyssillan uusiminen muuttaa Raisiontien linjausta sekä tasausta. Tasausta on muutettava, koska alituskorkeus ei nykyisellään täytä nykyvaatimuksia. Nämä muutokset vaikuttavat vt 8:n nykyisten ramppien toimivuuteen. Tiesuunnitelman laatiminen on käynnissä. Raisionjoen ylittävä Mahittulan silta on samoin huonokuntoinen ja se on kunnostettava samassa yhteydessä mm. tasausmuutosten ja uusien ramppien sijainnin takia.

Hankkeen toteutus voisi alkaa aikaisintaan vuonna 2024. Hankkeen kokonaiskustannusarvio tarkentuu suunnittelun edetessä. Hankkeen aloituksen määrärahasi vuodelle 2024 on arvioitu 5.000.000 €.

3034 Isojen ojien kunnostus (100.000 €)

Raision alueella on viisi merkittävää ojaa, jotka toimivat hulevesien purkuvesistöinä. Järvenojan ja Piuhanojan vanha ojitussuunnitelma on päivitettävä. Suunnitelman perusteella oja tullaan kunnostamaan talousarviomäärärahalla. Kokonaisuudessaan ojien kunnostaminen edellyttää ojitustoimitusten tekemistä.

3038 Yksityistiet (vuonna 2024 250.000 €)

Hanke käsittää yksityisteiden parantamistöitä. Ennallistamishanke (3450) viivästyttää teiden kunnostusta joidenkin yksityisteiden osalta. Mahittulan ja Petterinpellon yksityistiekuntien väylät kunnostetaan, kun ennallistamishanke valmistuu.

3100 Suunnittelu (350.000 €)

Hanke sisältää konsulttitoimistoilta ostettavia suunnittelu-, mittaus- ja tutkimustöitä.

Katujen ja vesihuollon suunnittelu tehdään yhdessä Raision Vesi Oy:n kanssa. Katujen osuudeksi suunnittelusta arvioidaan 350.000 euroa.

3200 (500.000 €)

Hankkeeseen 3200 kuuluvat katujen ja kevytvyöhylien sitomattomat kohteet, liikennevalot sekä liikenneturvallisuuskohteet. Määrärahojen kohdentamisesta päättää tekninen johtaja talousarviovuoden aikana. Infralautakunnalle esitetään talousarviovuoden aikana kooste, miten sitomattomat määrärahat on käytetty. Hankkeen 3200 kokonaissumma on 500.000 euroa.

Kadut, sitomattomat kohteet (200.000 €)

Hankkeeseen sisältyy varaus kadunrakennuskohteille, joiden rakentamistarve ilmenee talousarviovuoden aikana. Tällainen kohde voi olla esimerkiksi asemakaava-alueella sijaitseva katu, joka on jäänyt aikanaan rakentamatta ja kun alueelle rakentuu uudisrakentamista, infran rakentaminen tulee ajankohtaiseksi.

Osa kohteista voi edellyttää, että Raision Vesi Oy osoittaa osaltaan rahoituksen kyseisille kohteille.

Muut kevytvyöhyvät (140.000 €)

Hanke sisältää kevyen liikenteen väylien rakentamista, lähinnä kevyen liikenteen reitistön täydentämistä ja parantamista.

Määrärahasta varataan osa Kuuanlaakson asemakaava-alueen eteläpuolella sijaitsevan Kerttulan kuntosuunnitelman siirtoon (40.000 €).

Liikennevalot (50.000 €)

Hanke sisältää liikennevalojen saneerausta sekä liikennevalokojien uusimista.

Liikenneturvallisuus (110.000 €)

Hankkeeseen sisältyy liikenneturvallisuutta parantavien kohteiden rakentamista, kuten korotettuja suojateitä kevyen liikenteen reitistön pääreiteillä tai kevyen liikenteen väylillä ajoneuvojen ajon estäminen rakenteellisilla ratkaisulla. Tyypillisimpiä ovat kohteet, joiden parantamistarve ilmenee talousarviovuoden aikana. Liikenneturvallisuuskohteiden valinnassa käytetään mm. seudullista liikenneturvallisuusselvitystä.

3202 E18-hanke (600.000 €) *

E18-tien parantamisen tiesuunnitelma Raision keskustan kohdalla valmistui 2021. Hankkeeseen liittyvien kadunrakennussuunnitelmien laatiminen alkaa, kun koko hankkeen aloitusajankohta on varmistunut. Rakennustoimiin ei ryhdytä ennen kuin Eduskunta on päättänyt käynnistää hankkeen.

E18-tien parantamisurakan mahdollistamiseksi Raision Vesi Oy siirtää nykyistä verkostoaan. Vesihuollon rakentumisen myötä kadun rakentaminen aloitetaan Martinkadusta.

E18-parantamishankkeen Naantali–Raision välin tiesuunnitelman laatiminen on käynnistynyt ja se valmistuu kesällä 2023. Myös tämä suunnittelu vaatii kaupungin panostusta sekä henkilöresurssin että suunnittelun valmiuden osalta.

3203 Keskustakohteet (300.000 €)

Keskustan viihtyvyyttä ja turvallisuutta parannetaan vuonna 2023 usein eri keinoin. Suurin yksittäinen parannuskohde on Torikujan aukion kunnostaminen. Aukion viihtyisyyttä lisätään penkein ja istutuksin sekä parannetaan turvallisuutta lisäämällä valaistusta ja lisäksi alueelle on suunniteltu valoteos. Kohteen suunnitelma on hyväksytty 25.5.2021 § 77 (tekn. ltk). Suunnitelman mukainen kustannusarvio on 125 000 € (02/21). Vuonna 2023 keskustakohteiden määrärahoista maksimissaan 150 000 € kohdennetaan erikseen perustettavan työryhmän valmistelemiin hankkeisiin. Työryhmässä on elinvoima- ja kilpailukykytoimialan, keskustayrittäjien ja kiinteistönomistajien edustus. Ryhmän tehtävänä on suunnitella nopeasti toteutettavia keskustan viihtyvyyttä lisääviä kehittämisinvestointeja. Keskustakohteiden määrärahojen tarkemmasta käytöstä päättää tekninen johtaja. Infrastruktuurikunnalle ja kaupunkikehitysjäostolle esitetään talousarviovuoden aikana kooste, miten sitomattomat määrärahat on käytetty.

3204 Helmi2-hanke (60 000 €)

Helmi2-hankkeella edistetään luonnon monimuotoisuutta Raisionlahdella. Raisionlahden uudella laidunalueella toteutetaan laitumen aitaaminen useampaan lohkoon. Laitumen läpi kulkevan luontopolun ympärille tulee aidat. Alueen ojen ja kanaalin yli tulee sillat ja kanaalialuetta kunnostetaan tai peitetään. Alueella toteutetaan raivausta. Hankkeelle haetaan valtionavustusta Helmi-elinympäristöohjelmasta.

3560 Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen (300.000 €)

Kävelyn ja pyöräilyn edistäminen -hankkeen kohteena vuonna 2023 ja 2024 on Varppeenkadun parantaminen välillä Soliniuksenkatu–Tasalankatu. Jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden turvallisuutta parannetaan erottamalla kulkumuodot toisistaan nykyistä paremmin. Lisäksi Varppeenkadulla parannetaan viihtyisyyttä istutuksin ja lisätään levähdyspaikkoja. Myös Varppeenkadun kuivatusta parannetaan. Varppeenkadun saneeraus on tarkoitus toteuttaa kahdessa osassa. Turku Energia on aikeissa saneerata Varppeenkadun alla kulkevan kaukolämpölinjan samaan aikaan. Hankkeelle haetaan kävelyn ja pyöräilyn edistämisen valtionavustusta. Avustuksen saamisen edellytys on, että hanke valmistuu marraskuuhun 2024 mennessä.

3563 Ratahankkeet (vuonna 2024 500.000 €)

Henkilöjunaliikenteen käynnistymistä suunnitellaan Turun ja Uudenkaupungin välille (paikallisjuna) sekä Helsingin ja Naantalin välille (IC-juna). Vuodelle 2024 on varattu määräraha IC-junan seisakkeen rakentamiseen. Kaupungin alueelle tarvittavista rataseisakkeista ja niiden sijainneista sekä liityntäpysäköinneistä tehdään selvitys vuoden 2023 aikana.

3300 Katuvalaistus (500.000 €)

Hanke sisältää rakennus- ja saneerauskohteiden valaistuksen. Uudistettavissa kohteissa käytetään led-tekniikkaan pohjautuvaa valaistusta.

3400 Päällistykset (800.000 €)

Hanke sisältää kuntokartoituksen perusteella valittujen katujen uudelleen päällistykset ja ajoratamaalaukset.

Määrärahasta varataan osa kevyen liikenteen väylien päällistykseen (100.000 €).

3450 Raisionjoen patoturvallisuus, ennallistaminen (750.000 €)

Raisionjoen säännöstelypatojen luonnonmukaistaminen aloitettiin vuonna 2020 Huhkon padosta. Myllypato purettiin vuonna 2022 ja Hintsan padon luonnonmukaistaminen valmistunee talousarviokauden aikana. Myös uusi pohjapato rakentuu pääosin vuoden 2022 aikana Raision ja Ruskon rajalle. Hintsan padosta ja uudesta pohjapadosta jää viimeistelytyötä vuodelle 2023. Hintsa-Lähteenmäen ja Merttelän patojen luonnonmukaistaminen on vuorossa 2023.

Selvitetään Raisionjoen ylittävän sillan rakentamisen mahdollisuutta, kun poikittainen yhteys poistuu vuonna 2023. Suunnittelu aloitetaan vuoden 2023 aikana.

3561 Tiedonpuiston koulu, hulevesilinjan siirto (150.000 €)

Uuden Tiedonpuiston koulun rakennusalueella on hulevesilinja, joka pitää siirtää ennen koulun rakentamisen aloitusta. Tiedonpuiston koulun rakentaminen alkaa vuonna 2023.

3562 Suvituulenpuisto (450.000 €)*

Kuloistenniitty I alueen viereen rakentuu Suvituulenpuisto. Puistoalue on erittäin isokokoinen (3,8 ha) ja puistoon on suunniteltu runsaasti erilaisia toimintoja eri ikäisten kuntalaisten käyttöön. Myös esteettömyyteen kiinnitetään erityistä huomiota.

Alueen eteläreunaan on suunniteltu pienten lasten pulkkamäki, joka samalla toimisi meluvallina Satakunnantien ja puiston välissä. Puistoon on suunniteltu myös pelikenttiä, viihtyisiä oleskelukeitaita sekä pohjoiseen osaan luonnontilaisempi alue. Lisäksi on suunniteltu puistoväyliä etelä-pohjoissuunnassa puiston eri toimintojen ohi, sekä myös poikittaisia väyliä Kuloistenniitty I:ltä mm. koulujen suuntaan.

Suvituulenpuistoa on tarkoitus rakentaa osissa vuosina 2023–2025. Vuonna 2023 on tarkoitus toteuttaa aidattu pienten lasten leikkialue. Lisäksi rakennetaan puistokäytäviä ja ojan ylittäviä kevyen liikenteen siltoja.

3500 Viheralueet (180.000 €)

Puistokohteista Pellonraivaajankadulla ajoradan ja kevyen liikenteen väylän väliselle viherkaistalle istutetaan katupuita ja nurmikkoja, Tenavakadulle välille Työntie–Sylttiläntie sekä Kirkkoväärtinkujalle istutetaan katupuuistutuksia. Kerrolanpuistossa ja Ylhäistenpuistossa korjataan epätasaisia, vaikeasti hoidettavia nurmialueita. Alppiruusu- ja puistossa mm. puiston reunavyöhykkeet siistitään, louhosreunaa maisemoidaan ja tehdään kasvualustoja tilattuja alppiruusuja varten (120.000 euroa).

Leikkipaikoilla rikkoutuneita tai kuluneita leikkivälineitä vaihdetaan uusiin vastaaviin eri puolilla kaupunkia. Lisäksi Ylhäistenpuiston leikkipaikka aidataan metallisella kolmilanka-aidalla (60.000 euroa).

3550 Hahdenniemi (190.000 €)

Venesatamassa jatkuu peräpaalujen vaihtaminen venepuomeiksi (A-laituri vuorossa). A-laiturille lisätään laiturien jatkot, millä saadaan 30 uutta venepaikkaa. Pysäköintipaikkoja ja katuvalaistusta alueella lisätään. Uuden talvisäilytysalueen laajennukselle samoin lisätään valaistusta ja hankitaan kameravalvonta. Hankitaan viisi vesijettiponttoonin vuokrapaikoiksi, paikkavuokra olisi 400 €/kausi. Lisäksi sauna ja pesutilat viimeistellään vuonna 2023. (130.000 euroa).

Uimapaikkaa kehitetään parantamalla rantaa mm. lisäämällä hiekkaa ja poistamalla kaislikkoa. Lisäksi rakennetaan esteetön kulku veteen sekä valaistaan laiturin ja laajennetaan ja osittain katetaan kioskin terassia (60.000 euroa).

10.5. Talonrakentamishjelma 2023-2027

Hanke- numero	Hankkeen nimi	2023 1.000 euroa		2024 1.000 euroa		2025 1.000 euroa		2026 1.000 euroa		2027 1.000 euroa		2023-2027 1.000 euroa		Kokonais- kustannukset 1.000 euroa
		menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	menot	tulot	
4010	Hankesuunnittelu	100		100		100		100		100		500	0	
4313	Petäsmäen päiväkodin perusparannus							100		1 900		2 000	0	2000
4405	Uusi alakoulu 0-4 (Kaanaa-Tahvio-Tikanmaa)					100		4 000		3 900		8 000	0	8 000
4415	Tiedonpuiston koulu (Uusi alue 1. yhtenäiskoulu 5-9) *	10 000		16 950		8 700		1 000				36 650	0	37 650
4419	Uusi alue 2. yhtenäiskoulu 5-9			100		12 000		12 000		12 000		36 100	0	36 100
4706	Uintikeskus Ulpukan perusparannus (tai uudisrakennus)					100		1 500		1 500		3 100		3 100
4332	Kuloisteniitty uusi päiväkot	200		0								200	0	
5010	Peruskorjaukset	1 400		850		850		850		850		4 800	0	
7010	Kiinteistöjen pihatyöt	350		100		100		100		100		750	0	
8010	Sisäilmakorjaukset	300		300		300		300		300		1 500	0	
Bruttomenot ja -tulot yhteensä		12 350	0	18 400	0	22 250	0	19 950	0	20 650	0	93 600	0	
Nettomenot yhteensä		12 350		18 400		22 250		19 950		20 650		93 600		

* Monivuotinen hanke, jonka kokonaiskustannusarvio ja toteuttamisvuodet ovat sitovia.

18 720 Kokonaiskust./vuosi

4313 Petäsmäen päiväkotia vaatii hyväksytyn tarveselvityksen / hankesuunnitelman, hankekoko, aikataulu ja kustannusarviot tarkentuvat suunnittelun edetessä.

4405 Uusi alakoulu 0-4 (Kaanaa-Tahvio-Tikanmaa) vaatii hyväksytyn tarveselvityksen / hankesuunnitelman, hankekoko, aikataulu ja kustannusarviot tarkentuvat suunnittelun edetessä.

4415 Tiedonpuiston koulun (Uusi Alue 1. yhtenäiskoulu 5-9) hankesuunnitelma on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 1.11.2021 § 165 Kustannusarvio ei sisällä irtaimistoa, tontin hankintaa, rahoituskustannuksia eikä vanhan koulun purkukustannuksia.

4419 Uusi alue 2. yhtenäiskoulu 5-9 vaatii hyväksytyn tarveselvityksen / hankesuunnitelman, hankekoko, aikataulu ja kustannusarviot tarkentuvat suunnittelun edetessä.

4706 Ulpukan hankekokonaisuuteen vaikuttaa tehtävät lisäselvitykset / -tutkimukset, vaatii hyväksytyn tarveselvityksen / hankesuunnitelman.

4332 Kuloisteniitty uusi päiväkotia vaatii hyväksytyn tarveselvityksen / hankesuunnitelman, hankekoko, aikataulu ja kustannusarviot tarkentuvat suunnittelun edetessä.

10.5.1. Talonrakentamishjelman 2023-2027 hankekohtaiset perustelut

Yleisesti voidaan todeta, että talonrakentamishjelmaan esitetyt hankekoot, aikataulut ja kustannusarviot tarkentuvat suunnitteluvaiheiden edetessä. Kustannusarvioiden tarkkuus eri vaiheissa suunnittelutietojen tarkkuudesta riippuen: esisuunnittelu ja tarveselvitysvaihe +- 25 %, hankesuunnitteluvaihe +-15 % ja toteutussuunnitteluvaihe +- 10 %. Hankkeissa huomioitavat riskit: rakennuskustannusten muutokset (mm. investointilainakorot, tarvikkeiden ja työvoiman saatavuus), jotka tulee huomioida esisuunnittelun ja toteutusvaiheen välillä olevana aikataulu- ja kustannusriskinä. Esitetyt määrärahat eivät sisällä mahdollisia irtaimiston hankintakustannuksia.

4010 Hankesuunnittelu

Määrärahaa on varattu kunkin talousarviovuoden aikana esille tuleviin ennalta arvaamattomiin uusiin tilahankkeisiin liittyvien hanke- ja luonnossuunnitelmien, erilaisten tutkimusten, selvitysten ja kartoitusten sekä kustannusarvioiden laatimista varten.

4313 Petäsmäen päiväkodin perusparannus

Petäsmäen päiväkotia on rakennettu vuonna 1987. Kiinteistössä on tehty saneeraus ja kunnossapitokorjauksia eri vuosina mutta kiinteistön peruskorjaus on tekemättä. Päiväkodin kerrosala on 888 k-m².

Kiinteistössä tehdään seuraavan viidenvuoden aikana kunnossapitopito- ja huoltokorjausta, jonka jälkeen tulisi suorittaa laajamittainen koko kiinteistöä kattava perusparannus.

Sivistyskeskus on laatinut palveluverkkoselvityksen vuosien 2018–2019 aikana, jonka yhteydessä on päätetty kahden aluemallin ja ikärakenteen toteuttaminen asteittain (alue 1 ja alue 2). Näiden organisaatioiden tehtävänä olisi toteuttaa oman alueen palveluntarjontaa aina

päiväkodista perusopetuksen päättövaiheeseen asti. Peruskorjauksessa tai uudisrakentamisessa tulee huomioida sivistyskeskuksen eri palvelualueiden alueelliset tilatarpeet. Petäsmäen päiväkodin kokonaisuutta arvioidaan aluejakojen jatkosuunnittelun (toimenpideohjelman) edetessä.

4405 Uusi alakoulu 0–4 (Kaanaa-Tahvio-Tikanmaa)

Kaanaan nykyinen koulu on rakennettu kolmessa eri vaiheessa vuosien 1958, 1963 ja 2001 aikana. Kiinteistössä on tehty sisäilma- ja kosteustekninen kuntotutkimus syksyllä 2003 ja kuntotutkimus mahdollista perusparannusta varten 7.5.2019.

Vuosina 1958 ja 1963 valmistuneet koulun osat ovat tulossa elinkaarensa päähän ja niissä tulisi toteuttaa laajamittainen perusparannus tai korvaava uudisrakennus. Hankkeen toteuttaminen perusparannustoimenpiteenä edellyttää jonkinlaisten väistötilojen hankkimista. Koulun perusparannukselle on laadittu alustava kustannusarvio, joka on 6,6 M€. Uuden koulurakennuksen (2500 m²) kustannusarvio on noin 8,0 M€.

Kaupunginvaltuusto teki päätöksen 24.5.2021 sivistyskeskuksen palveluverkkoselvitys 2 rakennemallivaihtoehdoista. Perusopetuksen kouluverkon tulevaksi rakenteeksi päätettiin rakennemallivaihtoehto "Ohry malli 5–9 koulujen verkko". Uudessa kouluverkkomallissa Kaanaan nykyinen koulu purettaisiin ja alustavien suunnitelmien mukaan uusi alakoulu 0–4 (Kaanaa-Tahvio-Tikanmaa) rakennettaisiin Kaanaan alueelle. Mahdolliset tonttivaihtoehdot kartoitetaan.

Uudisrakentamisessa tulee huomioida sivistystoimialan eri palvelualueiden alueelliset muuttuvat tilatarpeet. Kaanaan koulun kokonaisuutta arvioidaan tarveselvitysvaiheessa.

Kokonaisarvioinnissa ja hankesuunnittelussa on otettava huomioon tonttivaihtoehdot, rakennuksen elinkaari ja toiminnallisuus pitkällä tähtäimellä (ops.) sekä Kaanaan päiväkodin keittiön yhteiskäyttö nykyisessä koulurakennuksessa. Hankkeen kustannusarvio ja aikataulu tulevat tarkentumaan suunnittelun edetessä.

4415 Tiedonpuiston koulu (Uusi alue 1. yhtenäiskoulu 5–9)*

Vaisaaren koulua on perusparannettu viidessä eri vaiheessa vuosien 1995–2007 välisenä aikana. Teknisen työn siipi on jäänyt ilman laajamittaista perusparannusta. Koulun päärakennuksen kerrosala on 6912 k-m². Teknisen työn siiven nykyinen kerrosala on 774 k-m² ja siihen liittyvän ulkovaraston kerrosala 62 k-m².

Tiedonpuiston koulun uudisrakennushanke on käynnistynyt nykyisessä Vaisaaren yläkoulurakennuksessa olevien sisäilman laatua heikentävien riskirakenteiden laajuuden ja rakennuksessa pitkään koettujen sisäilman laatuun liitettyjen oireiden vuoksi.

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt hankkeen tarveselvityksen kokouksessaan 12.10.2020 ja hankesuunnitelman 1.11.2021 / § 165.

Kaupunginvaltuusto on päättänyt kokouksessaan 24.5.2021, että hanke toteutetaan vuosiluokille 5–9 tarkoitettuna yhtenäiskouluna.

Tiedonpuiston koulu rakennetaan nykyisen Vaisaaren koulun ja kirjaston väliselle pysäköintialueelle Vaisaaren kaupunginosaan kortteliin 0157 tontille 1, osoitteeseen Juhaninkuja 4.

Hankkeen toteutusmuoto on projektinjohtourakka, joka on päätetty infralautakunnassa 18.1.2022 / § 9 ja kaupunginhallituksessa 24.1.2022 / § 13.

Hankkeen tavoitteena on, että rakentaminen alkaa syksyllä 2023 ja rakennus valmistuu keväällä 2025. Nykyinen Vaisaaren yläkoulurakennus on käytössä rakentamisen aikana ja se puretaan uuden koulurakennuksen valmistuttua. Koulun piha- ja pysäköintialueet rakennetaan pääosin vanhan koulun purkamisen jälkeen erillisenä urakkana.

Tiedonpuiston koulurakennus tulee palvelemaan nykyiseen tapaan vuosiluokkia 7–9, siihen saakka, kunnes alueen 2 yhtenäiskoulu valmistuu. Tästä johtuen tullaan muutosvaiheen aikana tarvitsemaan lisätiloja kädentaitojen, kotitalouden ja fyke-opetuksen järjestämiseen.

Alustava toteutusaikataulu:

2021 hankesuunnitelman laatiminen ja hyväksyminen, tontin kaavamuutos ja investointipäätös
2022 suunnittelu, rakentamisen valmistelu ja PJU kilpailutus
2023 suunnittelu ja rakentamisen aloittaminen
2024 rakentaminen
2025 hankkeen valmistuminen, kalustus ja käyttöönotto, vanhan koulun purkaminen
2026 koulun pihan ja pysäköintialueen rakentaminen.

4419 Uusi alue 2. yhtenäiskoulu 5–9

Kaupunginvaltuusto teki päätöksen 24.5.2021 sivistyskeskuksen (nyky. Sivistystoimiala) palveluverkkoselvitys 2 rakennemallivaihtoehdoista. Perusopetuksen kouluverkon tulevaksi rakenteeksi päätettiin rakennemallivaihtoehto "Ohry malli 5–9 koulujen verkko". Uuden kouluverkon alustavassa suunnitelmassa alue 2. yhtenäiskoulu rakennettaisiin Raision keskustan länsi-/pohjoispuolelle. Varhaiskasvatusverkko huomioidaan kouluverkon jatkosuunnittelun yhteydessä.

Suunnittelussa tulee huomioida myös sivistystoimialan eri palvelualueiden vuosittain muuttuvat tilatarpeet. Alue 2. yhtenäiskoulun kokonaistilannetta arvioidaan tarveselvitysvaiheessa. Kokonaisarvioinnissa ja esisuunnittelussa on otettava huomioon tontti, rakennuksen elinkaari ja toiminnallisuus pitkällä tähtäimellä (ops.). Hankkeen laajuus, kustannusarvio ja aikataulu tulevat tarkentumaan suunnittelun edetessä.

4706 Uintikeskus Ulpukan perusparannus

Uintikeskus Ulpukasta on laadittu kuntoarvioraportti vuonna 2016. Kuntoarvio perustuu kiinteistön silmämääräiseen, ainetta rikkomattomaan tarkastukseen. Ulpukasta on laadittu myös tarkempi kuntotutkimus vuonna 2022.

4332 Kuloistenniitty päiväkot

Sivistyskeskus on toteuttanut palveluverkkoselvityksen, jonka kaupunginvaltuusto on hyväksynyt marraskuussa 2019. Sivistyslautakunta on keväällä 2020 tehnyt päätökset palveluverkkoselvityksen mukaisten muutosten käyttöönotosta Raision kasvatuksen ja koulutuksen järjestämisessä. Varhaiskasvatuksen palveluverkkoselvitys hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa marraskuussa 2021. Kuloistenniityn päiväkodin rakentaminen perustuu varhaiskasvatuspaikkojen tarpeen kasvuun.

Uudisrakentamisessa tulee huomioida sivistystoimialan eri palvelualueiden alueelliset muuttuvat tilatarpeet. Kuloistenniityn päiväkodista laaditaan tarveselvitys, hankekoko, aikataulu ja kustannusarviot tarkentuvat suunnittelun edetessä.

Ensin toteutetaan tarveselvitys ja hankesuunnitelma, jonka tulee sisältää rakentamisen eri vaihtoehtojen käsittelyn ja palveluntuottotavan selvitys sekä tarkennetut kustannusarviot. Tämän jälkeen investointipäätös tuodaan lisätalousarvioesityksenä valtuustoon.

5010 Peruskorjaukset

Pienemmät peruskorjauskohteet nimetään aina vuosittain tilapalvelujen työohjelman käsittelyn yhteydessä joulukuussa infralautakunnassa. Kokonaissumma sisältää varauksen energiatehokkuushankkeisiin (250 000 euroa) joka kohdennetaan muun muassa aurinkopaneelien asentamiseen erikseen valittavien kiinteistöjen katoille.

7010 Kiinteistöjen pihatyöt

Kiinteistöjen pihatyökohteet nimetään aina vuosittain tilapalvelujen työohjelman käsittelyn yhteydessä joulukuussa infralautakunnassa.

8010 Sisäilmakorjaukset

Kiinteistöjen sisäilmakorjauskohteet nimetään aina vuosittain tilapalvelujen työohjelman käsittelyn yhteydessä joulukuussa infralautakunnassa. Osa määrärahasta tulee kohdentaa äkillisiin ja ennakoimattomiin sisäilmakorjauksiin.

